

Domov>Sodni postopki>Civilne zadeve>Pridobivanje dokazov

Pridobivanje dokazov

Če začnete sodni postopek, je običajno bistvenega pomena, da sodišču predložite dokaze, s katerimi lahko dokažete utemeljenost svojega zahtevka.

Za podrobnejše informacije o posamezni državi izberite ustrezno zastavico.

Pridobivanje dokazov v civilnih postopkih ni omejeno na ozemlje ene države članice. Včasih je treba dokaze pridobiti v državi članici, v kateri nimate prebivališča. Tako se na primer lahko zgodi, da je pričé ali izvedence treba zaslišati v drugih državah članicah ali da mora sodišče opraviti ogled v drugi državi članici. V zvezi s čezmejnim pridobivanjem dokazov v Evropski uniji je pravosodno sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah urejeno z Uredbo (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001.

Sorodne povezave

Izvajanje dokazov – uradna obvestila držav članic in orodje za iskanje pristojnih sodišč/organov

Pridobivanje dokazov prek videokonference

Praktični vodnik za uporabo uredbe o pridobivanju dokazov (251 Kb)

Praktični vodnik za uporabo videokonferenc pri pridobivanju dokazov v civilnih in gospodarskih zadevah (527 Kb)

Zadnja posodobitev: 21/01/2019

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pridobivanje dokazov - Belgija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Belgijski pravni sistem razlikuje civilno in gospodarsko pravo. Gospodarsko pravo je posebno pravo za gospodarske subjekte, civilno pravo pa je splošno pravo.

Dokazno pravo na področju civilnega prava urejajo členi 1315 in naslednji civilnega zakonika („Burgerlijk Wetboek“). Je zaprt sistem s strogo urejenimi dokaznimi sredstvi (podrobnosti so navedene v točki 5a).

Gospodarsko dokazno pravo ureja člen 25 trgovskega zakonika („Wetboek van Koophandel“). Njegovi najpomembnejši značilnosti sta odprtost sistema in svoboda dokaznih sredstev v trgovinskih zadevah. Člen 25 trgovskega zakonika določa: „Poleg dokaznih sredstev, dovoljenih po civilnem pravu, se lahko obveznosti iz trgovanja dokažejo tudi s pričami v vseh zadevah, v katerih sodišče to dovoli, razen če je za posebne primere določeno drugače. Nakup in prodaja se lahko dokazujeta s potrjenim računom, brez poseganja v druga dokazna sredstva, dopustna v gospodarskem pravu.“

Postopkovne vidike dokazovanja v civilnih in gospodarskih zadevah urejajo členi 870 in naslednji zakonika o sodiščih („Gerechthelijk Wetboek“). Člen 876 zakonika o sodiščih določa, da mora sodišče razsojati v predloženem sporu v skladu z dokaznimi pravili, ki veljajo za to vrsto spora. Spor je lahko civilni ali gospodarski.

Dokaze dejstev, izjave ali trditve mora predložiti stranka, ki jih zatrjuje. Stranka, ki zahteva izpolnitev obveznosti, mora dokazati, da obveznost obstaja. Nasprotno mora stranka, ki trdi, da je prosta obveznosti, predložiti dokaze o plačilu ali drugih okoliščinah, zaradi katerih je prosta obveznosti (člen 1315 civilnega zakonika). V pravnih postopkih mora vsaka stranka predložiti dokaze za dejstva, ki jih zatrjuje (člen 870 zakonika o sodiščih: *actori incumbit probatio*). Nato pa mora nasprotna stranka izpodbijati dokazno vrednost teh dejstev, kadar je to mogoče in dopustno.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če ni zadržkov javnega reda in nacionalne varnosti, je dopustno dokazovati vsa dejstva. Pravico predložiti dokaze v postopku omejujejo trije pogoji. Prvič, dejstvo, ki se dokazuje, mora biti pravno relevantno. Drugič, dejstvo, ki se dokazuje, mora biti sklepečno, kar pomeni, da lahko prispeva k prepričevanju sodišča k sprejetju odločitve. Tretjič, dokazovanje dejstev mora biti pravno dopustno, tako na primer pravica do zasebnosti, poklicna tajnost in tajnost pisem ne smejo biti kršene.

Nasprotna stranka lahko na splošno ovrže pravne domneve. Samo neovrgljivih domnev (*juris et de jure*) ni dopustno izpodbijati; lahko je celo protipravno priskrbeti dokaze, ki jih izpodbijajo. Izpodbijne domneve (*juris tantum*) je mogoče in dopustno izpodbijati z nasprotnimi dokazi: dokazna sredstva, ki so v ta namen sprejemljiva, so urejena v civilnem, ne pa tudi v gospodarskem pravu.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče mora biti prepričano o navedbah strank. Sodišče je treba prepričati z dokazi in njihovo verodostojnostjo. Če sodišče oceni, da lahko določena navedba pripomore k rešitvi spora in da ta navedba, kot je podana, verodostojno odraža resnično stanje stvari, ji pripiše dokazno vrednost. Šele ko je sodišče pripisalo dokazno vrednost tej ali oni navedbi, jo je mogoče ustrezno šteti za dokaz.

Dokazna vrednost je pretežno subjektivna, dejanski dokaz pa je strogo objektivni. Dokazni status je odvisen od zanesljivosti, ki jo mora imeti dokaz. Dokazna moč je pravno priznana samo tistim dokaznim sredstvom, ki imajo ustrezno raven zanesljivosti, pri čemer je sodišču odvzeta diskrecija. To velja za listinske dokaze. Če razlaga sodišče vsebino dokumenta, ki je bil pridobljen v skladu s pravom, na način, ki ni skladen z njegovo dejansko vsebino, krši dokazni status uradnih dokumentov. Na to lahko stranka, ki ni bila uspešna, opre svojo pritožbo na kasacijsko sodišče.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Stranka, ki nekaj trdi, mora to dokazati. V nekaterih primerih lahko sodnik poduči stranko, naj uporabi določeno dokazno obliko, kot je na primer uradna prisega (člen 1366 civilnega zakonika). Sodišče lahko pod strogimi pogoji od stranke zahteva, naj da izjavo pod prisego, zato da bi lahko utemeljilo svojo odločitev na podlagi dane izjave ali da bi samo določilo znesek, ki naj ga prisodi.

Sodišče lahko zastavlja strankam vprašanja in odredi zaslišanja prič, če zakon tega ne prepoveduje (člen 916 civilnega zakonika). Odredi lahko tudi izdelavo izvedenskega mnenja, da bi ugotovilo nekatera dejstva ali prišlo do strokovnih spoznanj (člen 962 zakonika o sodiščih).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Preiskovalne ukrepe mora zahtevati ena izmed strank v glavni tožbi ali v zahtevku za začasno odredbo. Sodišče nato s sklepom odobri ali zavrne zahtevane preiskovalne ukrepe, pri čemer mora navesti razloge za svojo odločitev.

V primeru primerjave rokopisov (člen 883 zakonika o sodiščih) ali preiskovanja ponareditve (člen 895 zakonika o sodiščih) sodišče odredi strankam, naj se zglasijo pred sodiščem (s pravnim zastopnikom ali brez njega) ter naj prinesejo vse listine, dokumente in predmete, ki jih je treba primerjati, ali domnevno ponarejeni dokument. Sodišče lahko obravnava zadevo takoj ali pa jo vloži v tajništvo sodišča ter pozneje izvede lastno preiskavo ali se posvetuje z izvedencem. Na koncu sodišče razsodi o primerjavi rokopisov ali preiskavi ponareditve.

Kadar stranka ponudi izvedbo dokazov z zaslišanjem ene ali več prič, lahko sodišče to dovoli, če je dokaz dopusten (člen 915 zakonika o sodiščih). Sodišče lahko odredi zaslihanje prič, če zakon tega ne prepoveduje. Sodni tajnik pozove priče vsaj osem dni pred dnevom zaslihanja. Priče morajo zapriseči, nato jih sodnik posamično izpraša. Sodišče lahko zastavlja vprašanja na lastno pobudo ali na zahtevo ene od strank. Potem ko se pričevanje zapiše, prebere, po potrebi popravi in dopolni, je zaslihanje prič končano.

Sodišče lahko odredi izvedensko preiskavo, da bi rešilo ali se izognilo sporu. Preiskava se lahko nanaša samo na ugotavljanje dejstev ali strokovne nasvete (člen 962 zakonika o sodiščih). Izvedenec opravi svoje delo pod nadzorstvom sodišča. Stranke izročijo izvedencu vse potrebne dokumente in izpolnijo vse njegove razumne zahteve. Izvedensko poročilo mora biti predloženo na dan, določen s sodno odločbo. Če je izvedensko poročilo v nasprotju z lastnim trdnim prepričanjem sodišča, to ni dolžno upoštevati izvedenčevega nasveta.

Sodišče lahko na lastno pobudo ali na zahtevo strank odredi preiskavo *in situ* (člen 1007 zakonika o sodiščih). Preiskava, pri kateri so stranke lahko navzoče ali ne, je izvedena tako, da njeno izvedbo odredi sodnik ali oseba, ki je za to uradno zadolžena. O vseh dejavnostih in ugotovitvah se pripravi uradno poročilo, ki se pošlje strankam.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče ni nikoli dolžno ugoditi strankini zahtevi za preiskovalne ukrepe. Izvesti jih mora samo, če sodnik prejme uradno navodilo (člen 873 zakonika o sodiščih).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Civilno (splošno) pravo določa pet vrst dokazov, in sicer pisne dokaze, izpovedbe prič, domneve, priznanja strank in zaprisežene izjave (člen 1316 civilnega zakonika).

Pisni dokazi (člen 1317 civilnega zakonika) so lahko po izvoru verodostojni ali zasebni. Verodostojna listina je dokument, ki ga je v zakonsko predpisani obliki izdal pristojni javni uradnik (na primer notar ali tajnik sodišča) ter velja med strankami in v odnosu do tretjih oseb za sklepčni dokaz sporazuma, ki ga vsebuje. Overjen zasebni dokument, ki so ga podpisale vse stranke in je sestavljen v toliko izvodih, kolikor je strank, velja med strankami za sklepčni dokaz. Dokument mora biti v pisni obliki, kadar vrednost zadeve presega 375 EUR (člen 1341 civilnega zakonika).

Z izjavami prič (člen 1341 civilnega zakonika) ni dopustno izpodbijati ali razširjati vsebine pisnih dokumentov. Izpovedovanje prič pa je dopustno, kadar so na voljo samo pisni dokazi *prima facie* ali kadar je bilo nemogoče pripraviti pisni dokument.

Domneve (člen 1349 civilnega zakonika) so sklepi v skladu z zakonodajo ali sklepi sodišča na podlagi znanih dejstev, da bi se ugotovilo neznano dejstvo. Z domnevami ni mogoče izpodbijati vsebine pisnih dokumentov, lahko pa – tako kot izpovedbe prič – dopolnijo pisne dokaze *prima facie* in nadomeščajo pisne dokaze, ki jih ni bilo mogoče pripraviti.

Priznanja strank (člen 1354 civilnega zakonika) so lahko sodna ali zunajsodna. Sodno priznanje je izjava, ki jo da stranka ali njen posebej pooblaščen zastopnik pred sodiščem in je verodostojna v razmerju do osebe, ki je priznanje dala. Za zunajsodno priznanje postopkovne zahteve ne veljajo.

Eno izmed strank lahko druga stranka pozove, naj da zapriseženo izjavo (odločilno zapriseženo izjavo) (člen 1357 civilnega zakonika), k temu pa jo lahko pozove tudi sodišče. Kar zadeva odločilno zapriseženo izjavo, ima zaprisežena izjava dokazne učinke samo v korist ali škodo osebe, ki je zaprisego zahtevala.

Dokazi v gospodarskih zadevah (člen 25 trgovinskega zakonika) pravno niso urejeni, vključujejo pa posebno dokazno sredstvo, in sicer izdan račun v primeru prodajnih pogodb. Gospodarski subjekt lahko izdan račun vedno uporabi kot veljavni dokaz, druge pisne dokumente pa morajo predložiti nasprotne stranke, če naj se uporabijo kot dokazi.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Izpovedbe prič kot samostojno dokazno sredstvo ureja civilni zakonik; postopkovne vidike dokazovanja pa ureja zakonik o sodiščih. Izvedenska preiskava je samo način pridobivanja dokazov in jo ureja zakonik o sodiščih. Stranke lahko sodišču predlagajo, naj zasliši priče, ne morejo pa na lastno pobudo imenovati izvedencev. To lahko stori samo sodišče.

Pisni dokazi imajo dokazno vrednost in sodišče mora upoštevati njihovo vsebino, kar pa ne velja za izvedenska poročila in mnenja. Če je poročilo ali mnenje v nasprotju s sodnikovimi lastnimi prepričanji, ga ni dolžan upoštevati (člen 986 zakonika o sodiščih).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Pravno urejena dokazna sredstva so razvrščena hierarhično. Hierarhično najvišje so priznanje in zaprisežene izjave. Pisni dokument je vedno višje od izjav prič in domnev. Verodostojne listine (uradne listine) so sklepčni dokazi med strankami in v odnosu do tretjih oseb, pripoznani zasebni dokument pa je sklepčni dokaz med strankami. Na izpovedbe prič in domneve se je mogoče opreti samo, kadar so listinski dokazi nepopolni ali ni mogoče predložiti listinskih dokazov o obveznosti, ki se dokazuje.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ali so dokazna pravila pravno urejena ali ne, je odvisno od tega, ali spada neko dejstvo v civilno ali gospodarsko pravo. Po civilnem pravu je treba pripraviti verodostojno ali zasebno listino v vseh zadevah in transakcijah, ki presegajo vrednost 375 EUR (člen 1341 civilnega zakonika). Samo taki dokumenti lahko veljajo kot dokaz; pričevanja in domneve niso dopustni. Drugače pa je v gospodarskih zadevah, v katerih so pričevanja in domneve načeloma dopustni za izpodbijanje ali dopolnjevanje vsebine pisnih dokumentov.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Ne, priče se zaslišijo na zahtevo strank ali pa pričanje po uradni dolžnosti odredi sodišče (člena 915–916 zakonika o sodiščih).

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Če priča, pozvana na zaslihanje, izjavi, da ima pravno veljavne razloge za odklonitev pričanja, o tem odloči sodišče. Dolžnosti varovanja poslovne tajnosti prič se med drugim štejejo za ustrezno pravno podlago (člen 929 zakonika o sodiščih).

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Oseba, pozvana kot priča, se je dolžna vabilu odzvati. Če na sodišče ne pride, jo lahko sodišče na zahtevo ene od strank pozove s sodnim pozivom, ki ga vroči sodni izvršitelj (člen 925 zakonika o sodiščih). V skladu s pravili kazenskega prava je mogoče oglobiti osebo, ki se kot priča ne odzove sodnemu pozivu (člen 926 zakonika o sodiščih).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Izpovedba prič ni veljavna, če jo da oseba brez pravne sposobnosti pričanja (člen 961(1) zakonika o sodiščih).

Mladoletnik pred petnajstim letom ne sme biti zaslišan pod prisego. Njegove izjave je dopustno uporabiti samo kot informacije (člen 931(1) zakonika o sodiščih).

Mladoletnika, ki je že sposoben razsojati, lahko zasliši sodnik ali oseba, ki jo sodnik za to pooblasti, v vseh postopkih, ki ga zadevajo, in sicer na mladoletnikovo lastno zahtevo ali po odredbi sodišča, vendar lahko v zadnjem primeru mladoletnik zaslišanje zavrne (člen 931(3) do (7) zakonika o sodiščih). Krvni sorodniki potomci ne smejo biti zaslišani v zadevah, v katerih imajo njihovi krvni sorodniki predniki nasprotujoče interese (člen 931(2) zakonika o sodiščih).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Stranke ne smejo neposredno nagovarjati ali prekinjati priče, temveč morajo vedno nagovoriti sodnika (člen 936 zakonika o sodiščih). Sodnik lahko po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke priči zastavi katera koli vprašanja, ki lahko razjasnijo ali dopolnijo dokaze (člen 938 zakonika o sodiščih).

Posredno pričanje je dopustno; temu ne nasprotuje nobena zakonska določba ali pravno načelo. Poleg tega člen 924 zakonika o sodiščih določa, da lahko sodnik v primerih, ko se priča ne more osebno zglasiti na sodišču, odloči dokaze izvesti na kraju, kjer priča dejansko je.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonito pridobljenih dokazov v postopku ni dopustno uporabiti. Sodnik pri svojem odločanju torej teh dokazov ne sme upoštevati. Dokazi, pridobljeni s kršitvijo zasebnosti, poklicne skrivnosti ali zasebnosti pisem, so protipravni in nedopustni.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Pisni dokumenti, ki jih predloži stranka sama, ne smejo biti uporabljeni kot dokazi za to stranko. Samo v gospodarskem pravu je lahko račun (ki ga je stranka sprejela) v prodajnih transakcijah uporabljen kot dokaz, s katerim gospodarski subjekt dokazuje svojo zadevo, čeprav je dokument izdal sam. Sodišče lahko kot dokaz transakcij med gospodarskimi subjekti sprejme tudi pravilno vodene računovodske izkaze.

Priznanje je izjava stranke ali njenega pravnega zastopnika pred sodiščem. Je sklepni dokaz zoper osebo, ki je dala priznanje.

Zadnja posodobitev: 18/11/2015

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Bolgarija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Da bi sodišče priznalo trditve stranke v postopku, jo mora stranka, ki se nanjo sklicuje, dokazati s katerim koli dopustnim dokaznim sredstvom, predvidenim z zakonom. To pomeni, da obstaja vrsta različnih procesnih dejanj, razvrščenih v kategorije glede na stopnjo sodnega postopka.

Člen 153 zakonika o civilnem postopku (GPK) zahteva, da se vsa sporna dejstva, pomembna za odločanje o sporu, in povezave med njimi dokažejo, člen 154 GPK pa zahteva, da vsaka stranka dokaže dejstva, na katerih temeljijo njene trditve in ugovori.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V skladu z veljavno nacionalno zakonodajo so dejstva, ki so bila v skladu z zakonom ugotovljena na podlagi pravne domneve, izvzeta iz dokaznega bremena. Dokazi, ki se predložijo kot dokaz, da določena pravna domneva ni veljavna, so dopustni v vseh primerih, razen če je to prepovedano z zakonom (člen 154(2) GPK).

Poleg tega se izvetje iz dokaznega bremena uporablja za dejstva, ki so domnevno znana javnosti in sodišču po uradni dolžnosti, o čemer mora sodišče obvestiti stranki (člen 155 GPK).

V zvezi s tem mora sodišče ob začetku postopka sestaviti seznam dejstev, ki jih je treba dokazati, pri čemer navede stranke, ki jih morajo dokazati in ki nosijo dokazno breme. Sodišče odloča tudi o dokaznih predlogih, ki jih vložijo stranke, ter sprejme dokaze, ki so ustrezni, dopustni in potrebni (člen 146 GPK).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dejstva, na katera se stranke sklicujejo v podporo svojim trditvam, morajo biti utemeljena z ustreznimi dokaznimi sredstvi, predpisanimi z zakonom. Sodišče mora proučiti vse posamezne dokaze, da bi določilo njihovo težo v zadevi (tj. razlika med uradnim in zasebnim dokumentom).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Dokazi v tožbi se pridobijo na podlagi pisne vloge ustrezne stranke ali ustnega predloga na obravnavi v skladu s pravili o uporabi načela prostega razpolaganja.

Ko sodišče ugotovi, da so določeni dokazi pomembni za spor, lahko na lastno pobudo odredi, da se pridobijo dokazi.

Stranka v dokaznem predlogu navede dejstva in dokazna sredstva, s katerimi bo navedena dejstva utemeljila.

Stranka mora v vlogi za dovoljenje za zaslišanje priče navesti vprašanja, ki bodo postavljena priči, polno ime in naslov priče ter datum, na katerega stranka želi, da je priča povabljen.

Vloga za postavitev vprašanj nasprotni stranki mora vsebovati vprašanja, na katera bo morala odgovoriti stranka.

V vlogi za sprejem izvedenskega pričanja morajo biti navedeni področje posebnega strokovnega znanja, predmet strokovnega mnenja in naloga izvedenca.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Kadar sodišče odobri dokazni predlog, izda sklep, s katerim določi rok za pridobivanje dokazov. Ta rok začne teči na dan sodne obravnave, na kateri je bil določen, tudi za stranko, ki ni nastopila na sodišču, čeprav je bila ustrezno povabljen.

V skladu s členoma 131(1) in 127(2) GPK morata stranki navesti dokaze in konkretne okoliščine, utemeljene s temi dokazi, ter predložiti vse pisne dokaze, ki so jima na voljo ob vložitvi vloge in ob prejemu duplike toženca.

V skladu s členom 158 GPK lahko sodišče določi rok za zbiranje dokazov, če je zbiranje nekaterih elementov dokazov dvomljivo ali predstavlja poseben izziv, in nadaljuje obravnavo zadeve brez zadevnih dokazov, če se ti ne predložijo v določenem roku. Dokazi se lahko pridobijo pozneje v postopku, če to v njem ne povzroči nerazumne zamude.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko s posebnim sklepom zavrne vloge za pridobivanje dokazov, če dejstva, ki jih želi stranka dokazati, niso relevantna za zadevo in če vloge za pridobivanje dokazov niso bile vložene pravočasno. Kadar stranka zahteva, da se za ugotovitev dejstva zasliši več prič, lahko sodišče dovoli samo nekaj predlaganih prič. Če se sporno dejstvo ne ugotovi, se pokličejo druge priče (člen 159 GPK).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Zakonik o civilnem postopku določa naslednja dokazna sredstva:

izjave prič, ki jih urejajo določbe členov 163 do 174;

pojasnila strank;

priznavanje določenega dejstva;

kot odgovor na posebna vprašanja;

izjave strank urejajo določbe členov 175 do 177 GPK;

pisne dokaze, ki jih urejajo določbe členov 178 do 194 GPK:

uradni dokumenti;

zasebni dokumenti.

Pisne dokaze lahko predložita obe stranki, lahko pa jih tudi zahteva sodišče. Pisni dokazi se lahko predložijo na papirju ali v elektronski obliki. V slednjem primeru lahko sodišče poleg natisnjene dokumenta zahteva, da se ta predloži tudi v elektronski obliki. Če stranka predloži kopijo dokumenta, se lahko od nje zahteva, da predloži tudi izvornik dokumenta (člen 183 GPK).

Dokument se običajno predloži v bolgarščini. Kadar se predloži v tujem jeziku, jim je treba priložiti točen prevod v bolgarščino, ki ga je potrdila stranka. Člen 187 GPK določa, da če lahko sodišče brez težav pridobi tiskano gradivo, je dovolj navesti mesto, na katerem je gradivo objavljeno.

Sodišče lahko odredi, da nekatere pisne dokaze zagotovijo stranke ali tretje osebe, ki niso udeležene v zadevi. V skladu s členoma 190 in 192 GPK lahko vsaka stranka to zahteva od sodišča, sodišče pa svojo odločitev sprejme na podlagi vseh dokazov, ki so mu na voljo. Za pridobitev pisnih dokazov zunanjih strank je treba sodišču predložiti posebno pisno vlogo. Zadevni tretji osebi se da na voljo kopija vloge.

Čeprav sta stranki pravno zavezani, da predložita dokaze, lahko to zavmeta, če se dokument nanaša na njuno osebno življenje ali osebno življenje njunega družinskega člana ali če bi bili zaradi predložitve dokazov osramočeni ali izpostavljeni kazenskemu pregonu. V tem primeru lahko sodišče stranki odredi, naj predloži izpiske iz dokumenta, če so izpolnjeni določeni pogoji.

V skladu z nacionalno zakonodajo lahko stranki izpodbijata verodostojnost pisnega dokumenta, ki ga je predložila nasprotna stranka, vendar morata to storiti do prejema odgovora na njuno predložitve. Če se dokument predloži na obravnavi, ga je treba izpodbijati pred koncem obravnave. Če želi nasprotna stranka uporabiti izpodbijani dokument, sodišče odredi presojo njegove verodostojnosti. Dokazno breme nosi stranka, ki izpodbija verodostojnost dokumenta. Če na izpodbijanem dokumentu ni podpisa stranke, ki izpodbija njegovo verodostojnost, dokazno breme nosi stranka, ki je dokument predložila. Po preiskavi za ugotovitev verodostojnosti izpodbijanega dokumenta sodišče odloči, ali je dokument verodostojen ali ne. Sodišče lahko to odločitev vključi v svojo sodbo v zadevi (člena 193 in 194 GPK).

Pravila o izvedencih so določena v členih 195 do 203 GPK.

Izvedenci se imenujejo na zahtevo strank ali pa jih sodišče imenuje na lastno pobudo. Izvedenci svoja poročila predložijo najmanj en teden pred predvidenim datumom obravnave, na kateri je treba poročilo sprejeti.

Če se ugotovitev izvedenca izpodbija, lahko sodišče imenuje enega ali več drugih izvedencev. Sodišče lahko izvedenca tudi prosi, naj pregleda svoje mnenje o zadevi ali predloži drugo mnenje.

Pravila o vizualnih ogledih in izdaji potrdil so določena v členih 204 do 206 GPK.

Sodišče lahko na zahtevo strank ali po lastni presoji odredi, da se premično ali nepremično premoženje vizualno pregleda ali da se osebi potrdilo izda ob sodelovanju prič in izvedencev, ki jih imenuje sodišče, ali brez njihovega sodelovanja.

Vizualni ogledi in izdajanje potrdil so metode za zbiranje in preverjanje dokazov. So v pristojnosti celotnega sodišča, njihova izvedba pa se lahko prenese na člana sodišča ali drugo sodišče.

Sodišče stranki uradno obvesti o datumu in kraju vizualnega ogleda. Pripravi se zapisnik o vizualnem ogledu, v katerem so navedene ugotovitve na podlagi ogleda, pojasnila izvedencev in izjave prič, s katerimi so bili na kraju samem opravljeni razgovori.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Dokazi se od prič pridobijo z razgovori s pričami. Izjave prič, predložene v pisni obliki, so nedopustne. Ugotovitve izvedenca se predložijo v pisni obliki najmanj en teden pred predvidenim datumom obravnave, nato pa se obravnavajo na sodišču in sprejmejo kot dokazi. Sodišče in stranke lahko izvedencem postavljajo vprašanja.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Nacionalno procesno pravo nekaterim vrstam dokazov ne pripisuje večje teže kot drugim. Dokazi se obravnavajo posamično in v celoti, kakršni so bili na dan presoje dokazanih dejstev, ki določajo pravno podlago tožbe.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V nekaterih primerih, izrecno določenih z zakonom, na primer pri potrjevanju pravnih poslov, za katere se zahteva pisni akt, so dovoljeni le pisni dokazi. Izjave prič so nedopustne v naslednjih primerih: izpodbijanje vsebine uradnega dokumenta; ugotavljanje okoliščin, v katerih je treba dokaze predložiti v obliki pisnega akta; potrditev pogodb v vrednosti nad 5 000 BGN, razen če je bila pogodba sklenjena med zakoncema, neposrednimi predniki ali potomci, sorodniki v krvnem sorodstvu do četrtega kolena ali sorodniki v svaštvu do vključno drugega kolena; poravnava denarnih obveznosti, določenih s pisno odločbo; potrditev pisnih sporazumov, katerih stranka je stranka v sodnem postopku, ki je zaprosila za sprejem priče, ali sprememba ali razveljavitev takih sporazumov; izpodbijanje vsebine zasebnega dokumenta, ki ga je predložila stranka.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Nihče ne sme zavrniti pričanja, razen če ni tega izrecno oproščen z zakonom.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Poleg odvetnikov strank ali mediatorjev v sporu lahko pričanje zavrnejo naslednje osebe: neposredni predniki ali potomci strank, njihovi bratje ali sestre, sorodniki v svaštvu v prvem kolenu, zakonci, bivši zakonci ali izvenzakonski partnerji (člen 166 GPK). Sodišče oceni izpovedbe prič ob upoštevanju vseh drugih informacij, ki so v zadevi na voljo, in vseh morebitnih osebnih interesov priče v zadevi.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

V skladu s členom 163 GPK morajo priče nastopiti na sodišču in pričati. Če ima priča utemeljene razloge, zaradi katerih noče pričati ali odgovarjati na nekatera vprašanja, mora te razloge pred obravnavo, na kateri naj bi pričala, predložiti sodišču v pisni obliki, pri čemer mora zagotoviti potrebne dokaze (člen 167 GPK). Če priča ne upošteva sodnega poziva in ne nastopi na sodišču, se ji naloži denarna kazen, sodišče pa lahko odredi tudi, da pričo na sodišče privede sodna policija.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Dokazi se lahko pridobijo od vseh strank, razen tistih iz točke 6B, tudi če so nesposobne ali imajo interes glede izida spora. Sodišče oceni izpovedbe prič, pri čemer upošteva njeno nezmožnost ali osebne interese.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju prič? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče se sprejmejo na zahtevo strank ali pa jih sodišče sprejme na lastno pobudo. Vabilo prič se vroči na naslovu, ki ga zagotovi stranka, ki želi pričo povabiti. Če je naslov napačen, sodišče določi rok, do katerega mora zadevna stranka navesti nov naslov.

Vsaka priča, ki je bila ustrezno povabljen in nastopi na sodišču, se zasliši ločeno v prisotnosti strank. Priča se lahko zasliši večkrat. Sodišče oceni izpovedbe prič ob upoštevanju vseh drugih dokazov, zbranih v zadevi. V skladu s členom 170 GPK pričo pred zaslišanjem seznanijo z odgovornostjo glede krive izpovedbe in zabeleži njene osebne podatke. Sodišče lahko pričo zasliši pred predvidenim datumom obravnave ali zaslišanje opravi zunaj sodišča, če ima utemeljen razlog za to. Stranki sta pozvani k udeležbi na zaslišanju. V zakoniku o civilnem postopku ni določb o zaslišanju prič prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi. Če je treba dokaze zbrati v drugem sodnem okraju, lahko sodišče to nalogo prenese na lokalno okrajno sodišče (*rayonen sad*) (člen 25 GPK).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Dokazi, ki so bili pridobljeni nezakonito ali za katere je bilo po izpodbijanju v skladu s postopkom za izpodbijanje pisnih dokumentov ugotovljeno, da so lažni, se pri obravnavi zadeve ne upoštevajo. Taki dokazi se lahko izključijo iz zadeve. Isti postopek se uporablja za predložene dokaze, za katere se ugotovi, da niso pomembni za spor.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjava stranke se lahko sprejme kot dokaz, če jo stranka da v skladu s postopkom iz člena 176 GPK, tj. če je sodišče od stranke zahtevalo, naj se osebno zglasi in zagotovi pojasnila v zvezi z okoliščinami zadeve.

Zadnja posodobitev: 18/12/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirmika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Češka

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazno breme izhaja iz „trditvenega bremena“, ki je v bistvu določeno z zakonsko določbo, na podlagi katere je treba pravico uveljavljati na sodišču; to breme je zlasti nabor dejstev, ki jih je treba zatrjevati v določeni zadevi. Zakonik o civilnem postopku določa, da mora vsaka stranka svoje trditve dokazati z navedbo ustreznih dokazov – ta obveznost je znana kot „dokazno breme“. Dokazno breme praviloma nosijo vse osebe, ki navedejo trditve, pomembno za določeno zadevo.

Vse stranke morajo izpolniti obveznost glede trditvenega in dokaznega bremena v zvezi s svojimi trditvami. Če so dejstva, ki jih zatrjuje stranka, in predlagani dokazi nepopolni, mora sodišče stranko opozoriti na to.

Če sodišče ugotovi, da dejstva, ki jih zatrjuje katera koli od strank v pravnem postopku, niso bila dokazana, mora tej stranki svetovati, da mora predlagati dokaze v podporo vsem trditvam in da lahko izgubi tožbo, če te obveznosti ne bo izpolnila. Vendar pa lahko sodišče te nasvete zagotovi le na obravnavi in ne v sodnih pisanjih, poslanih stranki (npr. v sodnem pozivu).

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dokazov ni treba predložiti za dejstva, ki so splošno znana (tj. dejstva, ki so znana veliki skupini ljudi v določenem kraju in določenem času) ali ki so sodišču znana iz njegovih dejavnosti in zakonodaje, objavljene ali uradno sporočene v zbirki zakonov Češke republike. Sodišče se lahko s tujo zakonodajo seznanijo z izvedbo lastne študije, prek izjave ministrstva za pravosodje na zaposilo sodišča, prek izvedenskega mnenja ali prek zaposila v skladu z mednarodnimi pogodbami. Vsa ta dejstva se lahko izpodbijajo s predlaganjem dokazov.

Za nekatere kategorije dejstev lahko zakonodaja določa domnevo. Obstajajo lahko izpodbijne domneve, ki dopuščajo nasprotno dokaze, in izjemoma neizpodbijne domneve, ki ne dopuščajo nasprotnih dokazov. V primeru izpodbijne domneve sodišče šteje, da je dokazana, če nobena stranka v postopku ne predlaga dokazov, da bi izpodbijala domnevo in s tem dokazala nasprotna dejstva. Z nekaterimi izpodbijnimi domnevami je mogoče nasprotno dokazati le v zakonskem roku.

Sodišče zavezuje odločbe pristojnih organov o tem, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, prekršek ali drug upravni prekršek, ki se kaznuje v skladu s posebnimi predpisi, in odločbe o tem, kdo ga je storil. Zavezujejo ga tudi odločbe o osebnem statusu. Vendar sodišča ne zavezuje odločba o tem, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali odločba o tem, kdo ga je storil, če je bila sprejeta v postopku na kraju samem. Poleg tega ga ne zavezuje nobena druga kazenska sodba ali odločbe o upravnih škodnih dejanjih.

Posebna vrsta izpodbijne domneve so dejstva, s katerimi se zatrjuje, da je bila stranka neposredno ali posredno izpostavljena diskriminaciji na podlagi spola, rase, vere ali drugih okoliščin. V tem primeru dokazno breme nosi nasprotna stranka, ki mora dokazati, da stranka ni bila diskriminirana.

Dokumenti, ki jih sodišča Češke ali drugi državni organi izdajo v okviru svojih pristojnosti, in dokumenti, ki se z zakonodajo razglasijo za javne, potrjujejo, da predstavljajo predpis ali izjavo organa, ki je dokument izdal (razen če se dokaže drugače), ter potrjujejo tudi verodostojnost dejstev, potrjenih v dokumentu. Kadar se dejstva dokazujejo z javnimi listinami, dokazno breme nosi stranka, ki želi izpodbijati verodostojnost takih listin. V nasprotju s tem dokazno breme v primeru dokazovanja z zasebnimi dokumenti nosi stranka, ki se sklicuje nanje. Če stranka svoje trditve utemelji z zasebnim dokumentom in nasprotna stranka izpodbija verodostojnost ali pravilnost tega dokumenta, dokazno breme preide nazaj na stranko v sporu, ki je predlagala te dokaze in ki mora nato svoje trditve utemeljiti drugače.

Enakih trditev strank praviloma ni treba dokazovati, sodišče pa jih obravnava kot svoje ugotovitve.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V sodnih postopkih se uporablja načelo proste presoje dokazov, tj. zakon ne določa točnih omejitev, ki bi določale, kdaj mora sodišče sprejeti dejstvo kot dokazano ali nedokazano. Zakonik o civilnem postopku določa, da „sodišče dokaze presodi po lastni presoji, vsak dokaz posebej in vse dokaze glede na njihove medsebojne povezave; sodišče ustrezno upošteva vse, kar se razkrije v postopku, vključno z dejstvi, ki jih predstavijo stranke“.

Sodišče izda sodbo na podlagi svojih ugotovitev. Ugotovitve predstavljajo stanje, v zvezi s katerim ni nobenih razumnih ali upravičenih dvomov.

Če premisleki pri presoji dokazov vodijo do sklepa, da verodostojnosti trditev ni mogoče potrditi ali zavrniti, bo sodba neugodna za stranko, ki bi morala dokazati verodostojnost svojih trditev.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V pravnem postopku velja splošno načelo, da sodišče izvede le dokaze, ki jih predlagajo stranke. Vendar lahko sodišče odloči, da nekateri dokazi ne bodo izvedeni – navadno se to zgodi, če meni, da je zadevno dejstvo že dokazano. Sodišče lahko izvede tudi dokaze, ki jih stranki nista predlagali, in sicer v zadevah, v katerih je treba ugotoviti dejstva, in če je to potrebno zaradi vsebine spisa. Če stranki ne opredelita dokazov, potrebnih za utemeljitev njenih trditvev, sodišče dejstva prouči na podlagi pridobljenih dokazov. Identične trditve strank lahko sodišče obravnava kot svoje ugotovitve.

Nasprotno mora sodišče v nepravdnih postopkih, tj. v zadevah, v katerih lahko sodišče postopek začne na lastno pobudo, in v nekaterih drugih postopkih pridobiti tudi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev dejstev in jih nista predlagali stranki.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče dokaze pridobi na obravnavah. Če je to praktično, se lahko drugo sodišče zaprosi, naj pridobi dokaze, ali pa lahko predsedujoči sodnik s pooblastilom senata dokaze pridobi zunaj obravnave (to je odvisno tudi od vrste dokazov itd.). Stranke imajo pravico biti navzoče pri pridobivanju dokazov. Rezultate pridobivanja dokazov je treba po obravnavi vedno sporočiti. Stranke imajo pravico dati pripombe glede vsakega pridobljenega dokaza.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Od sodišča je odvisno, katere dokaze bo izvedlo. Sodišče mora ustrezno utemeljiti svojo odločitev, da določenih predlaganih dokazov ne bo izvedlo. Na splošno sodišče ne bo izvedlo dokazov, ki po njegovem mnenju ne morejo prispevati k pojasnitvi zadeve (tj. sodišče prepreči nepotrebno izvajanje dokazov), in dokazov, ki bi zahtevali stroške, nesorazmerne z zneskom terjatve, ki je predmet spora, ali če zneska terjatve sploh ni mogoče določiti. Da bi sodišče jasno ocenilo, katere dokaze je treba izvesti, morajo stranke predlagati natančne dokaze, tj. navesti morajo imena prič in druge informacije za identifikacijo ter trditve, v zvezi s katerimi bo predlagana priča pričala; poleg tega morajo navesti dokumentarna dokazila ali obseg vprašanja, ki ga mora izvedenec obravnavati v izvedenskem mnenju.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Kot dokazi se lahko uporabijo vsa sredstva, s katerimi je mogoče ugotoviti dejansko stanje v zadevi. Ta sredstva vključujejo zlasti zaslišanje prič, izvedenska mnenja, poročila in izjave organov ter fizičnih in pravnih oseb, notarske zapise in zapise uradnika za izvršbe, druge dokumente ter zaslišanje strank in razgovore z njimi.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Vsaka fizična oseba, ki ni stranka v postopku, mora nastopiti na sodišču in pričati kot priča, če prejme sodni poziv. Pričati mora o tem, kaj je doživela in opazila. Govoriti mora resnico in ne sme ničesar prikriti. Priče lahko pričanje zavrnejo le, če bi s takim pričanjem sebe ali osebe, ki so jim blizu, izpostavile tveganju kazenskega pregona; sodišče odloči, ali so razlogi za zavrnitev pričanja utemeljeni. Na začetku pričanja je treba ugotoviti istovetnost prič in okoliščine, ki bi lahko vplivale na njihovo verodostojnost. Poleg tega je treba priče obvestiti o pomenu njihovega pričanja, o njihovih pravicah in obveznostih ter kazenskopравниh posledicah krivega pričanja. Predsedujoči sodnik prosi priče, naj opišejo vse, kar vedo o predmetu obravnave. Nato jim postavi vprašanja, potrebna za dopolnitev in razjasnitev njihovih izpovedb. Vprašanja lahko postavljajo tudi člani senata, z dovoljenjem predsedujočega sodnika pa tudi stranke in izvedenci.

Predstavitvev dokazov prek izvedencev se razlikuje predvsem zato, ker izvedenci večinoma pripravijo pisno izvedensko mnenje, nato pa običajno dajo ustne pripombe o tem mnenju. Dokazi, predstavljeni v izvedenskem mnenju, se izvedejo v primerih, ko je treba oceniti okoliščine, ki zahtevajo strokovno znanje. Izvedensko mnenje ima tri dele: ugotovitev, v kateri izvedenec opiše okoliščine, ki jih je proučil, mnenje, ki vsebuje oceno izvedenca (njegove sklepe), in izjavo izvedenca. Izvedenci praviloma obravnavajo posebna vprašanja, ki jih opredeli sodišče, razen če za mnenje veljajo zakonske zahteve (zlasti na področju prava družb). Izvedence imenuje sodišče, ki jih izbere iz registra izvedencev in tolmačev (ki ga vodijo regionalna sodišča). Izvedenci so upravičeni do finančnega nadomestila za pripravo izvedenske ocene ali izvedenskega mnenja, če to določa ustrezna zakonodaja.

Predsedujoči sodnik lahko stranki ali drugi osebi odredi, naj se zgleda pri izvedencu, mu predstavi potrebna dejstva, zagotovi potrebna pojasnila, opravi zdravniški pregled ali krvne preiskave ali stori kaj drugega, če je to potrebno za predložitev izvedenskega mnenja.

Izvedensko mnenje lahko predloži tudi stranka postopka. Če ima izvedensko mnenje, ki ga predloži stranka postopka, vse zakonsko predpisane sestavne dele in vključuje izjavo izvedenca, da je seznanjen s posledicami namerno napačnega izvedenskega mnenja, se dokazi obravnavajo enako kot dokazi iz izvedenskega mnenja, ki ga zahteva sodišče. Sodišče izvedencu, ki ga je ena od strank prosila za izvedensko mnenje, dovoli vpogled v spis ali mu drugače omogoči, da se seznanj z informacijami, potrebnimi za pripravo izvedenskega mnenja.

Priče pričajo o dejstvih, ki so jih neposredno opazile, medtem ko izvedenci izrazijo mnenje le na področjih, na katerih je ocena dejstev odvisna od strokovnega znanja. Sodišče ne ocenjuje pravilnosti sklepov izvedenca, oceni pa prepričljivost mnenja v zvezi z njegovo popolnostjo glede na določene zahteve, notranjo doslednost in skladnost z drugimi pridobljenimi dokazi.

Dokumentarni dokazi se izvedejo tako, da predsedujoči sodnik na obravnavi na glas prebere dokument ali njegov del ali pa predstavi njegovo vsebino.

Predsedujoči sodnik lahko zahteva, da stranka, ki ima dokument, potreben kot dokaz, ta dokument predloži, ali tak dokument pridobi od drugega sodišča, organa ali pravne osebe.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Kar zadeva uporabo dokaznih sredstev, nima nobeno sredstvo prednosti, čeprav se lahko nekatera uporabijo šele po tem, ko ni več mogoče pridobiti zakonsko predpisanih dokazov (praviloma se najprej uporabijo različni akti v obvezni pisni obliki – le če so ti na primer uničeni, se lahko dokazi pridobijo drugače, npr. z zaslišanjem prič). Dokazi, pridobljeni z zaslišanjem stranke o njenih trditvah, se lahko v pravnih postopkih odredijo le, če obravnavanega dejstva ni mogoče dokazati drugače (razen s soglasjem za pričanje). Zato imajo drugi dokazi prednost.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V nekaterih primerih je lahko z zakonom določeno, katere dokaze je treba pridobiti; to je odvisno od posameznega spora (npr. v postopkih za pridobitev dovoljenja za sklenitev zakonske zveze je treba zaslišati oba zaročenca).

Nekatera dejstva se lahko dokažejo le na določen način (npr. vrednostni papir ali ček se lahko izdala le ob predložitvi izvirnega vrednostnega papirja, odločbe o unovčenju vrednostnega papirja ali drugega dokumenta, sklep o izvršbi pa se lahko izvrši le ob predložitvi izvršljive odločbe ali izvršilnega naslova itd.).

Za ugotovitev nekaterih obveznosti ali stvarnih pravic (zlasti v zvezi s premoženjem) zakon zahteva pisno pogodbo – način dokazovanja izhaja iz te zahteve.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da, vse osebe so po zakonu dolžne nastopiti pred sodiščem kot priče in pričati, če prejmejo sodni poziv; ne more jih zastopati druga oseba. Priče, ki izpolnijo svojo obveznost pričanja, so upravičene do „nadomestila za priče“ (za povračilo denarnih stroškov in izpada prihodka).

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priče lahko pričanje zavrnejo, če bi s takim pričanjem sebe ali osebe, ki so jim blizu, izpostavile tveganju kazenskega pregona; sodišče odloči, ali so razlogi za zavrnitev pričanja utemeljeni. Sodišče mora spoštovati tudi zakonsko obveznost prič, da ohranjajo zaupnost tajnih informacij, zaščitenih s posebno

zakonodajo, in druge obveznosti glede zaupnosti, ki jih določa zakonodaja ali priznava država (npr. dejstva, navedena v zdravstveni dokumentaciji bolnika – „zaupni zdravstveni podatki“; bančna tajnost). V teh primerih je oseba lahko zaslišana le, če jo je pristojni organ ali oseba, v interesu katere je navedena obveznost, odvezala te obveznosti.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Osebo je mogoče prisiliti, da izpolni svojo obveznost pričanja, tako da jo pred sodišče privede policija Češke republike, izjemoma pa tako, da se ji naloži denarna kazen.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Na splošno ni kategorije oseb, od katerih ni dovoljeno zahtevati pričanja; vendar obstajajo vrste dejstev, o katerih določenim osebam ni treba pričati (glej vprašanje 2.9).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Samo sodnik (predsedujoči sodnik) ima pravico zaslišati pričo in vodi zaslihanje. Drugi člani senata in druge stranke ali izvedenci lahko priči postavijo dodatna vprašanja le z dovoljenjem predsedujočega sodnika, ki lahko zavrne določeno vprašanje, če je na primer sugestivno ali če je njegov namen pričo ujeti v past ali če vprašanje ni primerno ali praktično.

Uporaba sodobnih tehnologij (vključno z videokonferenco), ki omogočajo zaslihanje na daljavo, je trenutno dovoljena na sodiščih, ki imajo potrebno tehnično opremo.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Da. Če stranka za dokazovanje svojih trditev predlaga dokaze, ki jih je pridobila v nasprotju s splošno zavezujočo zakonodajo, in če je bila zaradi pridobitve teh dokazov kršena pravica druge fizične ali pravne osebe, sodišče takih dokazov zaradi njihove nedopustnosti ne sprejme.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Sodišče lahko odredi, da se dokazi pridobijo z zaslihanjem strank, če obravnavanega dejstva ni mogoče drugače dokazati in če se stranka, ki jo je treba zaslišati, strinja s tem. To pravilo se ne uporablja v nepravdnih postopkih, tj. v postopkih, ki jih lahko sodišče začne na lastno pobudo (glej odstavek 2.1), in v postopkih za razvezo zakonske zveze ali postopkih v zvezi s prenehanjem, razveljavitvijo ali neobstojem partnerske skupnosti. Kot dokazno sredstvo se štejejo samo zaslišanja prič, ki jih je sodišče odredilo ločeno kot dokazna sredstva v postopku za dokazovanje zatrjevanih dejstev.

Zadnja posodobitev: 27/08/2019

Strani in jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Irska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Breme dokazovanja določene trditve na splošno nosi stranka, ki navede zadevno trditev. V tožbi zaradi malomarnosti na primer breme dokazovanja malomarnosti nosi tožnik, breme dokazovanja deljene odgovornosti pa toženec. Na splošno mora dejstva, potrebna za ugotovitev pravne podlage za tožbo, dokazati tožnik, medtem ko mora dokaze za obrambo v tožbi predlagati toženec, če pa ta vloži nasprotno tožbo, nosi dokazno breme v zvezi s to tožbo. Vendar nekatere zakonske zahteve dokazno breme včasih naložijo tožencu. V tožbah zaradi nezakonite odpovedi na primer dokazno breme nosi delodajalec, ki je toženec, kar pomeni, da mora delodajalec dokazati, da so obstajali utemeljeni razlogi za odpoved [glej [Unfair Dismissals Act 1977](#) (zakon o nezakonitih odpovedih iz leta 1977), kakor je bil spremenjen].

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Sprejetih dejstev ni treba dokazovati. Sodniki se lahko zanašajo na svoje splošno znanje ali za potrebe pravne presoje upoštevajo dejstva, ki so jasno ugotovljena ali dobro znana ali pa so del splošnega znanja, zato jih ni treba dokazati. Pravo določa nekatere domneve, ki se lahko ovržejo z dokazi. Te vključujejo domneve o tem, ali je otrok rojen v zakonski zvezi, o veljavnosti zakonske zveze in duševnem stanju odraslih ter domnevo smrti, če zadevne osebe več kot sedem let ni nihče videl ali se z njo pogovarjal, čeprav so bile izvedene vse ustrezne preiskave. Pravilo *res ipsa loquitur* velja, kadar se domneva o malomarnem ravnanju postavi v okoliščinah, v katerih se dokaže, da je bil vzrok nesreče v času njenega nastanka pod nadzorom toženca ali njegovih uslužbencev ali zastopnikov in da se nesreča v običajnem poteku dogodka ne bi zgodila, če bi nadzorne osebe ustrezno skrbno ukrepale. Pri sklicevanju na načelo *res ipsa loquitur* se dokazno breme prenese na toženca, ki mora nato dokazati, da ni ravnal malomarno. Vendar tožnik še vedno nosi breme dokazovanja vzročne zveze. Opozoriti je treba na dejstvo, da se na doktrino *res ipsa loquitur* ni treba sklicevati v tožnikovem zahtevku ali da je ni treba navesti v njem, da bi se lahko tožnik nanjo skliceval na obravnavi zadeve, če dejstva jasno kažejo, da je doktrino mogoče uporabiti.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V civilni zadevi bo stranka uspela, če bo sodišče na podlagi presoje verjetnosti prepričala o tej zadevi. Torej bo stranka izgubila pravdo, če sodišča ne bo uspela prepričati, da je njen opis dogodkov verjetnejši od tistega, ki ga je opisala nasprotna stranka. To je prilagodljiv standard, saj sodišča v nekaterih zadevah, kot so tiste, ki vključujejo trditve o goljufiji, zaradi resnosti obtožbe na splošno zahtevajo več dokazov.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnih postopkih se dokazi pridobivajo z objavo dokumentov, razkritjem in pričanjem prič.

Objava dokumentov: v tožbah na višjem sodišču se objava dokumentov zagotovi s pisnim zahtevkom, ki ga ena stranka pošlje drugi in v katerem zahteva prostovoljno objavo dokumentov. Sodišče objavo dokumentov odredi le, če druga stranka dokumentov ni objavila prostovoljno, če je zavrnila prostovoljno objavo ali če ni upoštevala zahteve za objavo [glej [poslovnik višjih sodišč](#), čl. 31, pravilo 12, kakor je bil spremenjen]. Vsaka zahtevana objava dokumentov mora biti ustrezna in nujna za dejansko stanje v zadevi. Objavo dokumentov je mogoče zahtevati tudi od osebe, ki ni stranka v postopku.

Razkritje: vsaka stranka v tožbi zaradi telesne poškodbe mora drugi stranki, ki ji ni treba vložiti zahtevka na sodišču, predložiti vsa zdravstvena izvedenska mnenja, ki jih pripravijo izvedenci, ki bodo povabljeni kot priče na sodni obravnavi [glej [poslovnik višjih sodišč](#), čl. 39, pravilo 46, kakor je bil spremenjen]. Obe stranki si morata izmenjati tudi sezname imen in naslovov vseh prič, ki naj bi bile povabljene, tožnik pa mora predložiti popolno izjavo o vseh elementih dodatne odškodnine za posledično škodo ali lastnih stroških, povezanih z izgubo ali poškodbo predmeta zahtevka.

Priča, ki potrjuje resničnost zatrjevanih dejstev: stranke ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izpovedi prič v podporo svojim trditvam, razen v postopkih na gospodarskem seznamu višjega sodišča (*Commercial List of the High Court*), v katerih mora stranka, ki se želi sklicevati na izpovedi prič, vročiti izjavo prič, ki jo ta podpiše in v kateri je navedena njena izpovedba, ter pričo povabiti k ustnemu pričanju na sodni obravnavi. Če stranka pred sodno

obravnavo na gospodarskem seznamu višjega sodišča ne predloži izjave priče, te priče ne sme povabiti brez dovoljenja sodišča. Sodišče ima tudi široka pooblastila za nadzorovanje sprejetih dokazov in lahko izključi dokaze, ki bi bili sicer dopustni, ali omeji navzkrižno zaslišanje priče. V nekaterih okoliščinah lahko stranka zaprosi tudi za odredbo sodišča, na podlagi katere je priči dovoljeno, da izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče, pred obravnavo poda zapriseženo izpoved. Na splošno je naloga sodnika, da obravnava vse dokaze, ki so jih predložile stranke, in ne sodeluje pri ugotavljanju dejstev. Sodnik na splošno priče nima pravice povabiti brez soglasja strank, čeprav lahko to stori v primeru kršitve odločbe sodišča ali v nekaterih postopkih v zvezi s skrbništvom otrok. Sodnik lahko ponovno povabi pričo, ki jo je prej že povabila stranka.

Izvedenci: stranke na splošno ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izvedenske dokaze v podporo svojim trditvam. Če se bodo predložili izvedenski dokazi, bi si morali stranki pred sodno obravnavo izmenjati vsa izvedenska poročila. V postopkih na gospodarskem seznamu višjega sodišča lahko sodnik v predhodnem postopku vsem izvedencem naroči, naj se posvetujejo, da bi opredelili vprašanja, v zvezi s katerimi nameravajo pričati, se dogovorili o dokazih, ki jih nameravajo predložiti v zvezi s temi vprašanji, in proučili vse zadeve, glede katerih bi jim lahko sodnik naročil, naj jih proučijo. Sodišče lahko takim izvedencem naroči, naj pripravijo memorandum, ki ga skupaj predložijo sodnemu tajniku in strankam ter ki vsebuje rezultate njihovih sestankov in posvetovanj. Takšni rezultati posvetovanj med izvedenci niso zavezujoči za stranke [glej [poslovnik višjih sodišč](#), čl. 63A, pravilo 6(1)(ix)]. Sodišče lahko po uradni dolžnosti izvedenca imenuje za ocenjevalca, ki bo sodišču pomagal v zvezi z zadevo, ki se bo obravnavala. Ocenjevalcu lahko naroči, naj pripravi poročilo, katerega kopiji se predložita strankama, in se udeleži sodne obravnave, da bi svetoval ali pomagal sodišču.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Objava dokumentov: sodišče odredi objavo dokumentov le, če stranka, od katere se je zahtevala objava, dokumentov ni objavila ali je zahteva za prostovoljno objavo zavrnila ali je ni upoštevala. Torej če sodišče odredi objavo, stranki, ki je zahtevala objavo, običajno naloži stroške vložitve zahtevka. Če se stranki v tožbi naloži objava nekaterih dokumentov, ki so v njeni pristojnosti ali lasti, mora dati kopije teh dokumentov na voljo nasprotni stranki. Odredba o objavi dokumentov se izpolni tako, da se poda zaprisežena pisna izjava o objavi, v kateri so določeni ustreznimi dokumenti, ki so priloženi pisni izjavi. Če se odredba o objavi dokumentov ne spoštuje, se lahko tožba zavrne ali pa se črtajo trditve obrambe, da se zagotovi, da stranke v pravnem sporu spoštujejo odredbe o objavi.

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev: stranke za predložitev izpovedi prič v podporo svojim trditvam ne potrebujejo dovoljenja sodišča. Kadar sodišče odredi, da se izpoved priče poda v pisni izjavi, bo priča dokaze ustno predstavila izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče. Zaslišanje se izvede enako kot na sodni obravnavi, pri čemer je mogoče pričo navzkrižno zaslišati, in pripravi se prepis dokazov.

Izvedenci: stranke na splošno ne potrebujejo dovoljenja sodišča, da bi predložile izvedenske dokaze v podporo svojim trditvam. Izvedenci lahko pripravijo pisna poročila, v katerih navedejo svoje ugotovitve in nepristransko izvedensko mnenje. Kadar se pripravijo izvedenska poročila, bi jih bilo treba izmenjati pred sodno obravnavo. Prednostna dolžnost izvedenca je pomagati sodišču in ne kateri od strank v postopku, čeprav ga plača stranka, ki ga je najela.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko predlog stranke za pridobitev ali predložitev določenih dokazov zavrne, če meni, da so dokazi nerelevantni, nepotrebni ali nedopustni. V skladu s „pravilom o prednostni uporabi bolj zanesljivih in neposrednih dokazov“ (*best evidence rule*) je treba predložiti najzanesljivejše ali najbolj neposredne dokaze ali, če takšni dokazi niso na voljo, utemeljiti njihovo odsotnost. Najzanesljivejši dokaz o vsebini določenega pisma je na primer predložitev samega pisma, ne pa ustno pričanje o njegovi vsebini. Na splošno so dopustni vsi dokazi, relevantni za katero koli dejstvo v zadevi. Vendar so nekateri dokazi, kot je privilegirana komunikacija (na primer dokazi o zaupni komunikaciji med stranko in pravnim zastopnikom), nedopustni. Zato sodnik v vsakem primeru posebej odloči o dopustnosti dokazov.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dejstva se lahko dokažejo z dokazi, domnevami in sklepi, ki izhajajo iz dokazov, ter tako, da sodišče za potrebe pravne presoje upošteva nekatera znana dejstva. Vrste dokazov, na katere se je mogoče sklicevati v civilnih postopkih, so izpovedbe prič, dokumenti in materialni dokazi. Dokumenti lahko vključujejo dokumente v papirni obliki, računalniške zapise, fotografije, videoposnetke in zvočne zapise.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev, načeloma ustno pričajo na sodni obravnavi, pri čemer se od njih zahteva, da potrdijo resničnost in točnost svojih izjav.

Izvedenci dokaze predložijo v obliki pisnih poročil, razen če sodišče odredi drugače. V izvedenskem poročilu morajo biti navedene sklepne ugotovitve, dejstva in predpostavke, na katerih temeljijo, ter bistvo navodil izvedenca. Sodišče odloči, ali se mora izvedenec tudi udeležiti sodne obravnave zaradi ustnega pričanja.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče ima široko diskrecijsko pravico glede teže ali verodostojnosti, ki bi jo bilo treba pripisati dokazu. Dokazi iz druge roke so na primer v civilnih postopkih dopustni, vendar imajo pogosto manjšo težo kot neposredno pričanje, zlasti če bi bilo mogoče osebo, ki je podala izjavo, povabiti k pričanju. Nekateri dokumenti in zapisi se sprejmejo kot verodostojni. Evidence podjetij in javnih organov so na primer sprejete kot verodostojne, če jih je kot take potrdil uradnik podjetja ali javnega organa, verodostojnost različnih vrst uradnih dokumentov (kot so zakonodaja, notranji predpisi, odredbe, pogodbe in sodni zapisniki) pa se lahko brez dodatnih dokazil dokaže z natisnjenimi ali overjenimi kopijami.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Nekatere transakcije je treba pisno potrditi, zato se za dokazovanje takih transakcij zahtevajo listinska dokazila. Primeri vključujejo pogodbe o prodaji zemljišča.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Praviloma je mogoče poslovno sposobno pričo prisiliti, da nastopi na sodišču in priča. Stranka, ki želi zagotoviti, da se bo priča udeležila sodne obravnave, pripravi vabilo priči, v katerem od priče zahteva, naj se zaradi pričanja udeleži sodne obravnave. Ko sodišče izda vabilo in je to ustrezno vročeno, zavezuje pričo k udeležbi na obravnavi. Oseba, ki ne upošteva vabila priči, je kriva razžalitve sodišča.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Splošno pravilo, da je mogoče poslovno sposobne priče prisiliti k pričanju, ne velja za voditelje drugih držav in njihova gospodinjstva, tuje diplomatske predstavnike in konzularne uradnike, predstavnike nekaterih mednarodnih organizacij ter sodnike in porotnike v zvezi z njihovimi dejavnostmi na navedenih položajih. Zakonce in sorodnike strank je mogoče prisiliti k pričanju v civilnih postopkih. Priča mora odgovoriti na vprašanje, razen v okoliščinah, v katerih bi izgubila privilegij zoper samoobtožbo. Z drugimi besedami, priča mora odgovoriti na vprašanje, razen če lahko ugotovi, da obstaja utemeljen razlog za strah, da bo odgovor zanjo obremenilen.

Priče, od katerih se lahko na splošno zahteva, da predložijo dokaze, imajo kljub temu pravico, da nekatere dokumente umaknejo iz pregleda in na podlagi privilegija zavrnejo odgovarjanje na nekatera vprašanja. Glavne vrste privilegijev so varovanje zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko, komunikacija brez vpliva na sodbo ter zgoraj navedeni privilegij zoper samoobtožbo.

Predložitev dokazov se lahko zavrne tudi na podlagi imunitete zaradi javnega interesa, če bi bila predložitev takih dokazov v nasprotju z javnim interesom. Dokazi, ki jih lahko zajema imuniteta, vključujejo dokaze v zvezi z nacionalno varnostjo, diplomatskimi odnosi, delovanjem centralne ravni države, otrokovo koristjo, preiskovanjem kaznivih dejanj in varovanjem informatorjev. Poleg tega novinarjem ni treba razkriti svojih virov, razen če je to nujno zaradi interesov pravosodja ali nacionalne varnosti ali za preprečevanje kršitev reda ali kaznivih dejanj.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priči, ki zavrne pričanje in ji je bilo vročeno vabilo priči, se lahko naloži zaporna kazen zaradi razžalitve sodišča, dokler se ne odloči pričati, ali plačilo denarne kazni. Neupoštevanje vabila priči je dejansko neupoštevanje odredbe sodišča, zato se lahko vsaka zavrnitev pričanja šteje za razžalitev sodišča.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Odrasli ne morejo pričati v civilnih postopkih, če niso sposobni razumeti prisega ali razumno pričati. Otrok, ki je priča, morda ni sposoben pričati, če ne razume dolžnosti govoriti resnico ali nima zadostnega razumevanja, da bi utemeljil svojo izpovedbo, za odločitev o tem vprašanju pa je odgovoren sodnik, ki odloča v postopku.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju prič? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče najprej pričajo v okviru neposrednega zaslišanja, nato pa jih navzkrižno zasliši odvetnik nasprotne stranke. Med navzkrižnim zaslišanjem se lahko priči postavijo sugestivna vprašanja. Včasih priči po koncu navzkrižnega zaslišanja ponovno zasliši stran, ki jo je prva povabila. Sodnik lahko priči prav tako postavlja vprašanja, da bi mu na primer pojasnila nekatere zadeve.

Zagotovljeno je, da lahko priči v nekaterih primerih pričajo v živo prek neposrednega televizijskega prenosa. V postopkih, ki zadevajo koristi otroka ali osebe z duševno motnjo, lahko sodišče otroka zasliši prek neposrednega televizijskega prenosa, vprašanja pa se lahko otroku postavijo prek posrednika. Pričanje v živo prek neposrednega televizijskega prenosa se lahko izvede tudi, če zadevna priča živi na območju zunaj pristojnosti Irske.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonito pridobljeni dokazi niso nujno nedopustni. Dopustni so, če so relevantni, vendar ima sodnik, ki odloča v postopku, diskrecijsko pravico, da jih izključi. Če se sodniku, ki odloča v postopku, zdi, da javni red zahteva izključitev dokazov, teh dokazov ne sprejme, tudi če so relevantni za dejstva v zadevi.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave, ki jih kot priči podajo stranke v postopku, so dokazi, ki so enako dopustni kot izjave prič, ki niso stranke.

Sorodne povezave

<http://www.courts.ie/>

Zadnja posodobitev: 13/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Grčija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Glede dokazov se v grškem pravu uporablja načelo predloga strank (*archi tis diáthesis*). To pomeni, da sodišče ukrepa le na predlog stranke ter odloči na podlagi dejanskih trditev, ki jih stranke navedejo in dokažejo, in njihovih vlog. Procesna dejanja se izvedejo na predlog stranke, razen če zakon določa drugače. Vsaka stranka mora dokazati le dejstva, ki so relevantna za sodbo v zadevi in ki so potrebna za potrditev strankinega zahtevka ali nasprotnega zahtevka. Vloga, ki ni podprta z dokazi, se zavrne.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če zakon zahteva dokaze glede obstoja dejstva, se lahko predložijo nasprotni dokazi, razen če je določeno drugače. Dejstva, ki so tako dobro znana, da glede njihove resničnosti ni razumnega dvoma, ali ki jih sodišče pozna iz drugih sodnih postopkov, se samodejno upoštevajo in jih ni treba dokazovati. Sodišče samodejno upošteva splošno znana dejstva in zanje ne zahteva dokazov. Sodišče prav tako na svojo pobudo upošteva zakonodajo, običaje in prakse drugih držav, vendar lahko zahteva dokaze, če jih ne pozna dovolj dobro.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče prosto presoja dokaze in po svoji presoji odloči, ali so trditve resnične. V odločbi navede razloge za svojo odločitev. Če zakon določa, da se lahko o zadevi odloči samo na podlagi presoje verjetnosti, na primer o predlogu za izdajo začasne odredbe (*asfalistiká métra*), sodišču ni treba uporabiti pravil o pridobivanju dokazov, sprejemljivih oblikah dokazov in teži dokazov, ki se predložijo, ampak lahko upošteva kar koli, kar je po njegovem mnenju ustrezno za sprejetje odločitve o dejstvih.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Osnovno načelo je, da dokaze predlagajo in predložijo stranke. Vendar lahko sodišče na svojo pobudo odredi predložitev katerih koli dokazov, ki jih dopušča zakon, tudi če se stranka ni sklicevala nanje.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Po predložitvi dokazov sodišče odloči o vsebini zadeve, razen če meni, da dokazi ne zadoščajo – v takem primeru lahko odredi predložitev novih, dodatnih dokazov.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Če meni, da že predloženi dokazi zadoščajo, ali če stranka dokazov ni predložila v predpisanem roku.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Na podlagi zakonika o civilnem postopku (*Kódika Politikís Dikonómias*) so dokazna sredstva priznanje, pregled, poročila izvedencev, listinski dokazi, zaslihanje strank, izjave prič, domneve o dejstvih in izjave pod prisego.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Izvedenci (*pragmatognómones*) sodišču pomagajo s predložitvijo mnenja o vprašanih, ki jim jih postavi sodišče. Sodišče lahko po potrebi zahteva, da so izvedenci navzoči pri vseh ali nekaterih procesnih dejanjih. Vsako sodišče ima seznam izvedencev. Način sestave in vodenja navedenih seznamov se določijo s sklepi, izdanimi na predlog ministra za pravosodje. Sodišče, ki obravnava zadevo, da izvedencem potrebna navodila o izvedbi nalog, zlasti pa opredeli, (a) ali meni, da bodo morali biti izvedenci navzoči v kateri koli fazi sodnega postopka, in (b) ali bo izvedensko mnenje treba predstaviti na sodišču oziroma ali ga

morajo pripraviti izvedenci sami. Če sodišče, ki obravnava zadevo, ne odloči drugače, lahko enaka pooblastila izvaja tudi drugo sodišče, ki deluje na podlagi zahteve ali predloga za izvedbo nekaterih procesnih dejanj, ki se nanašajo na izvedensko mnenje, ali pooblaščen sodnik (*entetalménos dikastís*). Če se zahteva pisno mnenje, sodišče določi rok, v katerem morajo izvedenci predložiti svoje mnenje. Sodnik (ali v primeru senata sodnikov predsednik sodišča) lahko na zahtevo izvedencev in brez predhodnega posvetovanja s strankami rok podaljša, če izvedenci menijo, da rok ne zadošča za pripravo mnenja. Če je izvedencev več, opravijo vsa dejanja, potrebna za pripravo izvedenskega poročila, in skupaj napišejo pisno mnenje. Sestanejo se na povabilo katerega koli od njih. V pisnem mnenju morajo biti navedena dejanja, ki so jih izvedli, in obrazložena mnenja vsakega od njih; pisno mnenje morajo podpisati. Če kateri koli izvedenec pri pripravi mnenja ni prisoten ali če ga ne želi podpisati, se to v mnenju navede. Izvedenci ali oseba, ki jo za to pooblastijo, predložijo pisno mnenje v sodnem tajništvu sodišča, ki jih je imenovalo, in to dejstvo se zabeleži. Če se mnenje predloži v sodnem tajništvu sodišča, ki deluje na zahtevo ali predlog sodišča pooblaščenega sodnika, se poročilo takoj pošlje sodnemu tajništvu sodišča, ki obravnava zadevo. Sodišče vedno prosto presoja mnenje izvedencev.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ustno ali pisno priznanje (*omología*) stranke pred sodiščem ali pred pooblaščenim sodnikom pomeni popoln dokaz zoper osebo, ki je priznanje dala; priznanja, dana zunaj sodišča, se prosto presojujejo, tako kot drugi dokazi.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Pogodb in kolektivnih aktov ni mogoče dokazovati s pričami, če vrednost pravnega posla presega 20 000 EUR; prav tako dokazovanje s pričami ni dovoljeno zoper vsebino listinskih dokazov, tudi če vrednost pravnega posla ne presega 2 milijona GRD ali 20 000 EUR. Vendar pa se dokazi prič sprejmejo v naslednjih primerih: (a) kadar na podlagi listine z dokazno vrednostjo obstajajo osnovni dokazi, iz katerih je mogoče sklepati, da je bil pravni posel dejansko sklenjen („osnovni pisni dokazi“ oziroma *archí éngrafís apódeixis*); (b) če obstaja fizični ali moralni razlog, zaradi katerega listine ni mogoče predložiti; (c) če je videti, da je bila listina sestavljena, vendar je bila po nesreči izgubljena; (d) če dokazovanje s pričami upravičujejo narava pravnega posla ali posebni pogoji, pod katerimi je bil sklenjen, zlasti če se nanaša na trgovinske posle.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsakdo, kdor je povabljen za pričo, se je dolžan odzvati vabilu in navesti dejstva, ki so mu znana. Če se oseba na vabilo neupravičeno ne odzove, ji sodišče naloži plačilo stroškov, nastalih zaradi njene odsotnosti, lahko pa izreče tudi globo.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Naslednje osebe imajo pravico odreči pričanje: (1) duhovniki, odvetniki, notarji, zdravniki, farmacevti, medicinske sestre in tehniki, babice, njihovi pomočniki in zagovornik stranke, in sicer glede dejstev, za katera so izvedeli pri opravljanju svojega poklica; (2) osebe, ki so s stranko v krvnem sorodstvu, svaštvu ali sorodstvu na podlagi posvojitve do tretjega kolena v ravni ali stranski črti, razen če so na enak način v sorodu z vsemi strankami, ter zakonci, nekdanji zakonci in zaročenci. Poleg tega priča ni dolžna pričati o (1) dejstvih, posledica katerih bi lahko bil pregon zaradi kaznivega dejanja, ki ga je storila priča ali oseba, ki je z njo v sorodu v smislu člena 401(2) zakonika o civilnem postopku, ali dejstvih, ki bi lahko vplivala na čast priče ali čast take osebe; (2) dejstvih, ki se štejejo za poklicno skrivnost.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče lahko priči, ki se naroka udeleži, vendar zavrne zahtevano pričanje, naloži plačilo globe.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Naslednje osebe ne morejo biti zaslišane kot priče:

duhovniki, in sicer o vsem, kar so izvedeli v okviru spovedi;

osebe, ki v času zadevnega dogodka niso bile duševno zmožne razumeti dogodka oziroma niso zmožne izraziti, kar so zaznale;

osebe, ki so v času zadevnega dogodka trpele za duševno motnjo, ki jim je dejansko omejevala presojo in odločanje, oziroma osebe, ki so v takem stanju ob zaslišanju;

odvetniki, notarji, zdravniki, farmacevti, medicinske sestre in tehniki, babice, njihovi pomočniki in zagovornik stranke, in sicer glede dejstev, ki so jim bila zaupana ali za katera so izvedeli pri opravljanju svojega poklica in glede katerih so zavezani k varovanju zaupnosti, razen če jim oseba, ki jim je navedeno zaupala in glede katere so zavezani k varovanju zaupnosti, dovoli pričanje;

državni uradniki in službujoče vojaško osebe o dejstvih, glede katerih so zavezani k varovanju zaupnosti, razen če jim pričanje dovoli pristojni minister;

osebe, ki bi lahko imele interes za določen izid sojenja.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priča mora pred zaslišanjem zapriseči (z versko ali navadno zaprisego). Priče se zaslišijo ločeno; z drugimi pričami ali s strankami jih je mogoče soočiti le, če je to bistvenega pomena. Priče pričajo ustno. Priče morajo navesti, kako so izvedele za to, o čemer pričajo, v primeru posrednih dokazov pa morajo navesti osebo, ki jim je informacije posredovala. Sodišče lahko prepove vprašanja, ki jih priči postavi stranka ali njen zagovornik, če so očitno brez smisla ali nerelevantna, in razglasi konec zaslišanja priče, ko meni, da je ta povedala vse, kar ve o dejstvih, ki se dokazujejo. Sodišče se lahko v posameznem primeru na lastno pobudo ali na predlog stranke odloči organizirati videokonferenco. Sodišče odloči o sprejetju takega predloga na podlagi presoje, ali je uporaba tehnologije potrebna za učinkovito izvedbo postopka. Ob upoštevanju okoliščin primera lahko sodišče ugotovi predlogu za izvedbo videokonference, ob tem pa zahteva dodatna jamstva za ustrezno izvedbo postopka. Sodnik, sodni tajnik in druge osebe, ki sodelujejo pri videokonferenci, morajo biti navzoče v zadevnih dvorah še pred predvidenim časom začetka. Sodišče v vsakem posameznem primeru odloči, ali mora biti na oddaljeni lokaciji navzoč sodnik. Opremo upravlja sodnik ali pooblaščen sodno osebje. V primeru konzularnega organa opremo upravlja oseba, ki jo za to pooblasti vodja delegacije. Zaslihanje prek videokonference se opravi v skladu z določbami zakonika o civilnem postopku, ki ureja zadevno fazo sodnega postopka. Sodnik določi število oseb, ki so lahko navzoče v dvorani. Sodnik vodi zaslihanje in zagotavlja potrebne napotke osebam na obeh lokacijah. Vsak član sodišča ali udeleženec v postopku je na podlagi dovoljenja sodnika, ki vodi zaslihanje, upravičen zastavljati vprašanja navzočim strankam, pričam in izvedencem. Sodniku pri ugotavljanju istovetnosti osebe na oddaljeni lokaciji pomaga sodni tajnik ali oseba na oddaljeni lokaciji, ki jo za to pooblasti konzul. Sodnik, ki vodi zaslihanje, odloči o zaključku videokonference. Šteje se, da je bilo zaslihanje prič, izvedencev in strank prek videokonference opravljeno pred sodiščem in ima enako dokazno vrednost kot zaslihanje pred sodiščem.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče lahko upošteva le zakonite dokaze. Koncept „zakonitih“ dokazov (*nómima endeiktiká mésa*) zajema tudi način, na katerega so bili pridobljeni.

Dokazi, pridobljeni nezakonito, so nezakoniti in se ne upoštevajo.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da, zaslihanje strank se sprejme kot dokaz.

Zadnja posodobitev: 14/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Francija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

V skladu s civilnim zakonikom mora tisti, ki zahteva izpolnitev obveznosti, obveznost tudi dokazati. Obratno pa mora tisti, ki trdi, da je razbremenjen obveznosti, dokazati, da je njegova obveznost prenehala.

Vsaka od strank mora torej praviloma predložiti dokaze za zatrjevana dejstva. Člen 9 zakonika o civilnem postopku tako določa, da „mora vsaka stranka po zakonu dokazati dejstva, ki potrjujejo njeno trditev“.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V nekaterih primerih obstajajo domneve, na podlagi katerih je iz dokaznega bremena izvzeto dejstvo, ki ga ni mogoče ali ga je težko dokazati.

S pravnimi domnevami se nekako obrne dokazno breme tistega, ki mora dokazati resničnost zatrjevanega dejstva. Domneve se na splošno štejejo za „navadne“, torej jih je mogoče ovreči. Za otroka, rojenega v zakonski zvezi, se na primer domneva, da je njegov oče mož njegove matere, vendar se lahko vložijo tožba za izpodbijanje očetovstva.

Redkeje so domneve štejejo za „neovrgljive“ in v tem primeru se nasprotni dokazi ne sprejmejo.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče lahko svojo odločitev opre zgolj na dokazana ali neizpodbijana dejstva.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Sodišče lahko izvedbo dokazov odredi na predlog ene od strank ali na lastno pobudo.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če sodišče odredi izvedbo dokazov na predlog stranke, tajništvo sodišča tehnika seznanjeni z vsebino njegove naloge; ta nato stranke povabi k vsem postopkom, ki jih izvede. V primeru izvedenskega mnenja se to začne pripravljati šele, ko stranka po sklepu sodišča plača znesek (varščino), ki je jamstvo za plačilo izvedenca. Vsi dokazi se izvajajo v navzočnosti strank.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko zavrne predlog za izvedbo dokazov, če meni, da se bo stranka s tem rešila dokaznega bremena ali da to ni potrebno.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V francoskem civilnem pravu obstaja razlikovanje. Dokazovanje pravnih dejstev (npr. nesreče) ni omejeno, tako da se lahko dokazi predložijo v kateri koli obliki (dokumenti, izpovedbe itd.). Za dokazovanje pravnih aktov (pogodbe, darila itd.) se praviloma zahteva pisni dokaz, vendar zakon določa izjeme (npr. za akte, ki se nanašajo na znesek, nižji od določenega praga, ki je opredeljen z odlokom, ali v primeru, ko dokazila ni mogoče predložiti). Opozoriti je treba, da med trgovci velja načelo svobodnega dokazovanja tudi za pravne akte.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Pridobivanje dokazov od prič poteka na dva načina: ustno na podlagi zaslišanja ali pisno v obliki izjav, ki jih je treba predložiti v predpisani obliki. V pisni izjavi je treba namreč med drugim navesti istovetnost priče in po potrebi njeno sorodstveno ali zakonsko vez, razmerje podrejenosti ali sodelovanja ali skupne interese, ki jo povezujejo s katero od strank. Poleg tega se navede, da je izjava namenjena predložitvi sodišču in da se njen pisec zaveda, da se z neresnično izjavo izpostavlja kazenskim sankcijam. Dokaze od prič je mogoče pridobiti tudi v obliki notarskega zapisa (gre za dokument, ki ga sestavi sodnik ali javni uradnik in v katerem se zberejo izjave več prič v zvezi z dejstvi, ki jih je treba dokazati).

Izvedensko mnenje se razlikuje od izpovedbe priče, saj se pri tej izvedbi dokazov osebi, ki je za to izrecno pristojna, zaupa priprava popolnoma tehničnega mnenja na podlagi zaslišanja strank. Izvedenec predloži ustno ali pisno mnenje. Pisno mnenje je sestavljeno v obliki poročila, ki med drugim vsebuje pisne pripombe strank. Izvedensko mnenje za sodišče ni zavezujoče.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Javna listina, ki jo javni uradnik (notar, sodni izvršitelj) sestavi v okviru izvajanja svojih nalog, velja za verodostojno, dokler se v postopku ne ugotovi nepristnost.

Zasebna listina (dokument, ki ga brez posredovanja javnega uradnika sestavijo stranke same in tudi same podpišejo) velja za verodostojno, dokler se ne dokaže nasprotno.

Izpovedbe in druga dokazna sredstva so prepuščene presoji sodnika.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Kot je opisano v točki 2.4, se pisno dokazilo zahteva za pravni akt, katerega vrednost presega 1 500 EUR. Nasprotno pa je mogoče pravno dejstvo dokazovati v kateri koli obliki.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsakdo mora sodišču pomagati pri odkrivanju resnice.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Oseba, ki je med opravljanjem svojega poklica zbrala informacije, ki se štejejo za poklicno skrivnost, mora zavrniti pričanje, sicer se izpostavi kazenski sankciji. Prav tako lahko priča občasno zavrne pričanje, če izkaže legitimni zadržek (npr. nezmožnost potovanja, bolezen, poklicni razlogi). Ali je zadržek upravičen, presodi sodnik.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priče, ki se ne udeležijo pričanja, brez utemeljenega razloga odklonijo pričanje ali nočejo priseči, se lahko kaznujejo s civilno globo, ki znaša največ 3 000 EUR.

Pojasniti je treba tudi, da se za krivo izpovedbo naložijo kazenske sankcije.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Kot priča je lahko zaslišan vsakdo, razen oseb, ki niso sposobne pričati na sodišču, bodisi zaradi civilne nesposobnosti (mladoletne osebe in zaščitene odrasle osebe) bodisi zaradi nekaterih kazenskih obsodb (odvzem državljskih pravic). Vendar jih lahko sodnik zasliši informativno, ne da bi morale priseči. Poleg tega v postopku razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti potomci zakoncev ne morejo nikoli biti zaslišani ali pričati.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodnik vodi zaslihanje priče in ji postavlja vprašanja. Navzoče stranke priče ne smejo prekiniti niti z njo neposredno govoriti, da ne bi vplivale nanjo. Če sodnik meni, da je to potrebno, postavi vprašanja, ki jih priči želijo postaviti stranke.

Sodnik ima pravico odrediti zvočno, slikovno ali zvočno-slikovno snemanje izvajanja dokazov, če to zahtevajo okoliščine (npr. zaradi geografske oddaljenosti).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ne upošteva dokazov, ki so bili pridobljeni nezakonito (skrita kamera, snemanje telefonskega pogovora brez vednosti sogovornika) ali brez spoštovanja zasebnosti.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave strank v postopku nimajo dokazne vrednosti.

Sorodne povezave

Zadnja posodobitev: 14/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Hrvaška

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Pravila v zvezi s pridobivanjem dokazov ter predložitvijo, izbiranjem, zbiranjem, proučevanjem in ocenjevanjem dokaznih sredstev v civilnem postopku so določena v členih od 219 do 276 zakona o pravnem postopku (*Zakon o parničnem postopku*) (*Narodne novine* (NN; Uradni list Republike Hrvaške) št. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 in 89/14 (v nadaljnjem besedilu: ZPP)).

Splošno pravilo je, da mora vsaka stranka navesti dejstva in predložiti dokaze, na katerih temelji njen zahtevek ali s katerimi izpodbija izjave in dokaze nasprotna stranke, kar pomeni, da v hrvaškem (civilnem) procesnem pravu pri zbiranju dejstev in predložitvi dokazov prevladuje načelo pravice do izjave. Zato mora vsaka stranka dokazati resničnost izjav o obstoju dejstev, ki so njej v prid in na katerih temeljijo njeni zahtevki (in ugovori), razen če ni z zakonom določeno drugače.

Praviloma lahko sodišče ugotovi samo dejstva, ki so jih stranke navedle, in izvede samo dokaze, ki so jih predložile. Izjemoma je sodišče pristojno (in dolžno) ugotoviti dejstva, ki jih stranke niso navedle, in izvesti dokaze, ki jih niso predložile, a samo, če sumi, da nameravajo stranke uveljavljati zahtevke, ki jih nimajo pravice uveljavljati.

Če sodišče na podlagi pridobljenih dokazov (člen 8 ZPP) nekega dejstva ne more ugotoviti z gotovostjo, o njegovem obstoju odloči z uporabo pravil o dokaznem bremenu.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dokazi zajemajo vsa dejstva, ki so pomembna za sprejetje odločitve.

Dejstev, ki jih je stranka med postopkom priznala na sodišču, ni treba dokazati, vendar lahko sodišče odredi predložitev dokazov tudi za ta dejstva, če meni, da poskuša stranka s priznanjem teh dejstev uveljavljati zahtevek, ki ga nima pravice uveljavljati (člen 3(3) ZPP).

Poleg tega so iz dokazovanja izvzeta pravna pravila, ker zanje velja pravilo, da naj bi sodišče poznalo pravo (*iura novit curia*).

Dejstev, ki so splošno znana, ni treba dokazovati. Lahko pa se dokaže, da neko dejstvo ni splošno znano.

Dejstev, za obstoj katerih veljajo pravne domneve, ni treba dokazovati, lahko pa se dokaže, da ne obstajajo, razen če ni z zakonom določeno drugače. Tako pravila o izpodbojnih pravnih domnevah (*praesumptiones iuris*) lajšajo dokazovanje, saj stranki, ki se sklicuje na pravno pomembno dejstvo, njegovega obstoja ni treba neposredno dokazati; zadostuje sklicevanje na splošno pravno pravilo, vsebovano v izpodbojni pravni domnevi, stranka, ki trdi, da splošnega pravila, vsebovanega v izpodbojni pravni domnevi, ni mogoče uporabiti v določeni zadevi, pa mora to dokazati.

Vendar obstajajo primeri, v katerih zakon ne dovoljuje dokazovanja neobstoja dejstev, ki se z zakonom štejejo za dokazana (*praesumptiones iuris et de iure*), kadar je sodišče dolžno ugotoviti obstoj zadevnega pravno pomembnega dejstva.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Naloga sodišča je, da se prepriča o obstoju ali neobstoju dejstev, od katerih je odvisna uporaba prava. ZPP ne vsebuje izrecnih določb o verjetnosti, a naj bi se stopnja verjetnosti zviševala sorazmerno s pomembnostjo ukrepa, ki bi ga bilo treba sprejeti, ob upoštevanju faze postopka, v katerem se posamezno postopkovno vprašanje obravnava in o njem odloča, ter postopkovnih posledic, ki izhajajo iz ugotovitve obstoja ali neobstoja določenih dejstev.

Sodišče v skladu s splošnim pravilom o prosti presoji dokazov po lastnem prepričanju odloči, katera dejstva šteje za dokazana, in sicer na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega posamičnega dokaza in vseh dokazov skupaj ter ob upoštevanju rezultatov celotnega postopka.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Kot je bilo že navedeno, hrvaški (civilni) procesni postopek pretežno poteka *inter partes*, kar pomeni, da lahko stranke zbirajo dejstva in pridobivajo dokaze na svojo pobudo, sodišče pa ima pravico ugotoviti dejstva, ki jih stranke niso navedle, in izvesti dokaze samo, če sumi, da nameravajo stranke uveljavljati zahtevke, ki jih nimajo pravice uveljavljati (člen 3(3) ZPP).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče odloči, katera od predloženih dokaznih sredstev je treba izvesti za ugotovitev odločilnih dejstev.

Če sodišče sprejme dokazni predlog stranke, praviloma najprej izvede navedeni dokaz.

V sporih, ki jih obravnava senat (*vijeće*), se dokazi izvedejo na glavni obravnavi pred senatom, vendar lahko senat iz pomembnih razlogov odloči, da je treba nekatere dokaze izvesti pred predsednikom senata ali sodnikom zaprosenega sodišča (zaprošeni sodnik). V tem primeru se na glavni obravnavi prebere zapisnik o izvedenih dokazih.

Sodnik posameznik oziroma predsednik senata vodi glavno obravnavo, zasliši stranke in izvede dokaze, vendar sodišča ne zavezuje odločitev v zvezi z vodenjem obravnave, kar med drugim pomeni, da ga ne zavezuje odločitev o sprejetju ali zavrnitvi dokaznih predlogov strank.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

V skladu z določbami ZPP sodišče zavrne predložene dokaze, ki se mu ne zdijo pomembni, in v odločbi navede razloge za zavrnitev.

ZPP ne vsebuje posebnih določb o možnosti zavrnitve nedopustnih dokazov ali dokazov, ki jih ni mogoče pridobiti stroškovno učinkovito. Vendar lahko sodišče v sporih pred občinskimi sodišči (*općinski sud*), v katerih vrednost zahtevkov ne presega 10 000 HRK, in sporih pred gospodarskimi sodišči (*trgovački sud*), v katerih vrednost zahtevkov ne presega 50 000 HRK, o obstoju takih dejstev odloči na podlagi proste presoje, če meni, da bi ugotavljanje dejstev, ki so pomembna za rešitev spora, povzročilo nesorazmerne težave in stroške, pri odločanju pa upošteva listine, ki so jih predložile stranke, in njihovih pričanje, če je sodišče izvedlo dokaze z zaslišanjem strank.

Prav tako je z določbami ZPP predpisan rok, v katerem morajo stranke navesti vsa dejstva in predložiti dokazne predloge. V rednem civilnem postopku mora vsaka stranka v tožbi in odgovoru nanjo, najpozneje pa na pripravljalnem naroku navesti vsa dejstva, s katerimi utemeljuje svoj zahtevek, predložiti potrebne dokaze za ugotovitev dejstev, ki jih je navedla, in izraziti svoje stališče glede navedenih dejstev in dokazov, ki jih predlaga nasprotna stranka. Na glavni obravnavi lahko stranke nova dejstva in dokaze predstavijo samo, če jih brez svoje krivde niso mogle predložiti ali predstaviti pred končanjem predhodnega postopka.

Sodišče ne upošteva novih dejstev in dokazov, ki jih stranke po svoji krivdi predložijo ali predstavijo šele na glavni obravnavi.

Za več informacij o dokazih in pridobivanju dokazov v postopku v sporih majhne vrednosti glej informativni list z naslovom „[Spori majhne vrednosti – Republika Hrvaška](#)“.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V ZPP so predvidena naslednja dokazna sredstva: ogled, listine, priče, izvedenci in zaslihanje strank.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priča je vsaka fizična oseba, ki lahko zagotovi informacije o dejstvih, ki se dokazujejo. Priče se zaslišijo posamično in brez navzočnosti drugih prič, ki naj bi se zaslišale pozneje, odgovarjati pa morajo ustno.

Priča je najprej opomnjena, da mora govoriti resnico in da ne sme ničesar izpustiti. Nato je opozorjena na posledice krivega pričanja. Poleg tega mora priča vedno odgovoriti na vprašanje, kako pozna dejstva, o katerih priča.

Izvedenska priča mora imeti enake lastnosti kot priča, to pomeni, da mora imeti sposobnost opazovanja, spominjanja in obnavljanja, poleg tega pa mora imeti tudi strokovno znanje.

Nekatere izvedenske priče, ki jih povabi sodišče, se morajo odzvati vabilu ter predložiti ugotovitve in mnenje.

Tako je med nalogami izvedenske priče priprava ugotovitev in mnenja. Sodišče določi, ali bo izvedenska priča svoje ugotovitve in mnenje predstavila samo ustno na obravnavi ali pa jih mora predložiti tudi pisno pred obravnavo. Sodišče določi rok za predložitev pisnih ugotovitev in mnenja, ki ne sme biti daljši od 60 dni.

Izvedenska priča mora svoje mnenje vedno obrazložiti.

Sodišče pisne ugotovitve in mnenje vroči strankam najpozneje 15 dni pred obravnavo, na kateri bodo obravnavane.

V ZPP se ne razlikuje med postopkom za zaslihanje prič in zaslihanje izvedenskih prič, tako da ne vsebuje posebnih postopkovnih določb v tem smislu.

Kar zadeva pisne dokaze, morajo stranke same predložiti listino, s katero dokazujejo svojo izjavo.

Šteje se, da listina, ki jo je v predpisani obliki izdal državni organ v okviru svojih pristojnosti, in listina, ki jo je v taki obliki izdala pravna ali fizična oseba ob izvajanju javnih pooblastil, ki so ji bila dodeljena na podlagi zakona ali zakonskega predpisa (javna listina), dokazuje resničnost tega, kar se z njo potrjuje ali ureja.

Druge listine imajo enako dokazno vrednost, če imajo v skladu s posebnimi predpisi enako dokazno vrednost kot javne listine.

Dopustno je dokazati, da dejstva, navedena v javni listini, niso resnična ali da listina ni bila pravilno sestavljena.

Če sodišče dvomi o pristnosti listine, lahko od organa, od katerega naj bi izvirala, zahteva, naj o njej izrazi mnenje.

Razen če ni drugače določeno z mednarodno pogodbo, imajo tuje javne listine, ki so ustrezno overjene, ob upoštevanju pogoja vzajemnosti enako dokazno vrednost kot domače javne listine.

ZPP določa tudi pravila o obvezni predložitvi listin, ki se razlikujejo glede na to, ali ima listino stranka, ki se nanjo sklicuje, nasprotna stranka, javni organ, organizacija, ki izvaja javna pooblastila, ali tretja oseba (fizična ali pravna oseba).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V skladu s splošnim pravilom o prosti presoji dokazov, ki se uporablja v hrvaškem (civilnem) procesnem pravu, sodišče po lastnem prepričanju odloči, katera dejstva šteje za dokazana, in sicer na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega posamičnega dokaza in vseh dokazov skupaj ter ob upoštevanju rezultatov celotnega postopka.

Tako ni pravila, po katerem bi imela nekatera dokazna sredstva večjo težo ali pomen kot druga, čeprav se v praksi listine štejejo za zanesljivejše (ne pa tudi pomembnejše) od drugih dokazov (priče, zaslihanje strank).

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, ZPP ne določa dokaznih sredstev, ki bi bila obvezna za ugotavljanje določenih dejstev. V skladu z načelom *inter partes* lahko stranke predložijo dokazna sredstva, sodišče pa presodi, katere predložene dokaze bo izvedlo za ugotavljanje odločilnih dejstev.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsaka oseba, vabljen kot priča, se je dolžna odzvati vabilu in mora pričati, razen če ni z ZPP določeno drugače. Zato je pričanje, ki vključuje dolžnost priti na sodišče, pričati in govoriti resnico, splošna obveznost vsake osebe. Priče, ki se zaradi starosti, bolezni ali hude telesne okvare ne morejo odzvati vabilu, se zaslišijo na svojem domu.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Oseba, ki bi s pričanjem kršila obveznost zaupnosti v zvezi z uradnimi ali vojaškimi skrivnostmi, je lahko zaslišana kot priča šele, ko jo pristojni organ odveže take odgovornosti.

Priča lahko zavrne pričanje:

- o čem, kar ji je stranka zaupala kot svojemu pooblaščenču;
- o čemer se ji je stranka ali druga oseba spovedala, ko je delovala kot verski spovednik;
- o dejstvih, s katerimi se je seznanila kot odvetnik ali zdravnik ali pri opravljanju katerega koli drugega poklica ali dejavnosti, če velja obveznost ohranitve zaupnosti tega, kar se izve pri opravljanju zadevnega poklica ali dejavnosti.

Sodnik posameznik ali predsednik senata te osebe seznanj z možnostjo, da zavrnejo pričanje.

Priča lahko zavrne odgovor na posamezna vprašanja, če ima za to tehtne razloge, zlasti če bi z odgovorom na tako vprašanje sebe, svojega krvnega sorodnika v ravni vrsti do katerega koli kolena, krvnega sorodnika v stranski vrsti do tretjega kolena, vključno s svojim zakoncem, ali sorodnike v svaštvu do drugega kolena – tudi če je zakonska zveza prenehala – in svojega skrbnika ali varovanca, posvojitelja ali posvojenca izpostavila hudi sramoti, večji premoženjski škodi ali kazenskemu pregonu.

Sodnik posameznik ali predsednik senata opozori pričo, da lahko zavrne odgovore na postavljena vprašanja.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da, to je mogoče. Če priča, ki je bila pravilno povabljen, brez pojasnila ne pride na sodišče ali če taka priča brez dovoljenja ali upravičenega razloga zapusti kraj, na katerem naj bi bila zaslišana, lahko sodišče odredi njeno prisilno privedbo na njene stroške, naloži pa ji lahko tudi globo, ki znaša od 500 HRK do 10 000 HRK.

Če priča pride na sodišče in zavrne pričanje ali odgovor na nekatera vprašanja po tem, ko je bila seznanjena s posledicami, ki iz tega izhajajo, in sodišče meni, da njeni razlogi za zavrnitev odgovora niso upravičeni, ji lahko naloži globo, ki znaša od 500 HRK do 10 000 HRK; če priča še vedno noče pričati, lahko sodišče zanjo odredi pripor. Priča ostane v priporu, dokler ne privoli v pričanje ali dokler njeno pričanje ni več potrebno, vendar največ en mesec. Če priča naknadno pojasni svojo odsotnost, sodišče prekliče odločitev o naložitvi globe in lahko pričo v celoti ali deloma oprostí plačila stroškov. Prav tako lahko sodišče prekliče odločitev o naložitvi globe, če priča pozneje privoli v pričanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Za informacije o izjemi od splošne dolžnosti pričanja v zvezi z uradnimi ali vojaškimi skrivnostmi, tj. o pravici oseb, ki opravljajo določene dejavnosti, da zavrnejo pričanje, in pravici do zavrnitve odgovora na posamezna vprašanja glej točko 9.

Praviloma se lahko kot priče zaslišijo samo osebe, ki so sposobne zagotoviti informacije o dejstvih, ki se dokazujejo, pri čemer o sposobnosti osebe, da priča, odloči sodišče za vsak primer posebej.

Oseba ne more biti priča, če jo postopek neposredno zadeva kot stranko ali zakonitega zastopnika stranke, medtem ko je pooblaščenec stranke lahko zaslišan kot priča.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vsako pričo je treba zaslišati posamično, brez navzočnosti prič, ki naj bi bile zaslišane pozneje. Priča mora odgovarjati ustno.

Priča je najprej opomnjena, da mora govoriti resnico in da ne sme ničesar izpustiti. Nato je opozorjena na posledice krivega pričanja.

Priča je nato zaprosena, naj navede svoje ime, priimek, EMŠO, očetovo ime, svoj poklic, naslov, kraj rojstva, starost in razmerje do stranke.

Po teh splošnih vprašanjih je priča zaprosena, naj navede vse, kar ve o dejstvih, o katerih naj bi pričala, zatem pa se ji lahko postavijo vprašanja, namenjena potrditvi, dopolnitvi ali pojasnitvi. Prepovedano je postavljati vprašanja, ki že vsebujejo odgovor na vprašanje.

Priča mora vedno odgovoriti na vprašanje, kako pozna dejstva, o katerih priča.

Priče, katerih pričanja si nasprotujejo v zvezi s pomembnimi dejstvi, se lahko soočijo. Vsaka posebej je zaslišana o vseh okoliščinah, o katerih se ne strinjajo, njihovi odgovori pa se zabeležijo v zapisnik.

Republika Hrvaška nima posebnih določb o pridobivanju dokazov po videokonferenci. Podlaga za tako metodo zaslišanja so sicer člani od 126.a do 126.c ZPP, tako da se lahko sodna zaslišanja zvočno snemajo. Odločitev za snemanje sprejme sodišče na lastno pobudo ali na predlog strank. Metoda shranjevanja in prenosa zvočnega posnetka, tehnične zahteve in način snemanja so urejeni s poslovnikom sodišča.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

ZPP ne vsebuje posebnih določb o nezakonito pridobljenih dokazih. Pravno podlago pa vsebuje člen 29 ustave Republike Hrvaške (*Ustav Republike Hrvatske*) (NN št. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), ki določa, da nezakonito pridobljenih dokazov v sodnem postopku ni mogoče uporabiti.

ZPP določa samo, da sodišče ne sme upoštevati predlogov strank, ki so v nasprotju z obveznimi predpisi in pravili javne morale.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Stranke v postopku ne morejo biti zaslišane kot priče; z določbami ZPP pa je zaslihanje strank predvideno kot eno od dokaznih sredstev, kadar ni drugih dokazov ali če sodišče ne glede na druge izvedene dokaze meni, da je to potrebno za ugotovitev pomembnih dejstev.

Razen če ni določeno drugače, se za zaslihanje strank uporabljajo določbe ZPP o pridobivanju dokazov od prič.

Zadnja posodobitev: 19/12/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [it](#) je bila pred kratkim spremenjena. To

jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pridobivanje dokazov - Italija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Za dokazno breme se uporabljajo načela iz člena 2697 civilnega zakonika, ki določa: „Osebe, ki nameravajo uveljavljati pravico na sodišču, predložijo dokaze o dejstvih, na katera opirajo zahtevek. Stranka, ki izpodbija utemeljenost teh dejstev ali trdi, da se je pravica bodisi spremenila bodisi prenehala, predloži dokaze o dejstvih, na katera opira tak ugovor.“

Na podlagi teh načel mora torej tožnik dokazati dejstva, na katerih temelji njegov zahtevek, tj. dejstva, ki imajo zatrjevane pravne učinke. Po drugi strani pa mora toženec predložiti dokaze o dejstvih, ki izključujejo njegovo odgovornost ali kažejo, da je pravica bodisi prenehala bodisi se je tako spremenila, da je treba tožnikov zahtevek zavrniti.

Če tožnik ne more utemeljiti svojega zahtevka, se njegova tožba zavrne, ne glede na to, ali toženec predloži trditve in dokaze v svojo obrambo.

Člen 2698 civilnega zakonika določa, da je kakršen koli dogovor, ki je namenjen prenosu ali spremembi dokaznega bremena v zvezi z neodtujljivo pravico ali ki kateri koli stranki pretirano otežuje uresničevanje pravic, neveljaven.

Nezadostni dokazi zmanjšujejo možnosti uspeha stranke (ne glede na to, ali je to tožnik ali toženec), ki mora dokazati ali ovreči dejstva, saj se nezadostni dokazi enačijo z neobstojem dokazov.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Pravila o dokaznem bremenu se ne uporabljajo v naslednjih primerih:

v primeru domnev, tj. kadar sam zakon določa dokazno vrednost nekaterih dejstev ali sodišču omogoča, da o neznanem dejstvu sklepa na podlagi znanega dejstva (člen 2727 civilnega zakonika).

Domneve se delijo na:

pravne domneve, ki so določene z zakonom in so lahko izpodbojne (*iuris tantum*), kar pomeni, da jih je mogoče ovreči s predložitvijo nasprotnih dokazov, ali neizpodbojne (*iuris et de iure*), kar pomeni, da jih ni mogoče ovreči s predložitvijo nasprotnih dokazov pri sodišču;

navadne domneve, ki jih mora sodišče oceniti po svoji presoji in sprejeti le resne, natančne in dosledne domneve; navadne domneve niso dopustne v zvezi z dejstvi, za dokazovanje katerih zakon ne dopušča zaslišanja prič (člen 2729 civilnega zakonika);

znana dejstva (*fatti notori*), tj. dejstva, ki so v času in kraju odločanja splošno znana, tako da ne sprožajo dvomov (člen 115 zakonika o civilnem postopku); nesporna ali priznana dejstva, tj. dejstva, ki jih zatrjujeta obe stranki ali ki jih (tudi molče) priznava stranka, ki bi lahko imela interes za njihovo izpodbijanje (člen 115(1) zakonika o civilnem postopku).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Odločba, s katero sodišče ugodi zahtevku ali ugovorom zoper zahtevek, mora temeljiti le na dejstvih, ki so v celoti dokazana, bodisi neposredno bodisi na podlagi domnev.

Sodba sodišča ne sme temeljiti na nedokazanih dejstvih, tudi če so mogoča ali zelo verjetna (člen 115(l) zakonika o civilnem postopku).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V italijanskem pravnem sistemu je pridobivanje dokazov urejeno z načelom iz člena 115(1) zakonika o civilnem postopku, v skladu s katerim obseg postopka določata stranki (*principio dispositivo*): sodišče mora svojo sodbo opreti na dokaze, ki jih predloži ta stranki, „razen v primerih, določenih z zakonom“.

Vendar so v naslednjih členih zakonika o civilnem postopku določene nekatere izjeme od tega pravila:

člen 117: dovoljuje neformalno zaslišanje strank;

člen 118: dovoljuje odreditev pregledov oseb in predmetov;

člena 61 in 191: dovoljujeta, da sodišče zahteva izvedenska mnenja;

člen 257: dovoljuje, da sodišče povabi pričo, ki jo je imenovala druga priča;

člen 281b: dovoljuje, da splošno sodišče (*tribunale*), na katerem odloča sodnik posameznik, odredi izvajanje dokazov z zaslišanjem priče, če sta stranki pri navajanju dejstev imenovali posameznike, ki bi lahko bili seznanjeni z določenimi dejstvi.

V delovnih sporih je načelo, po katerem obseg postopka določata stranki, nadomeščeno s sistemom, za katerega so značilni inkvizitorni elementi, zlasti na podlagi naslednjih določb:

člen 420: določa prosto zaslišanje strank med obravnavo zadeve;

člen 421: določa, da lahko sodišče kadar koli na svojo pobudo odredi sprejetje kakršne koli vrste dokaza, celo zunaj meja, določenih s civilnim zakonikom.

V postopku za razvezo zakonske zveze lahko sodišče na svojo pobudo odredi pridobitev dokazov, vendar le v zvezi z dohodki in življenjskim standardom.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če ena stranka predlaga pridobitev dokazov, lahko nasprotna stranka predlaga pridobitev nasprotnih dokazov. Sodišče bo ugodilo obema predlogoma, če meni, da bodo predložena dejstva pomembna za odločitev o zadevi.

Če sodišče sprejme dokaze, jih nato izvede.

Po izvedbi dokazov sodišče odloči v zadevi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče bo zavrnilo predlog za pridobitev dokazov, če bi bili dokazi brez vrednosti ali nedopustni na podlagi zakona (če na primer trditev, da je bila nepremičnina prodana, temelji samo na izjavah priče) ali če dejstva, na katera se nanaša predlog, ne bi bila pomembna za odločitev v zadevi (npr. pričanje o dejstvu, ki ni povezano s predmetom spora).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Italijansko pravo razlikuje med listinskimi in nelistinskimi dokazi.

Listinski dokazi vključujejo:

javne listine (člen 2699 in naslednji civilnega zakonika);

zasebne listine (člen 2702 in naslednji);

telegrame (člen 2705 in naslednji);

zasebne datoteke in evidence (člen 2707);

računovodske evidence podjetij (člen 2709);

mehansko izdelane kopije (člen 2712);

kopije dokumentov in pogodb (člen 2714 in naslednji).

Nelistinski dokazi vključujejo:

izpovedbe prič (člen 2721 in naslednji civilnega zakonika);

priznanja (člen 2730 in naslednji);

zaprisežene izjave (člen 2736 in naslednji);

preglede in ogleda (člen 258 in naslednji zakonika o civilnem postopku).

Obstajajo tudi izvedenska poročila, s katerimi sodišče pridobi strokovno znanje, ki mu manjka.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Sodišče dopušča dokazovanje z zaslišanjem priče (člen 245 zakonika o civilnem postopku); sodišče povabi pričo na zaslišanje in jo opozori, da se lahko zoper njo sprejmejo prisilni ukrepi in se ji naloži denarna kazen, če se ne odzove vabilu.

Sodišče določi kraj, čas in način izvajanja dokazov. Na zahtevo zadevne stranke vročevalec vroči vabilo prič. Priča prebere zavezo, da mora pričati po resnici, nato pa jo sodnik zasliši – stranki pričam ne smeta neposredno postavljati vprašanj.

Na podlagi nedavno uvedene določbe lahko sodišče s soglasjem strank dokaze pridobi tudi pisno (člen 257a zakonika o civilnem postopku).

Sodišče imenuje izvedence in jim postavi vprašanja, na katera morajo odgovoriti; izvedenci bodo tudi prišli na obravnavo in prisegli, da bodo govorili resnico. Izvedenci praviloma pripravijo pisno poročilo, vendar jih lahko sodišče tudi povabi na obravnavo, na kateri jih ustno zasliši (člen 195 zakonika o civilnem postopku).

Pisni dokazi postanejo del postopka, ko so vključeni v spis stranke, ko stranka prvič nastopi pred sodiščem ali pozneje, za kar veljajo zakoniti roki.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V italijanskem pravnem sistemu se največja teža pripisuje javnim listinam in neizpodbojnim domnevam.

Javne listine (člen 2699 in naslednji civilnega zakonika) so dokumenti, ki jih v skladu z zahtevanimi formalnostmi sestavi notar (*notaio*) ali drug javni uradnik, pooblaščen za potrditev njihovega javnega statusa v kraju, kjer je bil dokument pripravljen. Javne listine imajo polno dokazno vrednost, razen če se izkaže, da so lažne. Sicer so absoluten in brezpogojen dokaz.

Neizpodbojne domneve (člen 2727 civilnega zakonika) so še učinkovitejše, saj ne dopuščajo nasprotnega dokaza.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Zakon določa, da se nekatera dejstva dokažejo le z določenimi oblikami dokazov, v nekaterih primerih samo z javnimi listinami, v drugih pa s pisnimi listinami, ki so lahko javne ali zasebne.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Priče morajo pričati, razen če je z zakonom določeno drugače. V določbah so zajeti naslednji primeri: nesposobnost za pričanje, prepoved pričanja za nekatere osebe in možnost, da priča zavrne pričanje. Dolžnost pričanja priče izhaja posredno iz pooblastila, ki je s členom 255 zakonika o civilnem postopku podeljeno sodišču in v skladu s katerim lahko sodišče odredi privedbo priče na sodišče in ji naloži denarno kazen, če se ta ne odzove vabilu.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

V primerih, ki so določeni v zakoniku o kazenskem postopku in na katere se sklicuje zakonik o civilnem postopku: ti zajemajo posameznike, ki lahko odrečejo pričanje, ker jih obvezuje dolžnost varovanja poslovne, uradne ali državne skrivnosti.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

V skladu s členom 256 zakonika o civilnem postopku sodišče pričo, ki pride pred sodišče, vendar odreče pričanje brez ustrezne utemeljitve, ali pri kateri obstaja utemeljen sum, da priča po krivem ali prikriva dokaze, prijavi državnemu tožilcu, tako da mu pošlje izvod zapisnika obravnave.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Pričati ne morejo posamezniki, ki imajo osebni interes glede dejstev v zadevi, saj njihov interes pomeni, da bi lahko imeli pravico sodelovati v postopku kot stranka (člen 246 zakonika o civilnem postopku).

Otroke, mlajše od 14 let, je mogoče zaslišati le, če so njihovi dokazi potrebni zaradi posebnih okoliščin (člen 248 zakonika o civilnem postopku).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Pričo zasliši sodnik, ki ji postavlja neposredna vprašanja glede dejstev, ki so dopustna kot upoštevana za postopek, in kakršna koli vprašanja glede istih dejstev, ki jih zahtevata odvetnika strank med zaslišanjem.

Zaslihanje prek videokonference ni izključeno, čeprav ni izrecno predvideno z zakonikom o civilnem postopku. Člen 202 zakonika o civilnem postopku določa, da sodišče ob odreditvi pridobitve dokazov določi „čas, kraj in način pridobitve dokazov“, kar mu omogoča, da odredi zaslihanje priče prek videokonference.

Člen 261 zakonika o civilnem postopku določa tudi, da lahko sodišče odredi video snemanje, za kar je treba uporabiti mehanska sredstva, naprave ali postopke.

Zaslihanje prek videokonference je izrecno predvideno z zakonikom o kazenskem postopku (npr. v členu 205b).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ne upošteva dokazov, ki niso bili formalno predloženi in dopuščeni.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Vaša izjava se ne šteje za dokaz v vašo korist. Vendar se lahko upošteva kot dokaz zoper vas, če se šteje za priznanje, dano med formalnim zaslišanjem.

Zadnja posodobitev: 22/01/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Ciper

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Na splošno dokazno breme v civilnem postopku nosi stranka, ki zahteva zadoščenje, tj. tožnik oziroma vložnik zahtevka.

Izjemoma se lahko dokazno breme prenese na toženca. Značilen primer je, kadar je tožba vložena zaradi malomarnosti, če je dokazano, da tožnik ne ve ali nima sredstev, da bi ugotovil, kako se je nesreča zgodila, če je bila škoda povzročena s predmetom, ki je bil pod izključnim nadzorom toženca, in če je škoda povezana z opustitvijo razumne skrbnosti toženca, pri čemer se v takem primeru uporablja načelo *res ipsa loquitur* (stvar govori sama zase), tako da se dokazno breme prenese na toženca.

Na splošno mora tožnik ali vložnik zahtevka z zagotovitvijo ustreznih dokazov na podlagi zaslišanja prič dokazati vsa dejstva, potrebna za utemeljitev svojega zahtevka.

Sodišče mora oceniti dokaze in izdati sodbo na podlagi ugotovitev o dejstvih v zadevi. Če sodišče meni, da stranka nekega dejstva v zadevi, ki je pomembno za odločitev o zahtevku, ni dokazala, zahtevke stranke, ki temelji na zadevnem dejstvu, zavrne.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Nekaterih dejstev ni treba dokazovati. To so dejstva, ki so nesporna in očitna in za katera se lahko šteje, da spadajo v „splošno znanje sodišča“. To so lahko na primer dejstva v zvezi z merskimi enotami, denarnimi vprašanji, letnim koledarjem in časovno razliko med državami. Drugi primeri so dejstva, ki so splošno znana in za katera se domneva, da temeljijo na človeških izkušnjah, kot so porast prometnih nesreč, težave, s katerimi se srečuje vdova z mladoletnimi otroki, itd. Prav tako ni treba dokazovati splošno znanih zgodovinskih, znanstvenih in zemljepisnih dejstev.

Poleg tega v nekaterih primerih obstajajo domneve. Domneva pomeni ugotovitev, ki jo je mogoče ali jo je treba izpeljati iz nekaterih dejstev, ki so bila dokazana. Te domneve so lahko izpodbojne ali neizpodbojne.

Neizpodbojne domneve so opredeljene z zakonom in jih ni mogoče ovreči z nasprotnimi dokazi. Neizpodbojne domneve so redke. Primer neizpodbojne domneve je vključen v člen 14 kazenskega zakonika, ki določa, da se za otroka, mlajšega od 14 let, domneva, da ni kazensko odgovoren za svoja dejanja ali opustitve dejanj. Izpodbojne domneve so veliko pogostejše. Te je mogoče ovreči z nasprotnimi dokazi. Na primer, za otroka, rojenega v zakonski zvezi, se domneva, da je njegov oče mož otrokove matere, razen če se dokaže drugače.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazni standard v civilnih zadevah je „tehtanje verjetnosti“. Z drugimi besedami, sodišče bo ugotovilo, da je dejstvo dokazano, če je na podlagi dokazov prepričano, da je verjetneje, da se je dejstvo zgodilo, kot da se ni.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnem postopku bosta stranki v zadevi izbrali, katere dokaze bosta pred sodiščem izvedli z zaslišanjem prič. Vsaka stranka bo povabila tiste priče, za katere meni, da so koristne za njeno zadevo. Sodišče prič ne more povabiti na svojo pobudo brez soglasja strank.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Postopek je preprost. Stranka, ki želi povabiti pričo, bo sodišče zaprosila za izdajo vabila na obravnavo. Sodišče bo nato izdalo takšno vabilo, ki bo vročeno prič. Vsaka oseba, ki ji je bilo tako vabilo vročeno, je po zakonu zavezana priti na sodišče na datum in ob uri, ki sta navedena v vabilu.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Vabilo bo na zahtevo stranke v zadevi izdano v večini primerov. Zahteva stranke za izdajo vabila se lahko zavrne v redkih in izjemnih primerih, če se zahteva izkaže za nebitveno in pomeni zlorabo sodnega postopka.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Obstajata dve vrsti dokazov: ustna izpovedba prič pred sodiščem in pisni ali listinski dokazi, predloženi sodišču.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Ni ustaljenih pravil, ki bi urejala pridobivanje dokazov od izvedencev. Stranka, ki predloži dokaze, mora odločiti, ali bo izvedenec pričal osebno oziroma ali bodo dokazi predloženi v pisni obliki.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ni splošnega pravila o tem, da bi bilo neko pričanje boljše, zanesljivejše ali prepričljivejše od drugih vrst dokazov. Sodišče bo vse dokaze, predložene med obravnavo, ocenilo glede na posebne okoliščine posameznega primera.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, takih pravil ni.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Če je osebi vročeno vabilo za pričanje pred sodiščem, je po zakonu zavezana priti na sodišče in pričati. Če tega ne stori ali ne želi storiti, to pomeni nespoštovanje sodišča, ki se ustrezno kaznuje.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priče ne smejo odreči pričanja. Vendar se lahko v izjemnih primerih sklicujejo na poklicno molčečnost in zavrnejo odgovor na nekatera vprašanja ali predložitev nekaterih dokumentov.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Glej odgovor na vprašanje v pododstavku (a) zgoraj.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Priča v civilnem postopku je lahko vsaka oseba, razen če sodišče odloči, da oseba zaradi svoje mladosti, duševne bolezni ali drugega podobnega razloga ni sposobna razumeti svoje obveznosti, da mora pričati po resnici, razumeti vprašanj, ki so ji postavljena, ali zagotoviti razumnih odgovorov na ta vprašanja (v skladu s členom 13 zakona o dokazih).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju prič? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Pričo bo med glavnim zaslišanjem zaslišala stranka, ki jo je povabila. Po končanem glavnem zaslišanju bo pričo navzkrižno zaslišala druga stranka. Nazadnje lahko vprašanja postavi še sodišče, če je treba katere zadeve dodatno pojasniti.

Priča se lahko zasliši prek telekonference ali drugih tehničnih sredstev, če njena fizična navzočnost na sodišču ni mogoča in lahko sodišče zagotovi take tehnične zmogljivosti. Kakršni koli posebni pogoji bodo odvisni od posebnih okoliščin v posamezni zadevi.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Vsak dokaz, ki je bil pridobljen nezakonito in s kršitvijo ustavno zaščiteneh pravic, bo izključen iz sodnega postopka, sodišče pa se na tak dokaz ne sme opreti. Značilen primer takega dokaza je nezakonito snemanje osebnega pogovora.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjava osebe, ki je stranka v postopku, se šteje za dokaz. Dejstvo, da je avtor take izjave oseba, ki ima neposreden interes glede izida zadeve, je samo eno od številnih dejstev, ki jih mora sodišče upoštevati pri presoji ali oceni vseh dokazov.

Zadnja posodobitev: 13/05/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Latvija

1 Dokazno breme

Stranka mora dokazati dejstva, na katera opira svoje zahtevke ali ugovore. Tožnik mora utemeljiti svoje zahtevke, toženec pa svoje ugovore.

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokaze predložijo stranke v zadevi in druge zainteresirane strani. Če stranka v zadevi ali druga zainteresirana stran ne more predložiti nekaterih dokazov in poda utemeljen predlog v zvezi s tem, lahko sodišče zahteva predložitev dokazov.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če sodišče prizna, da je dejstvo splošno znano, ga ni treba dokazovati.

Dejstev, ugotovljenih v sodbi, ki je postala pravnomočna v enem civilnem sporu, ni treba znova dokazovati v drugih civilnih sporih, v katerih so udeležene iste stranke.

Sodna odločba, ki je postala pravnomočna v kazenski zadevi, je zavezujoča za sodišče, ki odloča v zadevi v zvezi s civilno odgovornostjo osebe, za katero velja sodba v kazenski zadevi, vendar le glede vprašanja, ali je bilo storjeno kaznivo dejanje oziroma opuščeno ravnanje, in vprašanja, ali je kaznivo dejanje storila oziroma ravnanje opustila navedena oseba.

Dejstev, ki se v skladu z zakonom štejejo za ugotovljena, ni treba dokazovati. Take domneve se lahko izpodbijajo v skladu z rednim postopkom.

Stranki ni treba dokazovati dejstev, ki jih nasprotna stranka ne izpodbija v skladu s postopki iz zakona o civilnem postopku.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče se mora o dokazih prepričati s presojo dokazov, ki so bili celovito, popolno in objektivno proučeni na sodišču, ter v skladu s sodnim pristopom, ki temelji na logičnih načelih, znanstvenih ugotovitvah in spoznanjih iz vsakodnevnih izkušenj. Sodišče mora v sodbi navesti, zakaj je posameznemu dokazu dalo prednost pred drugim dokazom in menilo, da so nekatera dejstva dokazana, druga pa ne. Noben dokaz nima vnaprej določenega učinka, ki bi zavezoval sodišče.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V zakonu o civilnem postopku je navedeno, da morajo dokaze predložiti stranke, vendar so določeni tudi nekateri primeri, v katerih lahko sodišče dokaze zahteva na lastno pobudo (na primer kadar odloča o koristih otroka). Če sodišče ugotovi, da niso bili predloženi dokazi za utemeljitev dejstva ali dejstev, na katerih temeljijo zahtevki ali ugovori stranke, o tem obvesti stranke in po potrebi določi rok za predložitev takšnih dokazov.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Stranke sodišču predložijo pisne in materialne dokaze. Če se sklicujejo na ustne dokaze, sodišče na sodno obravnavo povabi priče, ki so jih navedle stranke, da se seznanijo z njihovim pričanjem. Sodišče doda dokaze v spis o zadevi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče dopusti le dokaze, ki so določeni z zakonom in pomembni za zadevo. Zavrne lahko sprejetje dokazov, predloženih manj kot 14 dni pred sodno obravnavo, razen če je sodnik določil drugačen rok za predložitev dokazov. Med odločanjem o zadevi se lahko dokazi predložijo na utemeljen predlog stranke v sporu ali druge zainteresirane strani, če se zaradi tega odločanje o zadevi ne zavleče ali če sodišče prizna, da obstajajo utemeljeni razlogi, zaradi katerih dokazi niso bili predloženi pravočasno, ali če se dokazi nanašajo na dejstva, ki so postala znana med postopkom.

Izjave prič, ki temeljijo na informacijah iz neznanjih virov ali informacijah, pridobljenih od drugih oseb, razen če so bile te osebe zaslišane, niso dopustne kot dokazi.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Izjave strank v sporu in zainteresiranih tretjih oseb, ki vsebujejo informacije o dejstvih, na katerih temeljijo njihovi zahtevki ali ugovori, če so potrjene z drugimi dokazi, ki se preverijo in presodijo na sodni obravnavi;

izpovedbe prič in izvedencev;

pisni dokazi, ki zajemajo listine ali druga besedila, v katerih so informacije o dejstvih, pomembnih za zadevo, zapisane s črkami, številkami in drugimi pisnimi znaki ali drugimi tehničnimi sredstvi, in vsi ustrezni nosilci zapisa (avdio- ali videokasete, diskete itd.);

materialni dokazi;

izvedenska poročila;

izvedenska mnenja;

poročila javnih organov.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Bistvene razlike ni: izpovedbe izvedencev in drugih prič so dokazi, pisne izjave izvedencev pa so prav tako dokazi. Priče ali izvedenci morajo priti na sodišče, ko jih to povabi, da bi po resnici pričali v zvezi z okoliščinami, s katerimi so seznanjeni (priče), oziroma zagotovili objektivno mnenje v svojem imenu glede znanstvenih, tehničnih, umetniških ali drugih dejstev, ki so jih raziskali.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Noben dokaz nima vnaprej določenega učinka, ki bi zavezoval sodišče, vendar mora sodišče v sodbi pojasniti, zakaj je posameznemu dokazu dalo prednost pred drugimi dokazi in menilo, da so nekatera dejstva dokazana, druga pa ne.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Da. Dejstev, za katera zakon določa, da se lahko dokažejo le z določenimi dokaznimi sredstvi, ni mogoče dokazovati z drugimi dokaznimi sredstvi.

Sodišče dopusti le dokazna sredstva, določena z zakonom.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Priča, ki je povabljena na sodišče, nima pravice zavrniti pričanje, razen v primerih, določenih z zakonom.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Pričanje lahko zavrnejo naslednje osebe:

sorodniki v ravni črti ter v prvem in drugem kolenu stranske črte, zakonci, sorodniki po svaštvu v prvem kolenu in družinski člani strank;

skrbniki in varuhi strank ter osebe, ki so v skrbništvu ali varstvu strank;

osebe, ki so v drugem pravnem sporu z eno od strank.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priča, ki je dopolnila 14 let in zavrne pričanje iz razlogov, ki so po mnenju sodišča neutemeljeni, ali ki namerno poda krivo izpovedbo, stori kaznivo dejanje po kazenskem zakoniku.

Če se priča brez ustreznega opravičila ne odzove na vabilo sodišča ali sodnika in ne pride na sodno obravnavo, ji lahko sodišče naloži denarno kazen, ki ne presega 60 EUR, ali odredi prisilno privedbo priče na sodišče.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Duhovnikom ni treba pričati v zvezi z dejstvi, s katerimi so se seznanili pri poslušanju spovedi, osebam, ki zaradi svojega položaja ali poklica ne smejo razkriti nekaterih informacij, ki so jim bile zaupane, pa ni treba pričati v zvezi s takimi informacijami;

mladoletnim osebam ni treba pričati v zvezi z dejstvi, ki pomenijo dokaze zoper njihove starše, stare starše, brate ali sestre;

osebam, ki zaradi telesne okvare ali duševne bolezni niso sposobne pravilno presojati okoliščin, pomembnih za zadevo, ni treba pričati;

otrokom, mlajšim od sedem let, ni treba pričati.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Oseba, ki je povabljena kot priča, mora nastopiti pred sodiščem in pričati po resnici o kakršnem koli dejstvu, ki ji je znano. Odgovarjati mora na vprašanja sodišča in strank. Če se priča zaradi bolezni, starosti ali invalidnosti ali drugega utemeljenega razloga ne more udeležiti obravnave, na katero je bila povabljena, jo lahko sodišče zasliši na domu. Zasliši se lahko tudi po videokonferenci na sodišču, odvisno od tega, kje se priča nahaja, ali na kraju, ki je posebej opremljen za ta namen.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Stranke v sporu lahko izpodbijajo verodostojnost pisnih dokazov.

Izpodbijati jih ne more oseba, ki jih je sama podpisala. Taka oseba lahko dokaze izpodbija z vložitvijo ločene tožbe, če je bil njen podpis pridobljen s prisilo, grožnjo ali goljufijo. Stranka lahko vloži tudi utemeljen zahtevek, v katerem zatrjuje poneverbo pisnih dokazov. Če sodišče ugotovi, da so bili dokazi ponarejeni, jih izključi in o poneverbi obvesti državnega tožilca. Za proučitev zahtevka, s katerim se zatrjuje poneverba pisnih dokazov, lahko sodišče odredi izvedensko poročilo ali zahteva druge dokaze. Če ugotovi, da je stranka neutemeljeno začela spor glede poneverbe pisnih dokazov, lahko naloži denarno kazen.

V skladu z zakonom o civilnem postopku mora oseba, ki je povabljen kot prič, nastopiti pred sodiščem in pričati po resnici o vseh dejstvih, ki so ji znana. Če želi stranka nekatere okoliščine dokazati s pričanjem priče, mora v predlogu za zaslišanje priče pri sodišču navesti, katere pomembne vidike v zadevi bi lahko prič potrdila.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave strank v sporu in tretjih oseb, ki vsebujejo informacije o dejstvih, na katerih temeljijo njihovi zahtevki ali ugovori, se dopustijo kot dokazi, če so potrjene z drugimi dokazi, ki se preverijo in presodijo na sodni obravnavi. Če ena od strank prizna dejstva, na katerih temeljijo zahtevki ali ugovori druge stranke, lahko sodišče ta dejstva šteje za dokazana, če ne dvomi, da takšno priznanje ni bilo pridobljeno z goljufijo, nasiljem, grožnjo ali napako ali da se ne uporablja za prikrivanje resnice.

Zadnja posodobitev: 07/02/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvornika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Litva

1 Dokazno breme

Stranke morajo dokazati dejstva, na katerih temeljijo njihovi zahtevki in odgovori, razen v primerih, ko jih ni treba dokazati (glej točko 1.2).

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

V skladu z zakonikom Republike Litve o civilnem postopku (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) dokazno breme nosijo stranke v zadevi. Te morajo dokazati dejstva, na katerih temeljijo njihovi zahtevki in odgovori, razen v primerih, ko jih v skladu z zakonikom o civilnem postopku ni treba dokazati. Vsa sodišča obravnavajo civilne zadeve v skladu z načelom kontradiktornosti. Vsaka od strank mora dokazati dejstva, na katerih temeljijo njeni zahtevki in odgovori, razen v primerih, ko jih ni treba dokazati.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V členu 182 zakonika o civilnem postopku so navedene naslednje vrste dejstev, ki so izvzeta iz dokaznega bremena:

dejstva, ki jih sodišče priznava kot splošno znana;

dejstva, ugotovljena v veljavnih sodbah v drugih civilnih ali upravnih postopkih, v katerih so bile udeležene iste osebe, razen v primerih, ko ima sodna odločba pravne posledice za druge osebe, ki niso udeležene v postopku (med strankama predhodno dokazana dejstva);

posledice osebnih dejanj, ki pomenijo kaznivo dejanje, če so bile take posledice določene v veljavni sodbi v kazenskem postopku (med strankama predhodno dokazana dejstva);

dejstva, ki se domnevajo po zakonu in se v rednem postopku ne izpodbijajo;

dejstva, ki jih priznavajo stranke.

Stranka ima pravico priznati dejstva, na katerih temelji zahtevek ali odgovor nasprotne stranke. Sodišče lahko priznana dejstva šteje za ugotovljena, če meni, da se priznanje ujema z okoliščinami zadeve, da ga stranka ne navaja zaradi zavajanja, nasilja ali grožnje ter da ni bilo dano po pomoti ali zaradi prikrivanja resnice.

Opozoriti je treba tudi, da se lahko take okoliščine izpodbijajo s predložitvijo dokazov v rednem postopku.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Če lahko sodišče na podlagi predloženih dokazov ugotovi, da je večja verjetnost, da neko dejstvo obstaja, kot da ne obstaja, to dejstvo prizna kot ugotovljeno.

2 Pridobivanje dokazov

V civilnem postopku se kot dokaz šteje vsak dejanski podatek, na podlagi katerega lahko sodišče v zakonsko določenem postopku ugotovi obstoj ali neobstoj dejstev, na katerih temeljijo zahtevki in odgovori strank, ter vsa druga dejstva, ki so pomembna za pošteno in pravično odločitev v zadevi. Taki podatki se lahko ugotovijo na naslednje načine: z izjavami strank ali tretjih oseb (neposredno ali po zastopniku), pričanji prič, pisnimi dokazi, stvarnimi dokazi, inšpekcijskimi protokoli, izvedenskimi poročili, zakonito pridobljenimi fotografijami, video- in zvočnimi posnetki ter drugimi dokaznimi sredstvi.

Sodišče lahko tudi zaprosi državo članico EU, naj zbere dokaze ali jih pridobi neposredno v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah, da se izboljša, poenostavi in pospeši sodelovanje med sodišči pri pridobivanju dokazov.

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V skladu s členom 179 zakonika o civilnem postopku stranke in drugi udeleženci postopka predložijo dokaze. Kadar predloženi dokazi niso zadostni, lahko sodišče od strank in drugih udeležencev postopka zahteva, naj predložijo dopolnilne dokaze, ter določi rok za to. Sodišče lahko dokaze zbere tudi na lastno pobudo (po uradni dolžnosti), vendar samo v primerih, določenih z zakonom.

Sodišče lahko na podlagi zakonika o civilnem postopku dokaze zbere na lastno pobudo, ko odloča v družinskih ali delovnopravnih zadevah, če meni, da je to nujno za pravično odločitev v zadevi (člena 376 in 414).

Poleg tega člen 476 zakonika o civilnem postopku določa, da sodišče, ki se pripravlja na obravnavo zadev v zvezi z razglasitvijo mladoletne osebe za osebo s popolno sposobnostjo (pridobitev popolne poslovne sposobnosti):

imenuje državno institucijo za zaščito otrok v kraju stalnega prebivališča mladoletne osebe, da predloži sklep o pripravljenosti mladoletne osebe na samostojno uveljavljanje vseh državljanskih pravic ali opravljanje dolžnosti;

zahteva podatke o tem, ali je bila mladoletna oseba obsojena oziroma ali je kršila upravno ali drugo pravo;

če je nujno, da se ugotovi stopnja fizične, duševne, duhovne ali umske razvitosti mladoletne osebe, odredi forenzični psihološki in/ali psihiatrični pregled ter zahteva zdravniško dokumentacijo mladoletne osebe ali druga gradiva, potrebna za izvedbo pregleda;

opravi vsa druga dejanja, potrebna za pripravo na obravnavo zadeve.

Člen 582 zakonika o civilnem postopku tudi določa, da ima sodišče, kadar obravnava zadevo v zvezi z dovoljenjem za prenos lastninske pravice na družinskem premoženju, ustanovitvijo hipoteke na družinskem premoženju ali kako drugo obremenitvijo pravic na tem premoženju, ob upoštevanju okoliščin zadeve pravico od predlagatelja zahtevati dokazila o finančnem položaju družine (prihodek, prihranki, drugo premoženje, obveznosti), podatke o družinskem

premoženju, ki se prenaša, podatke službe za zaščito otrokovih pravic o otrokovih starših, predhodne pogoje in možnosti za uspeh prihodnjega posla, možnosti za zaščito otrokovih pravic, če se posel ne izvede, in druga dokazila.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Da bi sodišče zbralo dokaze (v skladu s členoma 199 in 206 zakonika o civilnem postopku), lahko od pravne ali fizične osebe zahteva predložitev pisnih ali stvarnih dokazov, ki jih je treba v določenem roku predložiti neposredno sodišču. Kadar fizične ali pravne osebe zahtevanih pisnih ali stvarnih dokazov ne morejo predložiti ali tega ne morejo narediti v določenem roku, morajo o tem obvestiti sodišče in navesti razloge. Sodišče lahko osebi, ki zahteva pisne ali stvarne dokaze, izda potrdilo, na podlagi katerega lahko ta oseba pridobi dokaze, da se lahko predložijo sodišču.

Sodnik med pripravami na sodno obravnavo opravi še druga procesna dejanja, ki so potrebna za ustrezno pripravo zadeve za sodno obravnavo (zahteva dokaze, ki jih ne morejo pridobiti udeleženci postopka, zbere dokaze na lastno pobudo, če mu to omogoča zakonik o civilnem postopku, itd.).

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko dokaze zavrne v naslednjih okoliščinah:

če niso dopustni;

če ne potrjujejo ali izpodbijajo dejstev, ki so pomembna za zadevo (člen 180 zakonika o civilnem postopku);

če bi bilo mogoče dokaze predložiti prej in se bo zaradi njihove poznejše predložitve postopek zakasnil (člen 181(2) zakonika o civilnem postopku).

Da sodišče sprejme tožbeni zahtevek, mu morajo biti priloženi vse listine ali drugi dokazi, s katerimi tožnik utemeljuje svoje zahtevke, dokazilo o plačilu sodne takse in vloge, s katerimi se zahtevajo dokazi, ki jih tožnik ne more predložiti, in v katerih je pojasnjeno, zakaj dokazov ni mogoče predložiti (člen 135 zakonika o civilnem postopku).

Opozoriti je treba še, da pritožbeno sodišče ne dopusti novih dokazov, ki bi lahko bili predloženi sodišču prve stopnje, razen v primerih, ko je sodišče prve stopnje napačno zavrnilo dokaze ali ko se je potreba po predložitvi teh dokazov pojavila naknadno (člen 314 zakonika o civilnem postopku).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Kot je opredeljeno v zakoniku o civilnem postopku, se v civilnem postopku kot dokaz šteje vsak dejanski podatek, na podlagi katerega lahko sodišče v zakonsko določenem postopku ugotovi obstoj ali neobstoj okoliščin, na katerih temeljijo zahtevki in odgovori strank, ter vseh drugih okoliščin, ki so pomembne za pošteno in pravično odločitev v zadevi. Te podatke je mogoče pridobiti z izjavami strank ali tretjih oseb (neposredno ali po zastopniku), pričanji prič, pisnimi dokazi, stvarnimi dokazi, inšpekcijskimi protokoli in izvedenskimi poročili.

Fot dokazi se lahko uporabijo tudi zakonito pridobljene fotografije ter zvočni in videoposnetki.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Členi od 192 do 217 zakonika o civilnem postopku določajo naslednja pravila, s katerimi so urejene metode pridobivanja dokazov od prič in izvedenskih prič:

Postopek zaslišanja priče

Vsaka priča se posebej pokliče v sodno dvorano in zasliši. Priče, ki še niso bile zaslišane, med obravnavo ne smejo ostati v sodni dvorani. Priče, ki so že bile zaslišane, morajo ostati v sodni dvorani do konca obravnave. Če priča, ki je bila že zaslišana, za to zaprosi, ji lahko sodišče dovoli odhod iz sodne dvorane, ko podajo mnenja udeleženci postopka.

Priča se lahko zasliši *in situ*, če na vabilo ne more nastopiti pred sodiščem zaradi bolezni, starosti, invalidnosti ali drugega tehtnega razloga, ki ga sodišče prizna, udeleženec v postopku, ki je predlagal, naj se ta priča pokliče, pa ne more zagotoviti njenega nastopa pred sodiščem.

Sodišče mora ugotoviti istovetnost priče ter ji pojasniti njene pravice in dolžnosti pa tudi odgovornost, če prelomi zaprisego in ne izpolni ali neustrezno izpolni katero od drugih dolžnosti.

Priča pred zaslišanjem zapriseže, tako da položi dlan na ustavo Republike Litve (*Lietuvos Respublikos Konstitucija*) in izjavi: „Jaz, (polno ime), pri svoji časti in vesti prisegam, da bom govoril(-a) resnico in ne bom prikrival(-a) dokazov, jim ničesar dodajal(-a) ali jih spreminjal(-a).“ Zaprisežena priča podpiše besedilo zaprisege. Podpisana zaprisega se priloži listinam v spisu.

Ko sodišče ugotovi razmerje priče do strank in tretjih oseb ter druge okoliščine, ki so pomembne za oceno njenega pričanja (izobrazba, poklic priče itd.), prič naroči, naj mu pove vse, kar ve o zadevi, in naj se izogne razkrivanju informacij, če ne more navesti njihovega vira.

Po pričanju se lahko prič postavi vprašanja. Pričo najprej zaslišita oseba, ki je zahtevala njeno pričanje, in zastopnik navedene osebe. Pričo nato zaslišijo še drugi udeleženci postopka. Pričo, ki jo sodišče povabi na lastno pobudo, najprej zasliši tožnik. Sodnik ne sme upoštevati sugestivnih vprašanj in vprašanj, ki niso pomembna za zadevo. Sodnik lahko vprašanja postavlja med celotnim zaslišanjem priče.

Po potrebi lahko sodišče na zahtevo udeleženca v postopku ali na lastno pobudo pričo znova zasliši na isti obravnavi, pokliče pričo, ki je bila že zaslišana, na drugo obravnavo pred istim sodiščem ali medsebojno sooči priče.

V izjemnih primerih, ko je pričo nemogoče ali težko zaslišati na sodišču, lahko sodišče, ki obravnava zadevo, prouči pisno pričanje, če to po mnenju sodišča ter ob upoštevanju istovetnosti priče in vsebine okoliščin, o katerih naj bi se pričalo, ne bo neugodno vplivalo na ugotavljanje bistvenih dejstev v zadevi. Na pobudo strank se lahko priča povabi na dodatno zaslišanje na sodišču, če je to nujno za podrobnejšo ugotovitev dejstev v zadevi. Priča mora pred pričanjem podpisati besedilo zaprisege, določeno v členu 192(4) zakonika o civilnem postopku, s podpisom pa tudi potrdi, da je bila opozorjena, da krivo pričanje pomeni kaznivo dejanje. Pisno pričanje mora biti dano v navzočnosti notarja, ta pa ga tudi overi.

Zaslišanje izvedencev

Izvedensko mnenje se na glas prebere na sodni obravnavi. Preden se prebere izvedensko mnenje, mora izvedenec (izvedenci), ki daje izvedensko mnenje in sodeluje na sodni obravnavi, zapriseči, tako da položi dlan na ustavo Republike Litve in izjavi: „Jaz, (polno ime), prisegam, da bom dolžnosti izvedenca v postopku opravljal pošteno ter bom predložil nepristransko in obrazloženo izvedensko mnenje ob upoštevanju vsega svojega strokovnega znanja.“ Če se zaslišanje opravi zunaj sodne obravnave, je besedilo zaprisege, ki ga podpiše izvedenec, sestavni del izvedenskega poročila. Izvedencem, vključenim na seznam sodnih izvedencev Republike Litve (*Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašas*), ki so zaprisegli ob vključitvi na navedeni seznam, ni treba zapriseči na sodišču, poleg tega se zanje šteje, da so bili opozorjeni na odgovornost v primeru podajanja zavajajočega mnenja in izjav.

Sodišče lahko od izvedenca zahteva, naj ustno pojasni svoje mnenje. Ustna pojasnitev izvedenskega mnenja se vključi v zapisnik sodne obravnave.

Izvedencem se lahko postavijo vprašanja za pojasnitev ali dopolnitev izvedenskega mnenja. Oseba, ki je zahtevala imenovanje izvedenca, ima prva priložnost postavljati vprašanja. Nato lahko izvedenca zaslišijo še drugi udeleženci postopka. Če sodišče izvedenca imenuje na lastno pobudo, ima tožnik prvi priložnost, da izvedencu postavlja vprašanja.

Sodniki lahko izvedencu postavljajo vprašanja med celotnim njegovim zaslišanjem.

Izvedensko mnenje se zagotovi samo na zahtevo sodišča (in ga je treba predložiti pisno v obliki izvedenskega poročila). Izvedensko poročilo mora vsebovati podroben opis izvedene preiskave, sklepe, izpeljane iz ugotovitev, in obrazložene odgovore na vprašanja, ki jih je postavilo sodišče.

Če sodišče zahteva izvedensko mnenje brez izvedenskega poročila, se izvedensko mnenje šteje za pisni dokaz, ki ga je predložil izvedenec (podobno kot drugi udeleženci postopka) ali ki ga sodišče zahteva v skladu s postopkom, določenim z zakonikom o civilnem postopku.

Člen 198 zakonika o civilnem postopku določa naslednja pravila za predložitev pisnih dokazov:

Pisne dokaze lahko predložijo udeleženci postopka ali jih zahteva sodišče v skladu s postopkom, ki ga določa zakonik.

Pisni dokazi morajo biti predloženi v obliki, predpisani z zakonikom o civilnem postopku: udeleženec postopka, ki vsebino procesnega pisanja podkrepí s pisnimi dokazi, mora priložiti izvornike ali kopije (digitalne kopije) pisanja, kot jih je overilo sodišče, notar (ali druga oseba, pooblaščená za izvajanje notarskih opravil), odvetnik, ki sodeluje v postopku, ali oseba, ki je pisanje izdala (prejela). Sodišče lahko na lastno pobudo ali na zahtevo udeleženca postopka zahteva predložitev izvornikov pisanj. Udeleženec postopka zahtevo po predložitvi izvornikov pisanj vloži skupaj z zahtevkom, nasprotnim zahtevkom, odgovorom na zahtevek ali drugimi procesnimi pisanji udeležencev postopka. Udeleženci postopka lahko tako zahtevo vložijo tudi pozneje, če sodišče prizna, da so razlogi za poznejšo predložitev zahteve prepričljivi, ali če zaradi ugoditve zadevni zahtevi rešitev zadeve ne bo zakasnjena. V primerih, ko se samo del pisanja nanaša na vsebino procesnih pisanj, se lahko sodišču predložijo samo zadevni deli (odlomki, izvlečki).

Vsa procesna pisanja in njihove priloge morajo biti sodišču predloženi v litovščini, razen v primeru nekaterih izjem, določenih z zakonodajo. Če udeleženci postopka, ki jim je treba vročiti procesna pisanja, ne razumejo litovsko, je treba sodišču predložiti prevode teh pisanj v jezik, ki ga razumejo. Če se z zakonikom zahteva, da je treba pisanja, ki jih je treba predložiti, prevesti v tuji jezik, morajo udeleženci postopka sodišču predložiti overjene prevode teh pisanj v skladu z uveljavljenim pravnim postopkom.

Izvorniki v sodnem spisu se lahko na zahtevo oseb, ki so jih predložile, vrnejo. V tem primeru morajo v spisu ostati kopije pisanj, ki jih je treba vrniti, overjene v skladu s postopkom, ki ga določa zakonik.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

V skladu s členom 197 zakonika o civilnem postopku se lahko listine, ki so jih izdali državni in občinski organi ter so jih v okviru svojih pristojnosti in v skladu z zahtevami glede oblike posameznih listin potrdile osebe, pooblaščené s strani države, štejejo za uradna pisna dokazila in imajo večjo dokazno moč. Šteje se, da so dejstva, navedena v uradnem pisnem dokazilu, v celoti dokazana, dokler se ne izpodbijejo z drugimi dokazi v postopku, razen z izpovedbo pričé. Prepoved uporabe izpovedb pričé ne velja, če bi bilo to v nasprotju z načeli dobre vere, pravičnosti in razumnosti. Dokazna vrednost uradnega pisnega dokazila se lahko z zakonodajnimi akti dodeli tudi drugim listinam.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Okoliščin zadeve, ki jih je treba po zakonu dokazati s točno določenimi dokaznimi sredstvi, z drugimi dokaznimi sredstvi ni mogoče dokazati (člen 177(4) zakonika o civilnem postopku).

2.8 Ali so pričé dolžne pričati po zakonu?

Oseba, ki je povabljená kot pričá, mora nastopiti pred sodiščem in pričati po resnici. Oseba, ki je povabljená kot pričá, je zakonsko odgovorna, če ne izpolni dolžnosti pričé (člen 191), to pomeni, da se ji lahko naloži globa.

2.9 V katerih primerih lahko pričé zavrnejo pričanje?

Priča lahko zavrne pričanje, kadar bi tako pričala zoper sebe, svoje družinske člane ali bližnje sorodnike.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da pričá?

Če pričé, izvedenci ali tolmači ne pridejo na obravnavo, sodišče vpraša udeleženca postopka, ali se lahko zadeva obravnava brez pričé, izvedencev ali tolmačev, in odloči, da se sodna obravnava nadaljuje ali odloži. Če povabljená pričá, izvedenec ali tolmač brez upravičenega razloga ne pride na sodišče, se mu lahko naloži globa, ki znaša do 1 000 LTL. Priča je lahko tudi prisilno privedena na sodišče na podlagi sodne odločbe (člen 248 zakonika o civilnem postopku).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Kot pričé ne morejo biti zaslišane naslednje osebe:

zastopniki v civilnih in upravnih postopkih ali zagovorniki v kazenskih postopkih, in sicer o okoliščinah, za katere so izvedeli kot zastopniki ali zagovorniki; osebe, ki niso sposobne razumeti okoliščin, pomembnih za zadevo, ali pošteno pričati zaradi fizične invalidnosti ali duševne prizadetosti; duhovniki o okoliščinah, za katere so izvedeli pri spovedi; zdravstveni delavci o okoliščinah, za katere velja poklicna skrivnost; mediatorji o okoliščinah, za katere so izvedeli med spravnim postopkom mediacije.

Z zakonom so lahko opredeljene tudi druge osebe.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju pričé? Pod kakšnimi pogoji je lahko pričá zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Ko sodišče razjasni razmerje pričé do strank in tretjih oseb ter druge okoliščine, ki so pomembne za oceno pričanja (izobrazba, poklic pričé itd.), pričó pozove, naj mu pove vse v zvezi z zadevo in naj se izogne informacijam, katerih vira ne more navesti.

Po pričanju se lahko pričó postavljajo vprašanja. Pričo najprej zaslišita oseba, ki je zahtevala njeno pričanje, in zastopnik te osebe, nato pa še drugi udeleženci postopka. Pričo, ki jo sodišče povabi na lastno pobudo, najprej zasliši tožnik. Sodnik ne sme upoštevati sugestivnih vprašanj in vprašanj, ki niso pomembna za zadevo. Sodnik lahko vprašanja postavlja med celotnim zaslišanjem pričé. Po potrebi lahko sodišče na zahtevo udeleženca v postopku ali na lastno pobudo pričó znova zasliši na isti obravnavi, pokliče pričó, ki je bila že zaslišana, na drugo obravnavo pred istim sodiščem ali medsebojno sooči pričé. V izjemnih primerih, ko je pričó nemogoče ali težko zaslišati na sodišču, lahko sodišče, ki obravnava zadevo, prouči pisno pričanje, če to po mnenju sodišča ter ob upoštevanju istovetnosti pričé in vsebine okoliščin, o katerih naj bi se pričálo, ne bo neugodno vplivalo na ugotavljanje bistvenih dejstev v zadevi. Na pobudo strank se lahko pričá povabi na dodatno zaslihanje na sodišču, če je to nujno za podrobnejšo ugotovitev dejstev v zadevi. Priča mora pred pričanjem podpisati vnaprej določeno besedilo zaprisege, s podpisom pa tudi potrdi, da je bila opozorjena, da krivo pričanje pomeni kaznivo dejanje. Pisno pričanje mora biti dano v navzočnosti notarja, ta pa ga tudi overi.

Udeležba udeležencev postopka na sodnih obravnavah in zaslihanje pričé *in situ* se lahko zagotovita z uporabo informacijskih in elektronskih komunikacijskih tehnologij (po videokonferenci, telekonferenci itd.). Kadar se take tehnologije uporabljajo v skladu s postopkom, ki ga je določil minister za pravosodje, je treba zagotoviti zanesljiv način za ugotovitev istovetnosti udeležencev postopka ter nepristransko snemanje in predložitev podatkov (dokazov).

Poleg tega člen 803 zakonika o civilnem postopku določa možnost, da sodišča Republike Litve zaprosijo sodišče druge države za uporabo komunikacijskih tehnologij (videokonference, telekonference itd.) pri zbiranju dokazov.

3 Ocenjevanje dokazov

Sodišče oceni dokaze v postopku po lastnem prepričanju na podlagi izčrpane in nepristranske proučitve dejstev, predstavljenih v postopku, in v skladu z zakonom.

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Dejanski podatki se ugotovijo na naslednje načine: z izjavami strank in tretjih oseb (neposredno ali po zastopniku), pričanji pričé, pisnimi dokazi, stvarnimi dokazi, inšpekcijskimi protokoli, izvedenskimi ugotovitvami, zakonito pridobljenimi fotografijami, video- in zvočnimi posnetki ter drugimi dokaznimi sredstvi. Dejanskih podatkov, ki so državna ali poklicna skrivnost, običajno ni mogoče uporabiti kot dokaz v civilnem postopku, dokler ni odpravljena zaupnost v skladu z zakonsko določenim postopkom. Podatki, prejeti med spravnim postopkom mediacije, se lahko v civilnih postopkih uporabijo kot dokaz samo v primerih, določenih z zakonom o spravi mediaciji v civilnih sporih.

Opozoriti je treba še, da mora v skladu s členom 185 zakonika o civilnem postopku sodišče oceniti dokaze v postopku po lastnem prepričanju na podlagi izčrpne in nepristranske proučitve dejstev, predstavljenih v postopku, in v skladu z zakonom. Noben dokaz na sodišču nima vnaprej določene moči, razen če je to določeno v zakoniku o civilnem postopku.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da (glej točko 2.4).

Zadnja posodobitev: 21/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Luksemburg

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Splošno načelo v luksemburškem pravu je, da dokazno breme nosijo osebe, ki zahtevajo izpolnitev obveznosti. Podobno morajo tudi osebe, ki trdijo, da jih neka obveznost več ne zavezuje, dokazati, da so izvedle plačilo ali opravile dejanje, s katerim so bile razrešene obveznosti.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

V skladu z luksemburškim pravom se v nekaterih primerih domneva, da osebi ni treba dokazati dejstva, ki bi ga bilo težko ali nemogoče dokazati. Domneve so sklepi, ki jih o neznanem dejstvu pravo ali sodišče izpelje iz znanega dejstva.

Pravo razlikuje med dvema vrstama domnev: med pravnimi domnevami, ki na podlagi določenega zakona veljajo za nekatera dejanja ali dejstva, in domnevami, ki niso določene z zakonom, temveč so prepuščene presoji sodišča, ki dopusti samo resne, natančne in skladne domneve.

Na splošno velja, da je mogoče domneve z ustreznimi dokazi ovreči. Ko se na primer zakoncema rodi otrok, se domneva, da je oče otroka mož otrokove matere, vendar pa je mogoče vložiti tožbo za izpodbijanje očetovstva.

Redkejše so neizpodbojne domneve, ki jih ni mogoče ovreči.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče ima pri presoji dejstev neomejeno diskrecijsko pravico. Če se pojavijo dvomi, sodišče preveri, ali obstajajo resni, natančni in skladni dokazi ter dokaze sprejme ali zavrne na podlagi verjetnosti zatrjevanih dejstev.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Sodnik lahko pridobivanje dokazov odredi na zahtevo stranke. Poleg tega lahko v nekaterih primerih dokaze pridobi tudi na svojo pobudo.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodnik imenovanega izvedenca pouči o njegovi nalogi. Izvedenec uradno pozove stranke v postopku in tretje osebe, ki morajo sodelovati v preiskavi. V skladu z načelom kontradiktornosti je treba dokaze izvajati v navzočnosti strank.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodnik lahko zahteva izvedbo dokazov vedno, kadar nima dovolj informacij, na katere bi oprl odločitev.

Izvajanje dokazov v zvezi z zatrjevanim dejstvom je mogoče zahtevati samo, če tožnik nima zadostnih dokazov, da bi dejstvo dokazal. Izvajanja dokazov nikakor ni mogoče odrediti, da se nadoknadi malomarnost stranke pri zbiranju dokazov.

Tudi izbiro ukrepov morajo sodniki omejiti na to, kar zadostuje za rešitev spora, pri tem pa morajo izbrati najpreprostejšo in najcenejšo rešitev.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Različna dokazna sredstva so listinski dokazi, ustni dokazi, domneve, priznanje in dokazi pod prisego.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Načini pridobivanja dokazov od prič in izvedencev

Če je dopustno dokazovanje s pričami, lahko sodniki pridobijo dokaze od tretjih oseb, ki lahko zaradi poznavanja spornih dejstev ta dejstva pojasnijo. Ti dokazi se lahko pridobijo v obliki izjav ali se zberejo s preiskovalnimi metodami, odvisno od tega, ali so pisni ali ustni.

Sodniki lahko od katere koli osebe zahtevajo pojasnilo v obliki izjav, posvetovanj ali izvedenskega mnenja v zvezi z dejstvom, ki ga mora pojasniti izvedenec. Če se ne zahteva pisno mnenje, lahko sodnik dovoli izvedencem, da mnenje podajo ustno na obravnavi; to mnenje se zapiše, podpišeta pa ga sodnik in sodni tajnik.

Pravila o predložitvi pisnih dokazov in pisnih poročil ali mnenj izvedencev

Pisni dokazi:

stranka, ki se sklicuje na neki dokument, mora ta dokument dati na voljo vsem drugim strankam v postopku. Poslati ga je treba s povratnico ali ga predložiti tajništvu sodišča. Dokumenti morajo biti na voljo brez kakršnih koli zahtev.

Pisna poročila ali mnenja izvedencev:

izvedenci predložijo poročila tajništvu sodišča. Pripravi se eno samo poročilo, tudi če je izvedencev več; če se ne strinjajo, vsak izvedenec poda svoje mnenje. Če izvedenec zaprosi za mnenje drugega izvedenca s področja, za katero sam ni specializiran, se to mnenje priloži zapisniku zaslišanja ali spisu, odvisno od zadeve.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Nekatera dokazna sredstva so močnejša od drugih:

za dokaz se šteje javna listina (*acte authentique*), ki jo sestavi uradna oseba (notar, sodni izvršitelj itd.) pri izvajanju svojih pooblastil, razen če se dokaže nasprotno;

za dokaz se šteje tudi zasebni dogovor, ki ga stranke sestavijo in podpišejo same, brez uradne osebe, če ni nasprotnih dokazov;

ustni dokazi in druga dokazna sredstva so prepuščeni presoji sodnika.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Pisni dokaz je nujen za utemeljitev pravnega akta (pogodbe), katerega vrednost presega 2 500 EUR. Dejstvo (npr. nesreča) pa se lahko dokaže s poljubnimi sredstvi.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Za priče je predpisano obvezno sodelovanje v sodnem postopku, da se ugotovi resnica v zadevi.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Osebe, ki dokažejo, da imajo utemeljen razlog, so lahko oproščene pričanja. Pričanje lahko zavrnejo tudi starši ene izmed strank, drugi njeni sorodniki v ravni črti in njen zakonec ali nekdanji zakonec.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priče, ki izostanejo od pričanja, so lahko pozvane pred sodišče na svoje stroške, če je njihovo pričanje nujno. Priče, ki izostanejo od pričanja, in osebe, ki brez utemeljenega razloga zavrnejo pričanje ali zaprisego, se lahko kaznujejo s civilno kaznijo od 50 EUR do 2 500 EUR.

Če oseba dokaže, da se na zadevni dan ni mogla udeležiti obravnave, je lahko oproščena plačila kazni in stroškov.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Za pričo je lahko pozvan kdor koli, razen oseb, za katere se šteje, da niso sposobne pričati.

Osebe, ki niso sposobne pričati, je kljub temu mogoče zaslišati pod enakimi pogoji, vendar brez zaprisege. Vendar potomci nikoli ne smejo pričati v zvezi z dejstvi, na katera se zakonca sklicujeta v vlogi za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vloga sodnika in strank na zaslišanju priče

Sodnik priče zasliši ločeno po vrstnem redu, ki ga določi sam, ko so priče navzoče ali pozvane. Priče svoje izpovedbe ne smejo brati.

Sodniki lahko priče zaslišijo o vseh zadevah, določenih z zakonom, tudi če te zadeve niso omenjene v sklepu o izvajanju dokazov. Priče lahko znova pokličejo, jih soočijo med seboj ali s strankami ter jih po potrebi zaslišijo v navzočnosti izvedenca.

Stranke prič med izpovedbo ne smejo prekinjati, jim postavljati vprašanj ali nanje vplivati, niti jih ne smejo neposredno nagovoriti, saj so v nasprotnem primeru lahko izločene. Če sodnik meni, da je to potrebno, lahko priči po končanem zaslišanju postavi dodatna vprašanja, ki so mu jih predložile stranke.

Videokonference ali druga tehnična sredstva

Uredba Sveta (ES) št. 1206/2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah naj bi izboljšala, poenostavila in pospešila sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov. V luksemburškem pravu ni posebnih določb o videokonferencah.

Zanje veljajo običajna pravila iz novega zakonika o civilnem postopku o zaslišanju prič, sodnikovi osebni presoji in osebni navzočnosti. Sodišča so opremljena s potrebno tehnično opremo. Na datum, določen za videokonferenco, so navzoči sodnik, sodni tajnik, tolmač in tehnik.

Sodnik lahko odredi zvočno ali slikovno snemanje vseh ali dela pripravljalnih poizvedb. Posnetek se hrani v tajništvu sodišča. Katera koli izmed strank lahko zaprosi za kopijo ali prepis na svoje stroške.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ne bo dopustilo dokazov, pridobljenih z nezakonitimi sredstvi, kot so skrita kamera ali telefonsko prisluškovanje, za katere oseba ni vedela.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave stranke v postopku praviloma nimajo dokazne vrednosti.

Sorodne povezave

 <http://www.legilux.lu/>

Zadnja posodobitev: 30/04/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Malta

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Dokazno breme nosi oseba, ki nekaj trdi, kot je razvidno iz člena 562 zakonika o organizaciji sodišč in civilnem postopku: „breme dokazovanja dejstva in vsakem primeru nosi oseba, ki ga zatrjuje“.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Da, ta pravila obstajajo, vsebujejo pa jih člen 627 in naslednji zakonika o organizaciji sodišč in civilnem postopku. V členu 627 so navedeni dokumenti, za katere ni potrebno drugo dokazilo o verodostojnosti kot tisto, ki je navedeno na njihovi naslovnici:

listine malteške vlade, ki jih podpiše minister ali vodja službe, ki jih je izdala, ali v njegovi odsotnosti njegov namestnik, pomočnik ali drug uradnik, ki mu je neposredno podrejen in je pooblaščen za podpisovanje takih listin;

potrdila iz evidenc vseh služb malteške vlade;

vse javne listine, ki jih podpišejo pristojni organi in so objavljene v uradnem listu;

listine malteške vlade, tiskane s pooblastilom vlade in ustrezno objavljene;

listine in potrdila iz evidenc sodišč in malteških cerkvenih sodišč;

potrdila, ki jih izdala matični urad in zemljiška knjiga;

izjava o utrpeli havariji, potrjena s strani prvega senata civilnega sodišča;

drugi dokumenti, navedeni v zakonu o trgovskem ladijskem prometu (Merchant Shipping Act) (vključno s potrdili o registraciji, ki jih je podpisal uradnik za registracijo ali drug pooblaščen uradnik, in vsemi drugimi zaznamki na potrdilu o registraciji, ki naj bi jih podpisal uradnik za registracijo ali drug pooblaščen uradnik).

Predložiti je mogoče tudi druge dokumente, katerih vsebina je izvzeta iz dokaznega bremena, vendar je treba dokazati njihovo verodostojnost. Ti dokumenti so, med drugim:

listine in potrdila iz evidence subjektov ali javnih organov, ki jih potrdi ali priznava zakon ali vlada;

župnijske listine in potrdila iz evidenc rojstev, porok in smrti ter potrdila o delitvah premoženja, izvedenih v navzočnosti župnika in v skladu z zakonom;

listine in potrdila iz evidenc malteških notarjev;

trgovske knjige, ki se vodijo v skladu z zakonom, izključno v zvezi s sporazumi ali drugimi komercialnimi pravnimi posli;

knjige javnih borznih posrednikov, ki se vodijo v skladu z zakonom, v zvezi z vsemi komercialnimi pravnimi posli, ki so jih sklenile pogodbene stranke.

V zvezi z vsebino tovrstnih dokumentov se lahko predložijo nasprotni dokazi.

Poleg teh dokumentov je v poglavju 16 Zakonodaje Malte, civilnem zakoniku, urejena še ena domneva, in sicer da je oče otroka, rojenega v zakonski zvezi, mož otrokove matere. Ta pravna domneva se lahko izpodbija z vložljivo zapriseženo vlogo pri civilnem sodišču (oddelek za družinske zadeve) in predložitvijo dokazil o tem, da taka domneva ne velja.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče v civilnoprvnih zadevah odloči šele, ko je na podlagi tehtanja verjetnosti prepričano, da so bili predloženi zadostni dokazi.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Priča lahko katera koli stranka v sodnem postopku, ne glede na njen interes, in sicer na svojo zahtevo, zahtevo druge stranke v postopku ali če jo povabi sodišče po uradni dolžnosti. Če se postopek začne na podlagi zaprisežene vloge, je treba sestaviti seznam prič. Enako velja za zaprisežen odgovor na tožbo – tudi ta mora vsebovati seznam prič. Če mora stranka povabiti pričo, ki je ni seznamu, mora vložiti ustrezen predlog.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Če se predlogu za pridobitev dokazov ugodi, se pričam pošlje vabilo na zaslišanje, izdano na predlog stranke, ki jih želi povabiti. Vlogo za izdajo vabila je mogoče pri mirovnem sodišču (Malta) in nižjih mirovnih sodiščih (Gozo) vložiti ustno.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko predlog stranke za pridobitev dokazov zavrne, če je za pričo povabljen odvetnik, pravni zastopnik ali duhovnik. Poleg tega kot priče praviloma ni mogoče pozvati osebe, ki je v isti zadevi navzoča na obravnavi. Vendar ima sodišče diskrecijsko pravico, da tega pravila v posebnih primerih ne upošteva, če za to obstajajo utemeljeni razlogi. S posebnimi zakoni je urejena tudi uradna tajnost, tako da v postopku ni dovoljeno razkriti tajnih in zaupnih informacij. Poleg tega lahko sodišče predlog zavrne, če meni, da priča ni relevantna.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dovoljena so tri dokazna sredstva, in sicer: dokumenti, ustna izpovedba in zaprisežene pisne izjave.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Praviloma je zaslišanje prič med obravnavo zadeve odprto za javnost in ustno. Pravo pa določa še druge načine pridobivanja dokazov, ki jih je mogoče uporabiti:

dokazi se lahko predložijo z zapriseženo pisno izjavo prič, ne glede na to, ali imajo stalno prebivališče na Malti ali v tujini;

če oseba odhaja iz države oziroma je bolna ali ostarela, bi lahko umrla ali izgubila poslovno sposobnost pred obravnavo zadeve, ali se obravnave ne more udeležiti, lahko sodišče za zaslišanje te osebe pooblasti sodnega pomočnika. V takem primeru se vprašanja prič in njeni odgovori zapišejo, priča pa mora zapisnik podpisati ali namesto podpisa narediti križec;

sodišče lahko imenuje tudi dodatnega sodnika, da zasliši pričo, ki zaradi starosti ne more zapustiti doma;

če priča prebiva v tujini, lahko odvetnik z vlogo zaprosi za pravno pomoč (zaprosilo za pravno pomoč) – stranka, ki predlaga zaslišanje te priče, predloži pisna vprašanja ter navede ime in naslov osebe, ki se bo zaslišanja priče udeležila v imenu stranke;

če sodišče meni, da je to primerno, lahko dovoli zvočno ali slikovno snemanje izpovedbe priče;

sodišče lahko imenuje sodne izvedence, ki jih pooblasti za zaslišanje prič in vodenje dajanja prisege.

Če se za izvajanje dokazov pooblasti sodni izvedenec, ima na voljo enaka sredstva kot sodišča.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Šteje se, da so vsi dokazi enako pomembni.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne, vendar je treba vedno predložiti najboljše dokaze.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da, po zakonu morajo vse priče, ki prejmejo vabilo, pričati. Vendar priče ni dovoljeno prisiliti, da odgovori na vprašanja, na podlagi katerih bi bila lahko kazensko preganjana.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Zakonec stranke v sodnem postopku je pravno sposobna priča in je lahko prisiljen pričati v postopku na zahtevo katere koli stranke. Vendar se moža ne sme prisiliti v razkritje zaupnih informacij, ki jih je od svoje žene izvedel v času zakonske zveze, in obratno, poleg tega se zakonca ne sme prisiliti, da odgovori na vprašanja, na podlagi katerih bi bil lahko drugi zakonec kazensko preganjan.

Izvezete so tudi informacije, zaupane odvetnikom, pravnim zastopnikom ali duhovnikom. Če pa odvetnik ali pravni zastopnik dobi soglasje stranke ali če duhovnik dobi soglasje osebe, ki se je spovedala, jih je dovoljeno zaslišati o tem, kar so izvedeli (na kar se nanaša soglasje); odvetnika in pravnega zastopnika se zasliši o tem, kar jima je stranka zaupala med postopkom, duhovnika pa o dejstvih, za katera je izvedel pod prisego spovedne molčečnosti ali med spovedjo.

Od računovodij, zdravnikov, socialnih delavcev, psihologov in zakonskih svetovalcev se lahko razkrije informacij, ki so jim jih stranke dale pod prisego poklicne molčečnosti ali s katerimi so se seznanili med opravljanjem poklicne dejavnosti, zahteva samo na podlagi sodnega naloga. To velja tudi za tolmača, ki je bil udeležen pri posredovanju takih zaupnih informacij.

Priča, ki je zavezana k poklicni molčečnosti, ne sme razkriti tajnih ali zaupnih informacij, razen v posebnih okoliščinah v skladu z zakonodajo, ki se uporablja v zadevi.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Če se pravilno povabljeni priča ne odzove na vabilo, je nemudoma spoznana za krivo razžalitve sodišča in naloži se ji denarna kazen. Sodišče lahko izda tudi sodni nalog za privedbo ali odvzem prostosti, s katerim jo prisili k pričanju na naslednji obravnavi. Naloženo denarno kazen lahko prekliche, če priča ustrezno utemelji, zakaj ni nastopila pred sodiščem.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Za pričo je dovoljeno pozvati katero koli prisebno osebo, če ni zadržkov glede njene sposobnosti. Priča je lahko pozvana ne glede na njeno starost, če se zaveda, da je pričati po krivem kaznivo.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče lahko med zaslišanjem ali navzkrižnim zaslišanjem priči postavi vsa vprašanja, ki se mu zdijo potrebna ali primerna. Vsaka stranka v postopku pa lahko, ne glede na svoje interese, priča na svojo zahtevo, na zahtevo druge stranke v postopku ali če jo sodišče k temu pozove po uradni dolžnosti.

V zadevah v zvezi z mladoletnimi osebami sodnik mladoletno osebo praviloma zasliši za zaprtimi vrati ali pa mladoletno osebo zasliši zagovornik otrok.

Priče, ki ne prebivajo na Malti, se lahko zaslišijo po videokonferenci.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če so dokazi pridobljeni zakonito, sodišče pri razsojanju nima nikakršnih omejitev. Edina izjema je, da sodišče praviloma ne priznava niti dokazov v zvezi z dejstvi, za katere naj bi priča izvedela od drugih, niti dejstev, ki naj bi jih navedle tretje osebe, saj so te lahko ustrezno pozvane kot priče.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da, izjave stranke v postopku so dopustne.

Zadnja posodobitev: 22/03/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Nizozemska

1 Dokazno breme

Nizozemsko procesno pravo temelji na načelu, v skladu s katerim mora tisti, ki neko dejstvo zatrjuje, to tudi dokazati. To pomeni, da stranka, ki se opira na dejstva ali pravice, ki jih navaja za pravne namene, nosi dokazno breme v zvezi s temi dejstvi ali pravicami. Vendar se lahko v nekaterih primerih na podlagi posebnih zakonskih pravil ali načel razumnosti in pravičnosti dokazno breme naloži tudi drugače.

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Zakonska pravila o dokazovanju v členih od 149 do 207 zakonika o civilnem postopku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) se uporabljajo v postopku na podlagi sodnega poziva in v postopku na podlagi vloge, razen če to preprečuje narava zadeve. Ta pravila niso obvezna v postopku za izdajo začasne odredbe niti se običajna pravila o dokazovanju ne uporabljajo samodejno v arbitražnih zadevah. Vendar se lahko stranke v arbitražnih zadevah dogovorijo za uporabo teh pravil.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dejstva, ki jih zatrjuje ena od strank in jih nasprotna stranka ne izpodbije (zadostno), mora sodišče obravnavati kot dokazana. Obstaja pa izjema, in sicer v primerih, ko bi to imelo pravne posledice, ki strankam niso prosto na voljo. Sodišče lahko v tem primeru zahteva dokaze.

Dokazati ni treba dejstev ali okoliščin, ki se štejejo za splošno znane, ali splošnih izkustvenih pravil. Te lahko sodišče uporabi ne glede na to, ali se stranke nanje sklicujejo ali ne. „Dejstva ali okoliščine, ki se štejejo za splošno znane,“ pomenijo dejstva ali okoliščine, ki jih vsi običajni ljudje poznajo ali lahko poznajo. „Splošna izkustvena pravila“ pomenijo vzročne zveze, ki jih pozna vsak. Prav tako ni treba dokazati dejstev, s katerimi se sodišče samo seznanj med postopkom – to so tako imenovana dejstva iz sodnega postopka.

Včasih je domneva določena z zakonom. Nekatera dejstva ali okoliščine veljajo za tako verjetne, da stranki, ki jih navaja, ni treba zagotoviti (nadaljnjih) dokazov v zvezi z njimi. Sodišče lahko uporabi tudi splošna izkustvena pravila, da izpelje neko domnevo na podlagi nekaterih dejstev, ki se navajajo pred njim. V tem primeru lahko nasprotna stranka to domnevo izpodbija. Veljajo tudi nekateri posebni primeri. Na primer: po zakonu o cestnem prometu mora motorist, ki povozi kolesarja ali pešca, plačati odškodnino za poškodbo, razen če se dokaže, da je bila nesreča posledica višje sile. Drug tak primer je, ko delavec zahteva odškodnino za poškodbo, če je dokazano, da se je poškodoval pri delu. V tem primeru mora delodajalec delavcu izplačati odškodnino za tako poškodbo, razen če se dokaže, da mu ni mogoče očitati pomanjkanja potrebne skrbnosti ali da se je delavec namerno poškodoval ali je zavestno ravnal nepremišljeno.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče lahko prosto presoja dokaze, ki so mu predloženi, če ni z zakonom določeno drugače. Ta izjema zadeva pravila o dokončni dokazni vrednosti dokazov. V primeru dokončnih dokazov je sodišče dolžno sprejeti nekatere vrste dokazov kot resnične ali vsaj priznati njihovo vrednost. Vendar jih je tudi v tem primeru mogoče izpodbijati.

Sodišča lahko svoje odločitve oprejo samo na dejstva, pri katerih se ustrezno upoštevajo pravila o dokazovanju.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V nekaterih primerih (pregled računovodskih izkazov, izpovedba prič) sodišče na zahtevo ene od strank dolžnost predložitve dokazov naloži drugi stranki. Sodišče lahko to stori tudi na lastno pobudo, tj. po svoji presoji.

Prav tako lahko sodišče na zahtevo ene od strank ali na lastno pobudo odredi predložitev izvedenskega poročila oziroma obisk ali preiskavo prostorov. Izvedenca imenuje sodišče, pri čemer izvedenec poroča sodišču, prostore pa obišče sodišče. Dolžnost strank je, da pomagajo pri izvedenskih poročilih. Stranke imajo pravico izraziti mnenje in vložiti zahteve tako v primeru izvedenskega poročila kot pri obisku prostorov.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Stranka, ki ji sodišče dovoli predložitev dokazov ali ki nosi dokazno breme, mora predložiti dokaze o zatrjevanih dejstvih in/ali okoliščinah. Nasprotna stranka lahko vedno predloži nasprotne dokaze, razen če v skladu z zakonom to ni mogoče.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče ne sprejme dokazov, če ti niso pomembni za zadevo, če niso dovolj podrobni (so preveč nejasni), če niso pravočasno predloženi (so prepozni) ali koristni. Neupoštevanje predloženih dokazov zaradi njihovega domnevnega učinka ni dovoljeno.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Na Nizozemskem velja pravilo prostega dokazovanja, kar pomeni, da je dokaze načeloma dovoljeno zagotoviti v kakršni koli ustrezni obliki, če ni z zakonom določeno drugače. Zakon določa različne vrste dokazov (neizčrpano):

listine in sodne odločbe;

pregled računovodskih izkazov, evidenc in dokumentacije;

izpovedbo prič;

uradna ali ustna poročila izvedencev ter

preiskave in obiske prostorov.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Dokazovanje s pričami mora biti dovoljeno po zakonu in se opravi na zahtevo ene od strank ali pa ga sodišče odredi eni od strank na lastno pobudo. Kot prič lahko nastopijo tudi stranke (glej točko 3 v nadaljevanju). V primeru dokazovanja s pričami so stranke tiste, ki pokličejo prič.

Dokazovanje s pričami se opravi v obliki izpovedbe, ki se med zasedanjem sodišča pridobi v obliki ustne izpovedbe. Izjava prič je kot dokaz dopustna samo, če se nanaša na dejstva, s katerimi je priča osebno seznanjena. Stranki, ki za to zaprosi, se dovoli dokazovanje s pričami, če so dejstva, ki naj bi se dokazala, sporna in lahko pomagajo rešiti zadevo.

Izvedenci lahko na zahtevo ene od strank ali na lastno pobudo sodišča predstavijo pisna ali ustna poročila (člen 194 zakonika o civilnem postopku). V primeru pisnega poročila sodišče določi rok za njegovo predložitev. V primeru ustnega poročila izvedenec priča na datum, ki je določen za obravnavo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Razlikuje se med neizpodbitnimi in izpodbitnimi dokazi. V primeru neizpodbitnih dokazov mora sodišče vsebino dokazov sprejeti kot resnično ali tej vrsti dokazov priznati tako dokazno moč, kot jo določa zakon. Nasprotni dokazi se lahko predlagajo tudi v primeru neizpodbitnih dokazov, razen če v skladu z zakonom to ni mogoče. Primeri neizpodbitnih dokazov so verodostojne listine in odločbe kazenskih sodišč. Sodišče lahko prosto določi dokazno vrednost izpodbitnih dokazov.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V nekaterih okoliščinah se listina šteje za popoln dokaz. V nekaterih okoliščinah je listina tudi bistvena za nastanek določene pravice. Tak primer je lahko predporočna pogodba ali oporoka. Dokaz o obstoju predporočne pogodbe ali oporoke, ki jo je sestavil notar, se zagotovi s predložitvijo notarske listine. Kot dokaz se lahko uporabi tudi kodicil. Kodicil je lastnoročno napisan, datiran in podpisan dokument, v katerem so navedene želje oporočitelja. Te želje se lahko med drugim nanašajo na zapuščino oblačil, osebnih predmetov, nakita ter točno določenih gospodinjstev predmetov in knjig (člen 97 civilnega zakonika (*Burgerlijk Wetboek*)). Za kodicil se ne zahteva overitev z notarsko listino.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Osnovno načelo je, da ima dolžnost pričati vsak, ki je k temu pozvan po zakonu. Njegova dolžnost je, da pride na obravnavo in po resnici pove, kar se od njega zahteva.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

V nekaterih okoliščinah je lahko priča odvezana dolžnosti pričanja.

Izjema od dolžnosti pričanja velja predvsem za bližnje sorodnike strank. To so med drugim (nekdanji) zakonci ali (nekdanji) registrirani partnerji stranke, krvni sorodniki stranke ali njeni sorodniki po svaštvu oziroma njihovi zakonci ali registrirani partnerji do vključno drugega kolena – starši, otroci, stari starši, vnuki, bratje in sestre.

Priče lahko uveljavljajo izjemo tudi pri odgovarjanju na določena vprašanja, če bi z odgovorom sebe ali svoje krvne sorodnike ali sorodnike v svaštvu (prednike in potomce) ali sorodnike v stranski vrsti v drugem ali tretjem kolenu oziroma njihove (nekdanje) zakonce ali (nekdanje) registrirane partnerje izpostavile tveganju kazenskega pregona (člen 165(3) zakonika o civilnem postopku).

Obstaja tudi izjema na funkcionalni osnovi. Ta je na voljo osebam, ki morajo na podlagi privilegirane odnosa zaradi svojega poklica, zaposlitve ali drugega statusa (npr. duhovništvo, zdravniki, odvetniki in notarji) spoštovati tajnost.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Če je bila priča povabljena na sodišče s priporočenim pismom in ne pride na obravnavo, lahko sodišče na zahtevo zadevne stranke določi datum obravnave, na katero je lahko priča povabljena s sodnim pozivom (vročitev po sodnem izvršitelju). Če priča še vedno ne pride na sodišče, lahko sodišče odredi njeno policijsko privedbo. Če priča pride na sodišče, vendar noče dati izjave, lahko zadevna stranka od sodišča zanjo zahteva odreditev pripora zaradi razžalitve sodišča. Stranka, ki to zahteva, mora nato plačati stroške pridržanja v priporu. Sodišče odredi pripor samo, če se mu to zdi upravičeno zaradi ugotavljanja resnice.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Dolžnost pričanja ima praktično vsak, razen tistih, ki so upravičeni do izjeme (glej odgovor na vprašanje 2.9).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče zasliši in izpraša sodišče. Sodišče zasliši vsako pričo brez navzočnosti drugih prič, ki so bile povabljene na isto obravnavo in še niso pričale, razen če kot priča nastopi stranka. Pričam lahko postavljajo vprašanja tudi stranke in njihovi odvetniki. Sodišče lahko na lastno pobudo ali na zahtevo ene od strank priče sooči med seboj in s strankami. Po končanem pričanju lahko sodišče postavi vprašanja strankam, stranke pa lahko postavijo vprašanja druga drugi. Nizozemska pravila o dokazovanju ne vsebujejo posebnih določb o videokonferenci. Nizozemsko pravo tega postopka ne izključuje, tako da ni praktičnih težav za izvedbo videokonference. O tem mora odločiti sodišče.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonite dokaze je mogoče razdeliti na nezakonito pridobljene dokaze in nezakonito uporabljene dokaze. Če so bili dokazi pridobljeni nezakonito, to ne pomeni, da je njihova uporaba vedno nezakonita. Sodišče vedno po lastni presoji odloči, ali je treba nek dokaz šteti za nezakonit ali ne.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Stranke so lahko zaslišane kot stranke v zadevi, vendar se v tem primeru njihove izjave ne štejejo kot dokaz v prid stranki, ki je zaslišana kot priča, razen če je namen pričanja razjasniti druge pomanjkljive dokaze (člen 164(2) zakonika o civilnem postopku).

Zadnja posodobitev: 01/10/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Avstrija

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Načeloma mora vsaka stranka navesti vse trditve o dejstvih, ki utemeljujejo njen zahtevek (trditveno breme – *Behauptungslast*), in predložiti ustrezne dokaze (člena 226(1) in 239(1) avstrijskega zakona o pravnem postopku (*Zivilprozessordnung* – ZPO)). Če dejansko stanje zadeve ostane nejasno (položaj „*non liquet*“), mora sodišče vseeno sprejeti odločitev. V takem primeru se uporabijo pravila o dokaznem bremenu. Vsaka stranka mora dokazati, da so izpolnjeni vsi pogoji za uporabo pravil, ki so zanjo ugodna. Navadno morajo tožniki zatrjevati vsa dejstva v podporo svojemu zahtevku, toženci pa morajo zatrjevati vsa dejstva v podporo svojim ugovorom. Tožnik mora tudi dokazati, da so izpolnjene postopkovne zahteve.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Dejstva, ki so pomembna za odločitev, je treba dokazati, razen če so izvzeta iz dokaznega bremena. Dokazovati ni treba dejstev, ki so bila priznana (člena 266 in 267 ZPO), očitnih dejstev (člen 269 ZPO) ali pravnih domnev (člen 270 ZPO).

Priznано dejstvo je dejstvo, ki ga stranka priznava kot pravilno trditev nasprotne stranke. Sodišče mora načeloma priznано dejstvo sprejeti kot pravilno in upoštevati v odločitvi brez dodatne proučitve.

Dejstvo je očitno, če je splošno znano (tj. če je znano velikemu številu ljudi ali če ga lahko ti ljudje kadar koli zanesljivo zaznajo) ali znano sodišču (sodišču, ki obravnava zadevo, na podlagi lastnih uradnih ugotovitev ali na podlagi spisa).

Sodišče mora očitna dejstva po uradni dolžnosti upoštevati v svoji odločitvi; teh dejstev ni treba zatrjevati ali dokazovati.

Pravna domneva izhaja neposredno iz zakona in ima učinek obrnjenega dokaznega bremena. Nasprotna stranka upravičenca do take domneve mora predložiti nasprotno dokaze. Dokazati mora, da čeprav obstaja podlaga za pravno domnevo, domnevana dejstva ali pravni položaj ne obstajajo.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Namen sodnega postopka je prepričati sodnika o nekem dejstvu. Na splošno se mora domnevati „velika verjetnost“, medtem ko „absolutna gotovost“ ni potrebna, da bi bil sodnik prepričan o nekem dejstvu.

Stopnje dokaznega standarda so določene v zakonu in sodni praksi ter segajo od „velike verjetnosti“ do „verjetnosti, ki meji na gotovost“. V prvem primeru domneva ali potrdilo zadošča kot dokazni standard na podlagi zakona o pravnem postopku (člen 274). Tudi dokaz *prima facie* vodi do znižanja dokaznega standarda in je pomemben pri premagovanju težav v zvezi s predložitvijo dokazov v odškodninskih tožbah. Če obstaja značilen potek dogodkov, ki glede na življenjske izkušnje kaže na posebno vzročno zvezo ali krivdo, se te okoliščine tudi v posameznih primerih štejejo za dokazane na prvi pogled.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Dokazi se lahko izvedejo po uradni dolžnosti ali na predlog stranke. V izključno preiskovalnem postopku (v katerem mora sodišče po uradni dolžnosti ugotoviti odločilna dejstva v zadevi) predlog strank ni potreben. V standardnem postopku na podlagi avstrijskega zakona o pravnem postopku lahko sodnik po uradni dolžnosti izvede katere koli dokaze, za katere se pričakuje, da bodo pojasnili pomembna dejstva (člen 183 ZPO). Sodnik lahko strankam naroči, naj predložijo listinske dokaze, zahteva ogled kraja ali naroči, naj se dokazi pridobijo v obliki izvedenskih mnenj ali zaslišanja strank. Vendar se lahko listinski dokazi predložijo le, če se je nanje sklicevala vsaj ena od strank; listinski dokazi pa se ne smejo dopustiti in priče se ne smejo zaslišati, če temu nasprotujeta obe stranki. V vseh drugih primerih se dokazi pridobijo na predlog ene od strank.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Načeloma se dokazi izvajajo na ustni obravnavi. Sodišče in stranki ter/ali njuni zastopniki na „pripravljalnem“ naroku (člen 258 ZPO) skupaj pripravijo razpored sodne obravnave, ki vsebuje tudi razpored izvajanja dokazov. Vendar se lahko po potrebi kadar koli opravi dodatna razprava o poteku postopka. Po izvedbi dokazov sodišče o izidu razpravlja s strankama (člen 278 ZPO). Dokaze mora izvesti neposredno sodnik, ki bo odločil v zadevi. V primerih, ki so izrecno določeni z zakonom, se lahko dokazi izvedejo tudi v okviru postopka medsebojne pomoči. Stranki je treba povabiti na izvajanje dokazov, pri čemer imata različne pravice sodelovanja, kot je pravica do postavljanja vprašanj pričam in izvedencem. Dokazi se vedno izvedejo po uradni dolžnosti, načeloma tudi, če stranki kljub vabilu nista navzoči.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Predlog stranke za pridobitev dokazov je treba zavrniti, če je po mnenju sodišča neupoštevten (člen 275(1) ZPO) ali če je vložen z namenom zavlačevanja postopka (členi 178(2), 179 in 275(2) ZPO). Za pridobitev dokazov se lahko določi tudi rok, če se bo zaradi tega postopek verjetno zavlekel (člen 279(1) ZPO). Po izteku tega roka se lahko predlog za pridobitev dokazov zavrne. Zavrne se lahko tudi, če je nepotreben, ker je sodišče že prepričano, ali če dejstva ni treba dokazovati ali če je pridobitev dokazov prepovedana. Če pri pridobivanju dokazov nastanejo stroški (npr. izvedenski dokazi), mora stranka, ki je vložila predlog, zagotoviti predujem. Če predujem ni plačan v določenem roku, se lahko dokazi navedejo pozneje le, če se s tem postopek ne zavleče.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

V avstrijskem zakonu o pravnem postopku je določenih pet „klasičnih“ dokaznih sredstev: listinski dokazi (členi 292 do 319), izpovedba prič (členi 320 do 350), izvedenski dokazi (členi 351 do 367), sodni ogled (členi 368 do 370) in zaslišanje strank (členi 371 do 383). Načeloma se lahko kot dokazno sredstvo dopustijo vsi viri informacij, ki se glede na njihovo obliko razvrstijo v eno od zgoraj navedenih skupin dokaznih sredstev.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče se zaslišijo posamično in v odsotnosti prič, ki bodo zaslišane pozneje. S tem se prepreči, da bi priče vplivale druga na drugo. Če so si izpovedbe prič nasprotujoče, se lahko priče soočijo. Zaslišanje prič se začne s splošnimi vprašanji, s katerimi se ugotovi, ali priča iz katerega koli razloga ne sme pričati, ali ima pravico zavrniti pričanje oziroma ali obstajajo kakršni koli dejavniki, zaradi katerih ne more zapriseči. Potem ko je priča opozorjena, da mora govoriti resnico, in poučena o kazenskopravnih posledicah krivega pričanja, se začne dejansko zaslišanje prič, ki mora najprej navesti svoje osebne podatke. Priča je nato zaslišana v zvezi z zadevo. Stranki se lahko udeležita zaslišanja prič in, če sodišče to dovoli, pričam postavljata vprašanja. Sodnik lahko zavrne neprimerna vprašanja. Načeloma morajo biti priče zaslišane neposredno na sodišču, ki odloča v zadevi, čeprav je v nekaterih okoliščinah priče mogoče zaslišati tudi v okviru medsebojne pravne pomoči (člen 328 ZPO).

Izvedenci se štejejo za „pomočnike“ sodišča. Medtem ko priče pričajo o dejstvih, izvedenec zagotovi znanje, ki ga sodnik nima. Izvedenske dokaze je treba načeloma izvesti na sodišču, ki obravnava zadevo. Sodnik lahko izvedenca brez omejitev povabi tudi po uradni dolžnosti. Izvedenci morajo predložiti svoje ugotovitve in mnenje. Ustno mnenje mora biti predstavljeno med ustno obravnavo. Izvedenec mora pisna mnenja pojasniti med ustno obravnavo, če to zahtevata stranki. Ugotovitve in mnenje morajo biti utemeljeni. Zasebna mnenja se ne štejejo za izvedenska mnenja v smislu zakona o pravnem postopku, ampak se štejejo za zasebne listine.

Avstrijsko pravo ne omogoča, da bi se postopek v celoti opravil pisno. Ker pa dokazna sredstva niso omejena, obstaja možnost, da priče svoje izpovedbe predložijo v pisni obliki. Vendar se pisne izjave prič štejejo za listinske dokaze in so predmet proste presoje sodišča. Če sodišče meni, da je to potrebno, mora priča nastopiti pred sodiščem, razen če obe stranki nasprotujeta zaslišanju te priče.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Načelo „proste presoje dokazov“ je vključeno v zakon o pravnem postopku (člen 272). Presoja dokazov je proučitev rezultatov dokazovanja s strani sodnika. Sodnika pri tej presoji ne zavezujejo nobena zakonska pravila dokazovanja, ampak mora v skladu s svojim osebnim prepričanjem presoditi, ali je dokaz ustrezen ali ne. Pri dokaznih sredstvih ne obstaja hierarhija. Pisni dokazi se štejejo za listinske dokaze, razen če gre za izvedensko mnenje. Javne listine, izdane v Avstriji, se domnevajo za verodostojne, tj. domneva se, da jih je dejansko izdal navedeni izdajatelj. Prav tako se za namene dokazovanja domneva, da so popolnoma točne. Če so zasebne listine podpisane, se prav tako v celoti sprejmejo kot dokaz, da je izjave, ki jih vsebujejo, dala oseba, ki jih je podpisala. Njihova točnost je vedno predmet proste presoje dokazov.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Avstrijski zakon o pravnem postopku ne zahteva, da se v določenih primerih uporabijo določena dokazna sredstva. Znesek zahtevka ne vpliva na izbiro dokaznega sredstva.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Priče morajo priti na sodišče, pričati in na zahtevo zapriseči. Če se priča, ki je bila ustrezno povabljena, ne udeleži obravnave in za to nima opravičljivega razloga, mora sodišče najprej naložiti globo in, če se priča tudi drugič ne udeleži obravnave, odrediti prisilno privedbo priče na obravnavo. Če priča zavrne pričanje in za to ne navede razlogov ali pa so razlogi neupravičeni, jo je mogoče prisiliti k pričanju. Zaradi krive izpovedbe pred sodiščem bo priča kazensko preganjana.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Če obstajajo razlogi za zavrnitev pričanja (člen 321 ZPO), lahko priča zavrne odgovor na vprašanje ali posamezna vprašanja. Popolna pravica zavrnitve pričanja ne obstaja. Razlogi za zavrnitev pričanja so povzročitev sramote ali tveganje kazenskega pregona priče ali bližnje osebe priče ali nastanka neposredne premoženjskopravne škode istim osebam, državno priznane dolžnosti varovanja tajnosti, morebitno razkritje umetniških ali poslovnih skrivnosti ter uporaba glasovalne pravice, ki je z zakonom opredeljena kot tajna. Sodišče mora priče pred zaslišanjem poučiti o teh razlogih. Priče, ki želijo uresničiti svojo pravico do zavrnitve pričanja, morajo za to navesti razloge.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče mora odločiti, ali je zavrnitev pričanja zakonita. Priče, ki zavrnejo pričanje in za to ne navedejo razlogov ali navedejo razloge, ki so po mnenju sodišča neupravičeni, je mogoče prisiliti k pričanju (člen 354 zakona o izvršbi – *Exekutionsordnung*). Priče je mogoče k pričanju prisiliti z denarnimi kaznimi in v omejenem obsegu tudi z zaporno kaznijo. Poleg tega strankam odgovarjajo tudi za škodo, nastalo zaradi neupravičene zavrnitve pričanja.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Dokazov ni mogoče pridobiti od oseb, ki niso bile ali niso sposobne zaznati dejstev, ki jih je treba dokazati, ali povedati, čemu so bile priča. Tu govorimo o „absolutni“ fizični nesposobnosti pričanja (člen 320(1) ZPO). V primeru mladoletnih ali duševno prizadetih oseb mora sodišče v vsakem primeru posebej odločiti, ali so sposobne pričati ali ne. Obstajajo tudi trije primeri „relativne“ nesposobnosti pričanja (člen 320(2–4) ZPO), ki se nanašajo na duhovnike v zvezi z informacijami, ki jih dobijo med spovedjo ali v drugih okoliščinah ter za katere velja zaupnost, ki izhaja iz njihovega položaja, državne uradnike v zvezi z zaupnimi informacijami, povezanimi z njihovo funkcijo, razen če velja izjema, in mediatorje v zvezi z informacijami, ki so jim zaupane ali s katerimi se drugače seznanijo med mediacijo.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče mora pričam postavljati ustrezna vprašanja o dejstvih, ki jih je treba dokazati z njihovim pričanjem, in okoliščinah, v katerih so pridobile svoje védenje. Stranki lahko sodelujeta pri zaslišanju prič in jim s soglasjem sodišča postavi vprašanja, katerih namen je pojasnitev ali dopolnitev njihovega pričanja. Sodnik lahko zavrne neprimerna vprašanja. Bistveno vsebino pričanja je treba zapisati v zapisnik, po potrebi pa se pričanje zapiše tudi dobesedno. Video in audio snemalniki ter podatki, shranjeni na njih, se navadno štejejo za predmete ogleda. Dokazi, pridobljeni med ogledom, izhajajo iz neposrednega čutnega zaznavanja značilnosti ali stanja predmetov s strani sodišča. Vendar so na podlagi načela neposrednega izvajanja dokazov taki dokazi dopustni le, če neposredni dokazi (npr. priča) niso na voljo. Zaslihanje priče z uporabo videotehnologije je načeloma mogoče in ga je treba uporabiti namesto zaslihanja pri izvrševanju zahtev za sodno pomoč zaradi ekonomičnosti postopka. Od leta 2011 so vsa sodišča opremljena z videokonferenčnimi napravami.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če stranka pri pridobivanju dokaznega sredstva krši pogodbeno obveznost, določbo zasebnega prava ali sprejeta moralna načela, lahko sodišče sprejme in presodi dokaz, vendar bo morala zadevna stranka vseeno plačati odškodnino. Če stranka pri pridobivanju dokazov krši kazenskopravno določbo, s katero so zavarovane temeljne pravice in svoboščine, določene v ustavi (npr. telesna poškodba, ugrabitev, pričanje pod prisilo), so tako pridobljeni dokazi nedopustni in jih sodišče ne sme sprejeti. Če obstaja dvom glede storitve kaznivega dejanja, lahko sodišče do sprejetja pravnomočne sodne odločbe v kazenskem postopku ustavi civilni postopek. Če s kaznivim dejanjem, ki je bilo storjeno pri pridobitvi dokazov, niso bile kršene temeljne pravice in svoboščine, določene v ustavi, je zadevna stranka kazensko odgovorna, vendar dokazi niso nedopustni. Nedopustni so le tisti nezakonito pridobljeni dokazi, ki so negativno vplivali na dolžnost sodišča za ugotavljanje resnice in tako spodkopali jamstvo, da bo sodišče izdalo resnično in točno sodno odločbo.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Zaslihanje strank je prav tako dokaz. Podobno kot priče morata tudi stranki priti na sodišče, pričati in zapriseči. Vendar strank ni mogoče prisiliti, da prideta na sodišče ali pričata. Sodišče mora o vsaki neupravičeni neudeležbi stranke ali zavrnitvi pričanja presoditi ob ustreznem upoštevanju vseh okoliščin. Stranki je mogoče prisilno privedi na sodišče le v postopkih v zvezi z očetovstvom ali razvezo zakonske zveze. Če stranka ne govori resnice, je (v nasprotju s pričami) kazensko odgovorna le, če je lažna izjava dana pod prisego. Sodnik lahko zaslihanje strank odredi po uradni dolžnosti.

Zadnja posodobitev: 02/06/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Poljska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Vprašanja, povezana z dokazi in njihovim pridobivanjem, so urejena v civilnem zakoniku (*kodeks cywilny*, člen 6) in v zakoniku o civilnem postopku (*kodeks postępowania cywilnego*, členi 227–315).

V skladu s členom 6 civilnega zakonika breme dokazovanja dejstva nosi oseba, ki zatrjuje pravne posledice, ki izhajajo iz navedenega dejstva. Breme dokazovanja nekaterih dejstev nosi tožnik, breme dokazovanja nekaterih drugih dejstev pa toženci.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Izjeme od pravila, da breme dokazovanja dejstva nosi oseba, ki zatrjuje pravne posledice, ki izhajajo iz navedenega dejstva, morajo izhajati neposredno iz zakonodajnega akta.

V nekaterih posebnih primerih je mogoče dokazno breme prenesti na drugo stranko, gre torej za obrnjeno dokazno breme. To se lahko na primer zgodi, če so dokazi uničeni ali če je njihova pridobitev preprečena. V sodni praksi je bilo sprejeto stališče, da če ena stranka onemogoča ali resno ovira dokazovanje dejstev s strani druge stranke, ki nosi dokazno breme, mora prva dokazati, da se navedena dejstva niso zgodila.

Vprašanje dokaznega bremena je tesno povezano s pravnimi domnevami. V skladu s členom 234 zakonika o civilnem postopku je pravna domneva za sodišče zavezujoča. Na splošno velja, da se lahko pravna domneva izpodbija.

Pravne domneve, ki spreminjajo pravila o dokazovanju, se nanašajo na primer na dobro ali slabo vero (člen 7 civilnega zakonika), domnevo o rojstvu živorojenega otroka (člen 9 civilnega zakonika), nezakonnost (člen 24(1) civilnega zakonika), enakost deležev solastnikov (člen 197 civilnega zakonika), ravnanje dolžnika kljub zavedanju, da škodi upniku (člena 527(3) in 529 civilnega zakonika), enako vrednost deležev partnerjev v partnerstvu po civilnem pravu (člen 826(2) civilnega zakonika).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V skladu z načelom proste presoje dokazov (člen 233 zakonika o civilnem postopku) sodišče oceni zanesljivost in moč dokazov na podlagi celovite proučitve zbranih dokazov.

Sodišče lahko svojo odločitev utemelji le na dokazih, ki so bili pridobljeni pravilno in v skladu z zahtevami glede virov dokazov ter v skladu z načelom neposrednosti.

Sodišče prosto presoja tudi mnenja izvedencev.

Poleg tega člen 243 zakonika o civilnem postopku določa institut dokaza verjetnosti. Dokaz verjetnosti je ukrep, ki nadomesti dokazovanje v strogem smislu in ne zagotavlja gotovosti, ampak samo verjetnost izjave o dejstvu. Praviloma se uporabi formalno pridobivanje dokazov, dokazovanje verjetnosti pa je izjema v korist stranke, ki zatrjuje neko dejstvo. Dokaz verjetnosti zadošča glede zadev, ki so po svoji naravi naključne, in v primerih, ki so izrecno določeni v zakonodajnem aktu.

2 Pridobivanje dokazov

Vsaka izjava tožnika in toženca mora temeljiti na dokazih.

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Sodišče lahko dopusti dokaze, ki jih stranka ni navedla, vendar se morajo taki dokazi nanašati le na izjave navedene stranke glede bistvenih in spornih dejstev, če sodišče meni, da dokazi, zbrani med postopkom, ne zadoščajo za odločitev o zadevi (člen 232 zakonika o civilnem postopku).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Načeloma sodišče dopusti dokaze na zahtevo strank, saj je odgovornost strank navesti dokaze, potrebne za rešitev zadeve. Vendar pa sodišče prouči, ali je dopustitev dokazov, ki jih predlagata stranki, ustrezna oziroma potrebna (člen 236 zakonika o civilnem postopku).

Sodišče ob vsakem pridobivanju dokazov izda dokazni sklep, tudi kadar dokaze dopusti po uradni dolžnosti.

Sodišče pri odločanju o dopustitvi dokazov, ki jih je predložila stranka postopka, prouči:

ali je zadevno dejstvo pomembno za zadevo (člen 227 zakonika o civilnem postopku),

ali je treba dejstvo dokazati (lahko je splošno znano (člen 228(1) zakonika o civilnem postopku) ali sta ga stranki priznali (člen 229 zakonika)),

ali ni zadevni dokaz v posamezni zadevi izločen (na primer člena 246 in 247 zakonika o civilnem postopku),

ali ni bilo dejstvo, ki se dokazuje z dokazom, zadosti pojasnjeno oziroma ali se dokaz ne predlaga samo zaradi zavlačevanja postopka (člen 217(2) zakonika o civilnem postopku).

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče zavrne predlog stranke za predložitev dokazov, če se nanašajo na dejstva, ki za zadevo niso pomembna (člen 227 zakonika o civilnem postopku), dejstva, ki so splošno znana, dejstva, ki jih je druga stranka med postopkom priznala, če o tem ne obstaja noben dvom, ter dejstva, ki jih sodišče pozna po uradni dolžnosti, vendar mora sodišče stranke o takih dejstvih obvestiti med narokom (člena 228 in 229 zakonika o civilnem postopku).

Sodišče lahko šteje, da so dejstva, pomembna za rešitev zadeve, dokazana, če je o tem mogoče sklepati iz drugih dokazanih dejstev (dejanska domneva, člen 231 zakonika o civilnem postopku).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Listine (členi 244–257 zakonika o civilnem postopku)

Listine so pisne izjave; lahko so uradne ali zasebne. V primeru uradnih listin v ustrezni obliki, ki jih izdajo pristojni javni organi, se domneva, da je njihova uradno potrjena vsebina točna in da jih je dejansko izdal organ izdajatelj.

Pričanje prič (členi 258–277 zakonika o civilnem postopku)

Nihče ne sme zavrniti pričanja kot priča, razen zakonci strank, njihovi sorodniki (predniki in potomci), sorojenci in sorodniki v svaštvu (predniki ali potomci v enakem kolenu) ter njihovi posvojitelji ali posvojenci. Pravica do zavrnitve pričanja velja tudi po koncu zakonske zveze ali posvojitvenega razmerja.

Izvedensko mnenje (členi 278–291 zakonika o civilnem postopku)

Izvedensko mnenje je mnenje o dejstvih, stanjih in dogodkih, za proučitev in pojasnilo katerih je potrebno posebno strokovno znanje, ki sodišču pomaga pravilno oceniti dejstva in rešiti posamezen primer.

Ogled (členi 292–298 zakonika o civilnem postopku)

Ogled je neposreden senzorični pregled lastnosti ali stanja oseb, kraja ali predmeta, ki ga opravi sodišče.

Zaslišanje strank (členi 299–304 zakonika o civilnem postopku)

Če po izčrpanju dokazov ali ob pomanjkanju dokazov še ostanejo nepojasnjena dejstva, ki so pomembna za zadevo, sodišče odredi zaslišanje strank, da se navedena dejstva pojasnijo.

Če je stranka pravna oseba, sodišče zasliši osebe, ki so člani organa s pravico do zastopanja navedene stranke.

Poleg tega lahko sodišče dopusti dokaze v obliki rezultatov testov krvnih skupin, videoposnetkov, televizijskih posnetkov, fotokopij, fotografij, načrtov, risb, zvočnih posnetkov in drugih naprav, ki beležijo in shranjujejo podobe ali zvoke.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

V skladu s členom 266 zakonika o civilnem postopku je priča pred zaslišanjem poučena o pravici zavrniti pričanje in o kazenski odgovornosti za krivo pričanje. Priča pred pričanjem priseže pred sodiščem.

V skladu s členom 271(1) zakonika o civilnem postopku je pričanje priče ustno. Pričanje se priči prebere in se po potrebi dopolni v skladu z njenimi opombami.

Praviloma velja, da priče, ki še niso bile zaslišane, ne smejo biti navzoče pri zaslišanju drugih prič (člen 264 zakonika o civilnem postopku), priče, ki zatrjujejo nasprotno, pa se lahko med sabo soočijo (člen 272 zakonika o civilnem postopku).

Sodišče lahko mnenje zahteva od enega ali več izvedencev in jim naroči, naj mnenje predložijo ustno ali pisno (člen 278 zakonika o civilnem postopku).

Izvedenec lahko zavrne pričanje iz istih razlogov kot priče (člena 280 in 261 zakonika o civilnem postopku). Tudi izvedenec priseže, razen če ga stranki oprostita te obveznosti. Vsako mnenje mora biti obrazloženo (člen 285 zakonika o civilnem postopku). Izvedenci lahko za svoje delo zahtevajo nagrado (člen 288 zakonika o civilnem postopku).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ni razlogov za sprejetje formalne hierarhije metod dokazovanja z vidika njihove zanesljivosti in moči dokazov, ki ni povezana z dejstvi v posamezni zadevi.

Sodišče praviloma ocenjuje dokaze po svoji presoji (člen 233 zakonika o civilnem postopku). Pri oceni mora upoštevati načelo iz členov 246 in 247 zakonika o civilnem postopku, na podlagi katerega imajo listinski dokazi prednost pred pričanjem prič ali strank.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Nekatera pravna dejanja zahtevajo ustrezno obliko in obveznost uporabiti tako obliko je lahko določena v zakonodajnem aktu ali sporazumu med strankama.

Pisni dokazi v skladu s členom 74(1) civilnega zakonika (*ad probationem*) se uporabijo tako, da če zahteve iz zakonodajnega akta ali sporazuma niso izpolnjene, oseba, ki dejanja ni izvedla v ustrezni obliki, nosi negativne procesne posledice, saj je njena zmožnost pridobivanja dokazov omejena.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Praviloma nihče ne sme zavrniti pričanja. Pričanje je zakonska obveznost in ima tri elemente:

udeležiti se naroka ob določenem času,
pričati,
zapriseči.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Člen 261 zakonika o civilnem postopku pa določa nekatere izjeme od pravila, da nihče ne sme zavrniti pričanja, in sicer lahko pričanje zavrnejo zakonci strank, njihovi sorodniki (predniki in potomci), sorojenci in sorodniki v svaštvu (predniki ali potomci v enakem kolenu) ter njihovi posvojitelji ali posvojenci. Pravica do zavrnitve pričanja velja tudi po koncu zakonske zveze ali posvojitvenega razmerja.

Zavrnitev pričanja ni dopustna v zadevah glede družinskega stanja, razen v primeru razveze zakonske zveze.

Sodišče mora pričati pred njenim zaslišanjem poučiti o njeni pravici do zavrnitve pričanja in do zavrnitve odgovora na vprašanje. Sodišče preveri razloge za zavrnitev pričanja (ki se predložijo pisno ali ustno s sklicevanjem na zakonske razloge).

Izjava o zavrnitvi pričanja se lahko prekliče. Vendar pa priča po pričanju ne more več uporabiti pravice do zavrnitve pričanja, razen če ni bila o tej pravici predhodno poučena.

Priča lahko tudi zavrne odgovarjanje na vprašanja, če bi pričanje lahko zanjo ali njene sorodnike (zakonec priče, njen sorodnik (prednik in potomec), sorojenec in sorodnik v svaštvu (prednik ali potomec v enakem kolenu) ter njen posvojitelj ali posvojenec) pomenilo kazensko odgovornost, osramotitev ali veliko in neposredno finančno škodo oziroma če bi pomenilo kršitev bistvene poslovne skrivnosti.

V skladu s prevladujočim mnenjem se izraz „sorodnik“ ne nanaša na osebe, ki dejansko živijo skupaj kot par (zunajzakonska skupnost).

Duhovnik lahko zavrne pričanje o dejstvih, za katera je izvedel med spovedjo.

Sodišče lahko komur koli odredi, da na določen datum na določenem kraju predloži katero koli listino, ki jo ima in ki dokazuje pomembno dejstvo v zadevi, razen če listina vsebuje zaupne informacije. Zgoraj navedeni obveznosti se lahko izognejo le osebe, ki bi glede dejstev v listini lahko zavrnile pričanje ali ki imajo listino v imenu tretje osebe, ki lahko iz istega razloga ugovarja predložitvi listine. Vendar pa je zavrnitev predložitve listine nesprejemljiva tudi v takem primeru, če mora imetnik listine ali navedena tretja oseba to storiti v zvezi z vsaj eno od strank ali če je listina izdana v korist stranke, ki zahteva pridobitev dokaza. Poleg tega stranka ne more zavrniti predložitve listine, če bi bila škoda, ki bi jo navedena stranka utrpela s predložitvijo listine, izguba spora (člen 248 zakonika o civilnem postopku).

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče lahko v primeru neupravičene zavrnitve pričanja ali prisege po zaslišanju vseh navzočih strank glede veljavnosti zavrnitve priči naloži globo (člen 274 zakonika o civilnem postopku).

Ne glede na zgoraj navedeno globo lahko sodišče priči pridrži za največ en teden. Sodišče priči izpusti, če opravi pričanje ali priseže ali če je zadevo rešilo sodišče, ki je dopustilo dokaze navedene priče (člen 276 zakonika o civilnem postopku).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Sodišče bi moralo po uradni dolžnosti prepričati pričanje osebe, ki ne more zaznati ali sporočiti, kar je zaznala. Če razlog za navedeno nezmožnost preneha, lahko preneha tudi prepoved pričanja. Psihiatrično zdravljenje ali odvzem poslovne sposobnosti samo po sebi še ne pomeni, da je pričanje nezanesljivo (člen 259 zakonika o civilnem postopku).

Zakon ne določa starosti, pri kateri se šteje, da lahko otrok zaznava in sporoča, kar je zaznal. Odločitev o tem, ali se lahko otrok zasliši, je torej odvisna od njegovih zmožnosti in stopnje razvoja. V zadevah, ki se nanašajo na zakonsko zvezo, zakon določa omejitve glede pričanja mladoletnikov, mlajših od 13 let, in sorodnikov strank (potomcev), mlajših od 17 let (člen 430 zakonika o civilnem postopku).

Člen 259 zakonika o civilnem postopku določa splošno pravilo, da nihče ne more biti v isti zadevi zaslišan kot priča in kot stranka. Zakoniti zastopnik stranke je torej lahko zaslišan ob zaslišanju strank. Odvetnik stranke pa je lahko zaslišan kot priča, vendar se mora nato odpovedati zastopanju stranke.

Tudi intervenient ne more biti priča (člen 81 zakonika o civilnem postopku).

Vojaškemu osebju in javnim uslužbencem, ki niso bili oproščeni obveznosti varovanja zaupnih informacij, označenih kot „zaupno“ ali „tajno“, ni treba pričati, če bi njihovo pričanje pomenilo kršitev navedene zaupnosti, razen če so bili oproščeni obveznosti varovanja poklicne skrivnosti.

Mediator ne more biti priča glede dejstev, za katera je izvedel med mediacijo, razen če ga stranki oprostita obveznosti varovanja zaupnosti mediacije (člen 2591 zakonika o civilnem postopku).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Pričo zasliši sodišče. V nekaterih primerih lahko sodišče zaslišanje zaupa pooblaščenemu sodniku (člen 235 zakonika o civilnem postopku). Obravnavno sodišče se lahko odloči zaslišanje izvesti s tehničnimi sredstvi, ki omogočajo zaslišanje na daljavo, če narava dokazov tega ne preprečuje.

Stranke imajo pravico biti navzoče med zaslišanjem prič in zastavljati vprašanja.

Priče je mogoče zaslišati prek videokonference ali telekonference (člen 10(4) Uredbe Sveta (ES) št. 1206/2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah).

3 Ocenjevanje dokazov

Praviloma je lahko dokaz vse, s čimer je mogoče ugotoviti dejstva, pomembna za zadevo. Zakonik o civilnem postopku ne določa splošne prepovedi uporabe nezakonito pridobljenih dokazov v civilnem postopku. Vendar pa iz analize določb ustave, različnih določb civilnega zakonika in zakonika o civilnem postopku, zakona o varstvu zaupnih informacij ter mednarodnih pogodb, ki jih je ratificirala Poljska, izhaja, da je v civilnem postopku nesprejemljivo uporabiti nezakonito pridobljene dokaze.

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

V civilnem postopku je nedopustno uporabiti dokaze, pridobljene s kršitvijo in poseganjem v pravice osebe do svobode misli, svobode izražanja, zasebnosti in osebne svobode. Dokazi, pridobljeni s prevaro ali z oblubo, katere izpolnitev bi pomenila kršitev prava, na primer ponudba denarne koristi za prisluškovanje telefonskim pogovorom, se štejejo za nezakonite.

Člen 403(1)(2) zakonika o civilnem postopku določa, da se lahko zoper sodbo, izrečeno na podlagi kaznivega dejanja, vložijo revizija. Zahteva iz člena 403(1)(2) zakonika o civilnem postopku je mogoča le, če je njeno izpolnjevanje potrjeno s pravnomočno obsodbo. Sodba mora biti pravnomočna, da se zagotovi stalnost razloga za revizijo. Kopija sodbe se priloži zahtevi za revizijo sodbe.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če po izčrpanju dokazov ali ob pomanjkanju dokazov še ostanejo nepojasnjena dejstva, ki so pomembna za zadevo, sodišče lahko zasliši stranke (člen 299 zakonika o civilnem postopku).

Zadnja posodobitev: 26/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Portugalska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Pravilo v zvezi z dokaznim bremenom določa, da mora stranka, ki nosi dokazno breme, dokazati resničnost zatrjevanih dejstev, da lahko sodišče oceni veljavnost predloženega argumenta.

Temeljno pravilo glede porazdelitve dokaznega bremena, torej katera stranka nosi dokazno breme, določa člen 342 civilnega zakonika. V skladu z njim mora oseba, ki se sklicuje na pravico, dokazati dejstva, ki to pravico vzpostavljajo, nasprotna stranka pa mora dokazati obstoj dejstev, ki to pravico ogrožajo, spreminjajo ali prekinjajo. Dejstva, ki ogrožajo pravico, so ovire učinkoviti vzpostavitvi pravice. Omejitvene pravice spremenijo obseg vzpostavljene pravice. Prekinjivne pravice povzročijo, da pravica po tem, ko je že bila vzpostavljena, preneha. Ob dvomu je treba dejstva upoštevati kot bistvena.

Kadar v postopku negativne presoje ena stranka ne želi doseči obtožbe nasprotne stranke, ampak želi, da sodišče ugotovi neobstoj pravice ali dejstva, mora tožena stranka (stranka, zoper katero je sprožen postopek) dokazati elemente, ki sestavljajo zatrjevano pravico.

V sodnih sporih, ki jih je treba predložiti sodišču v določenem roku po datumu, ko se je tožnik (stranka, ki začne sodni spor) seznanil z določenim dejstvom, mora tožena stranka dokazati, da je ta rok že potekel, razen če ne obstaja kakšna druga rešitev, ki jo posebej določa zakon.

Če je pravica, na katero se sklicuje tožnik, odložna (negotov dogodek v prihodnosti, na podlagi katerega stranki utemeljmeta pravni posel) ali predmet začetnega roka (trenutek, po katerem lahko nastopi pravica), mora vložnik dokazati, da so bili pogoji izpolnjeni ali da je potekel začetni rok. Če je pravica odvisna od pogoja o prekinitvi (negotov dogodek v prihodnosti, na podlagi katerega sta stranki prekinili pravni posel) ali končnega roka (trenutek, po katerem preneha pravica), mora tožena stranka dokazati, da so bili pogoji izpolnjeni ali da je končni rok potekel.

Zgoraj navedena pravila so obrnjena, kadar gre za pravne domneve (posledica ali zaključek na podlagi znanega dejstva, ki se uporabi za vzpostavitev neznanega dejstva), izvzetje ali oprostitev dokaznega bremena ali za veljaven sporazum v ta namen ter na splošno vedno, kadar tako določa zakon.

Dokazno breme je obrnjeno tudi, če je nasprotna stranka namerno onemogočila predložitev dokaza stranki, ki bi ga morala predložiti.

Sporazum o obrnitvi dokaznega bremena je neveljaven, če gre za neodtujljivo pravico (to je pravica, ki se ji stranka ne more odreči zgolj z izjavo, da želi to storiti) ali ko bi to lahko eni od strank preveč otežilo uveljavljanje pravice. Sporazum o izločitvi načina dokazovanja ali uvedbi načina dokazovanja, ki se razlikuje od zakonsko določenih načinov, je prav tako neveljaven. Če odločitve v zvezi z dokazi, izhajajoče iz zakona, temeljijo na razlogih javnega reda, so takšni sporazumi neveljavni v vseh primerih.

Ko stranka, na kateri je dokazno breme, predstavi dokaz, lahko nasprotna stranka predstavi nasprotni dokaz, da bi vzbudila dvome. Če je dvom zadosten, se sprejme odločitev proti stranki, ki bi morala dokazati dejstvo.

Celovitim pravnim dokazom je mogoče ugovarjati samo z dokazi, ki potrjujejo, da dejstvo, na katerem temeljijo, ni resnično, brez poseganja v druge omejitve, ki jih izrecno določa zakon.

Kdor se sklicuje na običajno, lokalno ali tuje pravo, mora dokazati njegov obstoj in vsebino, sodišče pa se mora o tem poučiti po uradni dolžnosti. Sodišče je odgovorno tudi za seznanitev po uradni dolžnosti, kadar mora odločiti na podlagi običajnega, lokalnega ali tujega prava, na katero se ni sklicevala nobena od strank, ali če je nasprotna stranka potrdila njegov obstoj in vsebino ali ni vložila ugovora. Če sodišče ne more ugotoviti vsebine prava, ki se uporablja, uporabi pravila portugalskega občega prava.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Da, taka pravila obstajajo.

Splošno znanih dejstev, to je dejstev, ki so javno znana, ni treba dokazati.

Prav tako ni treba dokazati dejstev, ki jih sodišče že pozna zaradi opravljanja svojih nalog; kadar se sodišče opre na taka dejstva, je treba v zadevi o njih predložiti pisna dokazila.

Podobno stranki ni treba dokazovati dejstva, ki je ugotovljeno samo na podlagi pravne domneve (opisane zgoraj).

Pravne domneve je mogoče izpodbijati s predložitvijo nasprotnega dokaza, razen v primerih, ko zakon tega ne dovoljuje.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče pretehta dokaze, sodnik pa se o vsakem dokazu odloči na podlagi preudarnega razmisleka.

V prosto presojo dokazov niso vključena dejstva, za katera zakon zahteva posebne postopke dokazovanja, ali dejstva, ki jih je mogoče dokazati samo z dokumenti ali so v celoti dokazana bodisi z dokumenti bodisi s sporazumom ali priznanjem strank.

Sodnik mora proučiti vse dokaze, ne glede na to, ali so jih predložile stranke, ki so to dolžne storiti, ali druge stranke, brez poseganja v določbe, na podlagi katerih je dokaz o dejstvu neupošteven, če ga ne predloži določena zainteresirana stran.

Če obstaja dvom o resničnosti dejstva ali dokaznem bremenu, je treba odločiti proti stranki, ki ima korist od dejstva.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Zakon dovoljuje, da se dokazi pridobijo na pobudo sodnika.

Sodnik mora izvesti ali odrediti, po potrebi po uradni dolžnosti, vsa dejanja, potrebna za dognanje resnice in dejanske narave spora glede na dejstva, ki bi morala biti znana.

Sodnik lahko kadar koli med postopkom pokliče na sodišče stranke, da pričajo o dejstvih, ki so pomembna za zadevno odločitev.

Sodišče je odgovorno, da na lastno pobudo ali prošnjo ene od strank zahteva informacije, strokovna mnenja, načrte, fotografije, risbe, predmete ali druge dokumente, potrebne za razjasnitev resnice. Zgoraj navedeno lahko sodišče zahteva od uradnih organov, strank v zadevi ali tretjih oseb.

Kadar je po mnenju sodišča to primerno, lahko na lastno pobudo ali prošnjo ene od strank preiskuje stvari ali osebe. Preiskavo je treba opraviti tako, da se zaščitita intimnost zasebnega in družinskega življenja in dostojanstvo človeka. Usmerjena mora biti v pojasnitev vseh dejstev, ki so pomembna za zadevno odločitev. Če se sodišču to zdi potrebno, lahko opravi ogled na kraju samem ali odredi rekonstrukcijo dogodkov.

Kadar se med sodnim postopkom pojavijo utemeljene domneve, da neka oseba, ki ni bila pozvana kot prič, pozna dejstva, ki so pomembna za ustrezno odločitev v zadevi, mora sodnik izdati sodni poziv za pričanje o dokazih.

Sodnik lahko po uradni dolžnosti pozove izvedence, naj pričajo pred sodiščem.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Dokazi se običajno ponudijo v procesnih vlogah. Tožnik mora na koncu tožbe navesti seznam prič in zahtevati druga dokazna sredstva; če toženec ugovarja, mora skupaj z odgovorom na tožbo predložiti seznam prič in zahtevati druga dokazna sredstva. Tožnik lahko prvotni dokazni predlog spremeni, kar lahko po

potrebi stori v odgovoru ali v desetih dneh od obvestitve o odgovoru na tožbo. Če toženec predloži nasprotno tožbo in tožnik nanjo odgovori, lahko toženec spremeni prvotni dokazni predlog v desetih dneh od obvestitve o odgovoru na tožbo.

Dokazi se običajno izvajajo na zaključni obravnavi. Izjemoma se lahko dokazi predložijo v zgodnejši stopnji postopka. Dokazi so lahko pričanje, izvedenski dokazi ali dokazi, pridobljeni s sodnim zaslišanjem. Za zgodnejšo predložitev takih dokazov mora obstajati utemeljena bojazen, da bo med dejanskim sodnim postopkom morda nemogoče ali zelo težko zaslišati nekatere osebe ali potrditi nekatera dejstva z izvedenskim mnenjem ali pregledom.

Po dopustitvi dokaznih predlogov med predhodno obravnavo, ko jih je mogoče spremeniti, ali če to ne velja za primerno odredbo, se po zaslišanju pravnih zastopnikov skliče zaključna obravnava.

Tudi seznam prič se lahko dopolni ali spremeni najpozneje 20 dni pred datumom zaključne obravnave, nasprotna stranka pa je obveščena, da lahko v petih dneh uveljavlja to pravico, če želi.

Razeh v primerih, ko okoliščine upravičujejo zamenjavo vrstnega reda pravnih dogodkov, se na zaključni obravnavi izvedba dokazov začne z izjavami strank. Nato se predvajajo filmi ali zvočni posnetki, če so med dokazi.

Sledijo ustna pojasnila izvedencev, ki so bili pozvani na sodišče na zahtevo strank ali sodišča, in zaslihanje prič.

Po izvedbi dokazov se razpravlja o dejstvih. V teh razpravah odvetniki dokažejo dejanske in pravne ugotovitve, ki so jih izpeljali iz predloženih dokazov, pri čemer se lahko vsak odvetnik odzove enkrat.

Po koncu zaključne obravnave se zadeva pošlje sodniku, da v 30 dneh izreče sodbo. Če sodišče meni, da o zadevi ni zadostno obveščeno, lahko zahteva vrnitev v sodno dvorano in na lastno pobudo zasliši osebe in odredi potrebne korake za razjasnitev nekaterih vprašanj.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Dokazni predlog se lahko zavrne, če je vložen po izteku zakonsko določenega roka.

Dokazni predlog se lahko v celoti ali deloma zavrne, tudi če je vložen pravočasno, v naslednjih okoliščinah: število prič za določeno vrsto postopka je preseženo (priče, ki presejajo omejitev, je treba zavrniti); sodnik meni, da je predlog za pridobitev izvedenskega dokaza nepotreben ali zavlačevalen; na seznamu prič je oseba, ki bi lahko pričala kot stranka; zahtevajo se izjave strank, ki vsebujejo dejstva o goljufijah ali kaznivih dejanjih, ki jih je zadevna stranka obtožena; ali pa se od stranke zahteva, naj priča o dejstvih, ki ne vključujejo priznanja. Drugi dokazi, ki niso dopustni, so dokazi, ki vključujejo kršitev državne tajnosti ali poklicne molčečnosti ali molčečnosti državnih uslužbencev, ki pa se lahko dovolijo v skladu z zakonsko določenimi pogoji.

Zatem sodnik po zaključni obravnavi in zaprilegi priče opravi predhodno zaslihanje, katerega namen je identificirati pričo in ugotoviti, ali gre za sorodnika, prijatelja ali sovražnika katere od strank, ali je v odvisnem razmerju z navedenima strankama in ali ima neposredni ali posredni interes v zadevi. Če se glede na odgovore izkaže, da izjavitelj ne more nastopiti kot priča ali da ne gre za osebo, ki je bila predlagana, mu sodnik ne dovoli pričati. Kot priče lahko nastopijo samo osebe, ki ne trpijo za psihiatričnimi motnjami ter so fizično in mentalno sposobne pričati v zvezi z dejstvi, ki jih je treba dokazati, za oceno naravne zmožnosti oseb, navedenih na seznamu prič, da se oceni dopustnost in verodostojnost njihove izpovedbe, pa je odgovoren sodnik.

Pričanje kot dokazno sredstvo ni dopustno, če mora biti poslovna izjava po zakonu ali na zahtevo strank pisna ali mora biti dokazana pisno. Pričanje kot dokazno sredstvo prav tako ni dopustno, če je bil dogodek v celoti dokazan z dokumenti ali drugimi sredstvi, ki imajo polno dokazno moč. Pričanje kot dokazno sredstvo ni dopustno, če temelji na dogovorih, ki nasprotujejo vsebini javnih ali zasebnih listin s polno dokazno močjo ali to vsebino dopolnjujejo, ne glede na to, ali so bili sporazumi sklenjeni pred sestavo listine, hkrati z njo ali naknadno.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dokazna sredstva so:

- a) listine;
- b) dokazovanje s priznanjem;
- c) izjave strank v zadevi;
- d) izvedenska poročila;
- e) sodni preizkus;
- f) izpovedba priče;
- g) dokazovanje s predložitvijo predmetov;
- h) domneve.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Razlike v učinkovitosti dokazovanja dokaznih sredstev niso odvisne od tega, ali je dokaz ustni ali pisni.

Za sodišče so zavezujoči samo dokazi z zakonsko vnaprej določeno dokazno močjo ter v skladu z določenimi pogoji in omejitvami: dokaz na podlagi javnih ali zasebnih listin, katerih verodostojnost je dokazana s priznanimi sredstvi (glej člene od 362 do 387 civilnega zakonika), priznanjem (glej člene od 352 do 360 civilnega zakonika) in pravnimi domnevami (člena 349 in 350 civilnega zakonika).

Presoja preostalih dokazov se izvaja v skladu z načelom proste presoje dokazov, ne da bi veljala druga pravila poleg izkustvenih pravil, tj. splošne in abstraktne presoje vzročnega sosledja. Dokazi se presojajo v skladu s prepričanjem, ki ga je sodnik oblikoval o dejstvih, ob upoštevanju teh pravil.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Z zakonom so različnim dokaznim sredstvom pripisane različne stopnje dokazne moči.

Prosta presoja dokazov je tukaj razveljavljena. Nekatera dokazna sredstva imajo prednost pred drugimi, vedno kadar zakon določenemu dokaznemu sredstvu pripisuje določeno stopnjo pomembnosti ali ko zahteva poseben postopek za obstoj ali dokaz pravnega dejstva. V primerih zanikalnega pravnega dokazovanja je z zakonom prepovedano, da bi sodnik pri odločitvi upošteval nekatere vrste dokazovanja.

Sodišče prosto oceni vse dokaze, pridobljene s pričanjem prič, ustnim zaslišanjem izvedencev (praviloma se izvedenci zaslišijo samo na zaključni obravnavi, če je treba zagotoviti ustna pojasnila, saj izsledke svojih preiskav navedejo v pisnih poročilih), sodnimi raziskavami, preiskovalnimi poročili in dokumenti, ki jim zakon ne pripisuje posebnega pomena.

Sodnik prosto presoja učinkovitost dokazovanja s pričanjem. Vendar pa pričanje ne more nadomestiti dokumenta, katerega predložitev je po zakonu obvezna, nasprotovati vsebini nekaterih dokumentov ali ji dodajati.

Sodišče prosto presoja težo dokazov, ki jih predložijo izvedenci, enako velja tudi za rezultate sodnih preiskav.

Za javne listine (to so dokumenti, ki jih v skladu s svojimi pristojnostmi napišejo pristojni javni organi ali uradniki) se šteje, da popolnoma dokazujejo dejstva, na katera se nanašajo, saj so jih pripravile pooblaščen osebe, skupaj z dejstvi, ki so v njih potrjena na podlagi razumevanja subjekta dokumentiranja (ti dokumenti dokazujejo dejstvo, ki ga je mogoče izpodbijati samo na podlagi nasprotnega dejstva). Zasebne listine, v katerih podpise ali rokopis ali samo podpis priznava stranka, zoper katero se listina predloži, oziroma jih ne preroka, ali če kljub podpisu in rokopisu, ki se ji pripisujeta, izjavi, da ne ve, če so njeni, ali se štejejo za pravno in sodno verodostojne, ter zasebne listine z overjenimi podpisi ali rokopisom, se lahko uporabijo kot dokaz o izjavah osebe, ki

jih je napisala, vendar to ne preprečuje vložitev dokazov o neresničnosti v zvezi s temi listinami. Dejstva, ki jih vsebuje izjava, se obravnavajo kot dokazana, kolikor so nasprotna interesom stranke, ki jih izjavlja. Izjavo je treba upoštevati v celoti. Zasebne listine, overjene na podlagi zakona o notariatu, imajo dokazno moč javnih listin, vendar jih ne nadomeščajo, če se z zakonom zahtevajo take listine, da je dejanje veljavno.

Pisno sodno priznanje ima polno dokazno moč zoper osebo, ki da priznanje. Nesodno priznanje v obliki javne ali zasebne listine se šteje za dokazano pod pogoji, ki veljajo za te listine, in ima polno dokazno moč, če je bilo podano nasprotni stranki ali njenemu zastopniku.

Nesodnega priznanja, ki nima oblike listine, ni mogoče dokazati s pričami v zadevah, v katerih dokazovanje s pričanjem ni dopustno; če je to dopustno, sodišče prosto presoja njegovo dokazno moč.

Nepisna sodna priznanja in nesodna priznanja, dana tretji osebi ali vsebovana v oporoki, sodišče prosto presoja.

Priznanje ni dokaz zoper osebo, ki da priznanje: (a) če je kot nezadostno razglašeno z zakonom ali se opira na dejstva, katerih priznanje ali raziskovanje je prepovedano z zakonom; (b) če se opira na dejstva, povezana z neodtujljivimi pravicami; c) če priznано dejstvo ni mogoče ali očitno ne obstaja.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Da, tako je določeno s portugalsko zakonodajo.

Ko se z zakonom kot poseben poslovni obrazec zahteva dokument določene oblike, ga ne more nadomestiti drugo dokazno sredstvo ali drug dokument, razen če ima večjo dokazno moč.

Če se z zakonom zahteva poseben postopek za obstoj ali dokaz pravnega dejstva, je treba to upoštevati.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vse osebe, tudi če so stranke v zadevi, so obvezane sodelovati pri odkrivanju resnice. Odgovoriti morajo na zastavljena vprašanja, pristati na potrebne preiskave, predložiti, kar se od njih zahteva, in izvesti nekatera dejanja.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priče, ki lahko zavrnejo pričanje, razen v zadevah, katerih namen je potrditi rojstvo ali smrt otroka:

sorodniki v ravni črti nazaj v zadevah, ki obravnavajo potomce, in starši posvojenih otrok v zadevah, ki obravnavajo posvojene otroke, in obratno;

tast in tašča v zadevah, ki obravnavajo njunega zeta ali snaho, in obratno;

vsak zakonec ali nekdanji zakonec v zadevah, v katerih je ena od strank drug zakonec ali nekdanji zakonec;

vsak, ki živi ali je živel v zunajzakonski skupnosti s katero od strank v zadevi.

Sodnik mora zgoraj navedene osebe opozoriti, da lahko zavrnejo pričanje.

Priče, ki jih obvezuje poklicna molčečnost, obvezna molčečnost javnih uslužbencev in državna tajnost, lahko upravičeno zavrnejo pričanje o dejstvih, ki jih ta molčečnost zajema.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

V skladu s prejšnjim odgovorom osebe, ki zavrnejo pričanje, niso kaznovane ali obvezane sodelovati s sodiščem, saj je to njihova zakonska pravica.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Da, so tudi osebe, od katerih ni mogoče pridobiti dokazov.

To so osebe, ki niso sposobne pričati zaradi psihiatričnih motenj, in osebe, ki fizično ali duševno niso sposobne pričati o dejstvih, ki jih je treba dokazati.

Sodnik mora oceniti sposobnost oseb, ki so bili pozvane k pričanju.

Osebe, ki pričajo kot stranke v primeru, ne smejo pričati kot priče.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Priče na zaključni obravnavi pričajo osebno ali po videokonferenci, razen v naslednjih primerih:

ko je pričanje opravljeno na zgodnejši stopnji (to je mogoče v primeru, ko obstaja utemeljena bojazen, da bo pozneje morda nemogoče ali zelo težko pridobiti pričanje določene osebe);

portugalskemu konzulatu se pošlje uradna prošnja za pravno pomoč za pridobitev pričanja;

oseba priča na svojem domu ali v uradu (posebna pravica predsednika republike in tujih diplomatov pod pogoji vzajemnosti);

kadar oseba ne more priti na sodišče;

uporabi se posebna pravica do pisnega pričanja.

Priča mora pričati ustrezno, z navajanjem razlogov in okoliščin, ki upravičujejo njeno poznavanje dejstev; kolikor je to mogoče, bo razlog za njeno vedenje podrobno predstavljen in dobro utemeljen.

Vprašanja postavlja odvetnik stranke, ki je poklicala pričo. Odvetnik nasprotne stranke lahko glede na dejstva, podana v pričanju, nato priči postavi dodatna vprašanja, da dopolni ali pojasni pričanje.

Sodnik mora prepričati odvetnikom, da bi bili nevljudni do prič, da bi jim postavljali nepomembna, sugestivna, varljiva ali žaljiva vprašanja ali premisleke.

Zaslišanje in navzkrižno zaslišanje opravijo zastopniki strank, ne glede na informacije, ki jih zahteva sodnik, ali dejstvo, da lahko sodnik postavi vprašanja, ki se mu zdijo ustrezna za ugotovitev resnice.

Sodnik sam zasliši pričo v primeru, ko je to potrebno za zagotovitev zbranosti priče ali končanje neprimerne navzkrižnega zasliševanja.

Preden priča odgovori na vprašanja, se lahko o zadevi posvetuje, zahteva, naj se ji predložijo nekateri dokumenti, ki so del zadeve, ali predložijo dokumenti, ki podpirajo njeno pričanje; sprejmejo in vložijo v spis se samo dokumenti, ki jih zadevna stranka ni mogla predložiti.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Sodišče ne more upoštevati nezakonito pridobljenih dokazov.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da, poleg pričanja stranke, navedenega zgoraj, portugalsko procesno pravo daje osebam tudi pravico, da predložijo izjave.

Osebe lahko do začetka ustnih navedb na prvi stopnji zaprosijo za dovoljenje, da predložijo izjave v zvezi z dejstvi, v katera so bile osebno vpletene ali s katerimi so neposredno seznanjene.

Sodišče prosto presoja izjave oseb, razen če vključujejo priznanje.

V zvezi s tem glej odgovor na vprašanje 2.6.

Dodatne informacije

Veljavna zakonodaja

 [Civilni zakonik](#)

 [Zakonik o pravnem postopku](#)

Dodatne informacije

 [Ministrstvo za pravosodje](#)

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Romunija

1 Dokazno breme

Glavna pravna podlaga so:

členi 249–365 zakonika o civilnem postopku (*Codul de procedură civilă*).

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Trditev, dano v postopku, mora stranka, ki jo je dala, dokazati, razen v nekaterih primerih, ki so izrecno določeni z zakonom. Tožeča stranka mora utemeljiti svojo tožbo. Dokazno breme za ugovore tožene stranke nosi tožena stranka. Vendar če se upošteva domneva, se lahko dokazno breme prenese s stranke, ki ga sicer nosi, na nasprotno stranko.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvzemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Nikomur ni treba dokazati, kar mora sodišče nujno vedeti.

Predpostavlja se, da je sodišče seznanjeno z veljavno zakonodajo v Romuniji. Vendar pa mora zainteresirana stran preveriti zakonodajo, ki ni objavljena v romunskem uradnem listu (*Monitorul Oficial*) ali z nekaterimi drugimi sredstvi, mednarodne konvencije, pogodbe in sporazume, ki se uporabljajo v Romuniji, niso pa vključeni v zakonodajo, ter običajno mednarodno pravo. Pravila, določena v tajnih dokumentih, se lahko preverijo in upoštevajo le, če so izpolnjeni zakonsko določeni pogoji. Sodišče lahko na lastno pobudo upošteva zakonodajo tuje države, če se je nanjo sklicevalo pred sodiščem. Tujo zakonodajo je treba preveriti v skladu z določbami civilnega zakonika (*Codul civil*), ki obravnavajo vsebino tuje zakonodaje.

Če je dejstvo splošno znano ali se ne izpodbija, se sodišče lahko odloči, da ga v okoliščinah primera ni treba dokazati. Običajni način dela, pravila in prakse, vzpostavljene med strankami, mora preveriti stranka, ki se sklicuje nanje. Lokalna pravila in predpise mora stranka, ki se sklicuje nanje, preveriti le, če tako zahteva sodišče.

Domneva je sklep v skladu z zakonodajo ali sklep sodišča na podlagi znanega dejstva, da bi se ugotovilo neznano dejstvo. Pravna domneva (*prezumtă legală*) pomeni izvetje osebe, ki ima koristi od nje, iz bremena dokazovanja dejstva, ki se po zakonu šteje za dokazano. Pravna domneva se lahko zavrne z dokazi o nasprotnem, razen če zakon ne določa drugače.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazi morajo biti dopustni in relevantni za izid postopka. Potem ko sodišče dovoli predložitev dokazov za določena dejstva, po lastni presoji svobodno odloči, ali so bila zadevna dejstva dokazana, razen če ni z zakonom določeno drugače.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Dokaze mora tožeča stranka predložiti v svoji tožbi in tožena stranka v svojem odgovoru na tožbo, razen če ni z zakonom določeno drugače; sicer se dokazi lahko zavrnejo. Če predloženi dokazi niso zadostni za celovito rešitev zadeve, sodišče naroči strankam, naj jih dopolnijo. Sodišče lahko na lastno pobudo opozori stranke na potrebo po dodatnih dokazih in lahko odredi predložitev dodatnih dokazov, tudi če se stranke ne strinjajo.

Stranke lahko zaprosijo za naslednje dokaze: listine, izvedenska mnenja, pričanje prič, ogled na kraju samem in zaslišanje stranke, če nasprotna stranka zahteva, da je zadevna stranka pozvana na pričanje. Novi zakonik o civilnem postopku ureja tudi materialne dokaze; to je lahko pomembno pri nekaterih kategorijah civilnih tožb (npr. tožba za razvezo zakonske zveze).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče najprej prouči, ali so dokazi, ki jih predložijo stranke, dopustni, nato pa izda sklep, s katerim opredeli dejstva, ki jih je treba dokazati, dovoljene dokaze in obveznosti strank v zvezi z izvajanjem dokazov. Če je mogoče, se dokazi izvedejo na isti obravnavi, kjer so dovoljeni.

Izvajanje dokazov urejajo nekatera osnovna pravila: dokazi se izvedejo po vrstnem redu, ki ga določi sodišče; če je mogoče, se dokazi izvedejo na isti obravnavi; dokazi se izvedejo pred obrazložitvijo glede utemeljenosti; če je mogoče, se dokazi in nasprotni dokazi izvedejo hkrati.

Dokazi se izvedejo za zaprtimi vrati (*in camera de consiliu*) na sodišču, ki obravnava zadevo, razen če ni z zakonom določeno drugače. Če se lahko zaradi objektivnih razlogov dokazi izvedejo samo v drugem kraju, jih lahko na podlagi zaprosila izvede sodišče iste stopnje ali nižjestopenjsko sodišče, če v navedenem kraju ni sodišča iste stopnje.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Dokazi se lahko uporabijo le, če izpolnjujejo določene pogoje v zvezi z njihovo zakonitostjo (*legalitate*), verodostojnostjo (*verosimilitate*), ustreznostjo (*pertinență*) in tehtnostjo (*concludență*). Kar zadeva zakonitost, morajo predloženi dokazi pomeniti dokaze v skladu z zakonom in ne smejo biti prepovedani z zakonom. Kar zadeva verodostojnost, zahtevani dokazi ne smejo biti v nasprotju s splošno priznanimi naravnimi zakoni. Kar zadeva ustreznost, morajo biti dokazi povezani s predmetom obravnave, tj. dejstvi, ki jih je treba dokazati v podporo tožbi ali odgovoru na tožbo, ki ju predložijo stranke. Da bi bili dokazi sprejemljivi, morajo biti verodostojni in prispevati k reševanju spora.

Sodišče mora zavrniti zahtevek za predložitev listine, če se vsebina listine strogo nanaša na osebne zadeve, povezane z dostojanstvom ali zasebnostjo osebe; če bi bila predložitev listine neskladna z obveznostjo zaupnosti ali če bi zahtevala uvedbo kazenskega postopka v zvezi s stranko, zakoncem stranke ali katerim koli bližnjim sorodnikom po krvi ali svaštvu, vključno s sorodstvom v tretjem kolenu.

Zaslihanje prič ni dopustno za dokazovanje pravnih poslov v vrednosti več kot 250 RON, za katere zakon zahteva dokaze v pisni obliki. Prav tako zaslihanje prič ni dopustno, če je v nasprotju z vsebino uradne listine.

Dokaze predloži tožeča stranka v tožbi ali tožena stranka v odgovoru na tožbo. Dokaze, ki so predloženi drugače, lahko sodišče zahteva in dovoli v enem od naslednjih primerov: potreba po dokazih se pojavi zaradi spremembe zahtevka; potreba po dokazih se pojavi med postopkom in stranka tega ni mogla predvideti; stranka dokaže sodišču, da zaradi utemeljenega razloga ni mogla predložiti zahtevanih dokazov v dovoljenem času; izvajanje dokazov ne vodi do odložitve obravnave; vse stranke izrecno soglašajo.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Pravni posel ali dejstvo se lahko dokaže z listinami, pričami, domnevami, priznanjem ene od strank (na njeno lastno pobudo ali kot odziv na zaslihanje), z izvedenskimi mnenji, materialnimi dokazi, ogledom na kraju samem ali kakršno koli drugo obliko dokazov, določeno z zakonom.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče predlagajo stranke, bodisi tožeča stranka v tožbi bodisi tožena stranka v odgovoru na tožbo. Potem ko se dovoli zaslišanje prič, sodišče pozove priče na zaslišanje.

Če se sodišču zdi koristno pridobiti mnenje strokovnjakov za pojasnitev dejstev, na zahtevo strank ali po lastni presoji, imenuje enega ali tri izvedence ter izda sklep, v katerem so navedeni vidiki, v zvezi s katerimi morajo predložiti mnenje, in rok za njihovo delo. Ugotovitve izvedencev se zapišejo v izvedenskem mnenju. Na zahtevo strank ali sodišča se lahko zaprosi za novo poročilo drugega izvedenca, pri čemer se navedejo razlogi za to.

Kar zadeva listinska dokazila, lahko vsaka stranka predloži overjeno kopijo listin, ki jih želi uporabiti med obravnavo. Stranka mora imeti pri sebi tudi izvornik in ga mora biti sposobna na zahtevo predložiti sodišču; drugače se zadevna listina ne upošteva. Sodišče lahko odredi predložitev listine, ki jo ima stranka, če je to skupna listina strank v sodni obravnavi, če se je sama stranka med sodno obravnavo sklicevala na listino ali če jo je stranka obvezana predložiti. Če listino hrani stranka in je ni mogoče predložiti na sodišču, je mogoče pooblastiti sodnika, v čigar prisotnosti lahko stranke pregledajo listino, kjer se nahaja. Če listino hrani tretja oseba, je lahko ta oseba pozvana kot priča in se od nje zahteva, naj prinese listino.

Dokazi se izvajajo za zaprtimi vrati na pristojnem sodišču. Če se morajo dokazi izvesti v drugem kraju, jih izvede pooblaščen sodišče iste stopnje ali nižjestopenjsko sodišče, če v navedenem kraju ni sodišča iste stopnje. Če vrsta dokazov to omogoča in če se stranke strinjajo, sodišču, ki izvaja dokaze, ni treba pozvati strank na obravnavo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Načini dokazovanja so enako strogi, razen v primerih, izrecno določenih z zakonom.

Listine v verodostojni obliki (*forma autentică*) stranke pogosto sprejmejo zaradi koristi, ki jih imajo, vključno z domnevo o verodostojnosti, kar pomeni, da oseba, ki se sklicuje na verodostojno listino, ne nosi dokaznega bremena.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Kot dokaz pravnega posla v vrednosti več kot 250 RON se sprejmejo samo listinska dokazila, čeprav obstajajo nekatere izjeme, v katerih se sprejme tudi zaslišanje prič.

Dokler ni razglašena za ponarejeno, je listina v verodostojni obliki zanesljiv dokaz pri poslovanju s katero koli osebo o ugotovitvah o dejstvih, do katerih je osebno prišla oseba, ki je dokazala verodostojnost listine v skladu z zakonom. Vendar pa izjave strank, zapisane v verodostojni listini, veljajo kot dokaz le, dokler se ne dokaže nasprotno.

V primeru domnev, prepuščenih presoji sodišča, se lahko sodišče sklicuje nanje le, če zaradi svoje pomembnosti in moči izkazujejo verjetnost domnevnega dejstva; take domneve se lahko sprejmejo le, če zakon dopušča zaslišanje prič.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Glej odgovor na vprašanje 2.11.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Zakonik o civilnem postopku ne določa razlogov, zaradi katerih lahko priča odkloni pričanje, temveč navaja le osebe, ki jih ni mogoče zaslišati kot priče, in osebe, izvzete iz nastopanja kot priče. Glej odgovor na vprašanje 2.11.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče kaznuje pričo, ki ne nastopi ali odkloni pričanje. Če priča ne nastopi v odziv na prvi poziv, lahko sodišče izda nalog za privedbo osebe pred sodišče (*mandat de aducere*). V nujnih zadevah lahko sodišče izda tak nalog tudi za prvo zaslišanje.

Če oseba ne nastopi pred sodiščem ali noče odgovoriti na vprašanja, lahko sodišče to šteje za polno priznanje ali le kot začetni dokaz v korist stranke, ki je predlagala, naj se pozove priča.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Naslednje osebe ne morejo pričati: krvni sorodniki in sorodniki v svaštvu do vključno tretjega kolena; zakonci, nekdanji zakonci, zaročenci/zaročenke ali zunajzakonski partnerji; osebe v sovražnem razmerju ali razmerjih, ki vključujejo koristi od katere od strank; osebe, ki so predmet sodne odločbe, s katero so jim odvzete pravice do upravljanja njihovega premoženja (*sub interdicție judecătorească*), in osebe, obsojene zaradi lažnega pričanja. V tožbah v zvezi s sorodstvom, razvezo zakonske zveze in drugimi družinskimi razmerji lahko sodišče zasliši krvne sorodnike in sorodnike v svaštvu, razen potomcev.

Naslednje osebe so izvzete iz nastopanja kot priče:

duhovniki, zdravniki, farmacevti, odvetniki, notarji, sodni izvršitelji, mediatorji, babice in medicinske sestre ter pripadniki vseh drugih poklicev, ki so po zakonu zavezani k zaupnosti ali poklicni molčečnosti v zvezi z dejstvi, s katerimi so se seznanili med opravljanjem svojih dolžnosti in poklicnih dejavnosti, in to tudi po prenehanju opravljanja svoje dejavnosti;

sodniki, tožilci in javni uslužbenci, in to tudi po prenehanju njihovih dolžnosti, v zvezi z zaupnimi informacijami, s katerimi so se seznanili med mandatom; osebe, ki bi lahko s svojimi odgovori sebe, sorodnike, svojega zakonca, nekdanjega zakonca itd. izpostavile kazenskemu pregonu ali javnemu zaničevanju.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju prič? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče pozove priče in določi vrstni red, po katerem bodo zaslišane. Pred zaslišanjem se priča identificira in zapriseže. Vsako pričo je treba zaslišati ločeno.

Priča najprej odgovori na vprašanja, ki jih zastavi predsednik sodišča, nato pa, z dovoljenjem predsednika, na vprašanja, ki jih zastavi stranka, ki je pričo predlagala, in nasprotna stranka. Priča, ki ne more nastopiti pred sodiščem, se lahko zasliši na kraju, kjer se nahaja.

Pravnih določb, ki bi urejale avdio ali video posnetke pričanj, ni, vendar pa so taki posnetki dopustni. Pozneje se lahko ti v skladu z zakonom na zahtevo zainteresirane strani prepišejo.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če stranka, ki je predložila listino, vztraja pri njeni uporabi, čeprav je domnevno ponarejena in ta domneva ni bila umaknjena, in če kaj nakazuje na avtorja ponaredka ali sotorilca, lahko sodišče prekine obravnavo in takoj domnevno ponarejeno listino predloži pristojnemu državnemu tožilstvu, s poročilom, pripravljenim v ta namen, za preiskavo ponaredka. Če kazenskega postopka ni mogoče začeti ali nadaljevati, civilno sodišče samo izvede preiskavo ponaredka.

Po drugi strani pa sodišče naloži globo avtorju pritožbe, vložene v slabi veri, v zvezi s pripravo ali podpisom listine ali verodostojnostjo avdio ali video posnetka.

Pri ocenjevanju izjav prič sodišče upošteva iskrenost prič in okoliščine, v katerih so bile seznanjene z dejstvi, ki so predmet njihovih izjav. Če sodišče na podlagi postopka sumi, da je priča krivo pričala ali je bila podkupljena, pripravi poročilo in zadevo preda pristojnemu organu za pregon.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če katera od strank prizna dejstvo, ki ga je nasprotna stranka uporabila kot razloge za tožbo ali odgovor na tožbo, je tako priznanje dokaz. Priznanje pred sodiščem je popoln dokaz zoper osebo, ki je podala priznanje; sodišče mora upoštevati celotno priznanje in ne sme ločiti delov, razen če se nanašajo na

ločena dejstva, ki niso medsebojno povezana. O izvensodnih priznanjih lahko sodišče samostojno presodi. Zanje se uporabljajo zahteve glede dopustnosti in dokazovanja, ki urejajo druge dokaze v skladu z običajnim pravom.

Sodišče se lahko strinja, da je ena od strank pozvana na zaslišanje v zvezi z njenimi lastnimi dejanji, če je to pomembno za odločitev v zadevi.

Ustrezna povezava

<http://www.just.ro/>

Zadnja posodobitev: 27/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Slovenija

1 Dokazno breme

Pravila glede pridobivanja in izvajanja dokazov ter načinov dokazovanja v civilnem postopku ureja Zakon o pravdnem postopku (v nadaljevanju ZPP).

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Splošno pravilo je, da morajo stranke navesti vsa dejstva, na katera opirajo svoje zahtevke in ugovore, in predlagati dokaze, s katerimi se ta dejstva dokazujejo (7. člen ZPP, 212. člen ZPP).

Tožnik mora dokazati dejstva, iz katerih izvira njegov zahtevke, toženec pa dejstva, na katere opira svoje ugovore. Materialno pravo nam pove, katera od strank je dolžna zatrjevati in dokazati določeno dejstvo. Posledice nedokazanosti nekega dejstva zadenejo tisto stranko, ki mora dejstvo glede na normo materialnega prava zatrjevati in tudi dokazati (7. in 215. člen ZPP).

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Predmet dokazovanja so dejstva, na katerih temeljijo zahtevki, in ugovori, pravila znanosti in stroke ter izkustvena pravila. Pravne norme se ne dokazujejo, saj zanje velja pravilo, da jih mora po uradni dolžnosti sodišče poznati (*iura novit curia*).

Ni treba dokazovati dejstev, ki jih je stranka pred sodiščem med postopkom priznala. Lahko pa sodišče odredi, naj se dokazujejo tudi priznana dejstva, če misli, da jih je stranka priznala z namenom, da bi razpolagala z zahtevkom, s katerim ne more razpolagati (3. odstavek 3. člena ZPP).

Dejstva, ki jih stranka ne zanika, ali jih zanika brez navajanja razlogov, se štejejo za priznana, razen če namen zanikanja teh dejstev izhaja iz siceršnjih navedb stranke. Stranka lahko učinek te domneve priznanja prepreči tudi z izjavo, da ne pozna dejstev, vendar le, če gre za dejstva, ki se ne nanašajo na ravnanje te stranke ali na njeno zaznavanje.

Priznanih in splošno znanih dejstev ni treba dokazovati (1. in 6. odstavek 214. člena ZPP).

Sodišče vzame dejstvo za priznano, ne da bi preverjalo njegovo resničnost (1. odstavek 214. člena ZPP), razen če meni, da ga je stranka priznala z namenom, da bi razpolagala z zahtevkom, s katerim ne more razpolagati (3. odstavek 3. člena ZPP).

Dejstev, ki se po zakonu domnevajo, ni treba dokazovati, vendar pa se lahko dokazuje, da ta dejstva ne obstajajo, če ni z zakonom drugače določeno (5. odstavek 214. člena ZPP).

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Za meritorno odločanje o tožbenem zahtevku potrebujemo visoko stopnjo resničnosti (materialne resnice), in sicer prepričanje o pravno relevantnih dejstvih. Včasih zadostuje za izdajo odločbe tudi izkaz verjetnosti, in sicer za izdajo nekaterih vmesnih procesnih sklepov, ki ne pomenijo konca postopka in s katerimi sodišče odloča o vmesnih procesnih vprašanjih. Da sodnik uporabi določeno procesno pravilo, morajo biti pravno pomembna dejstva verjetno izkazana, ni pa potrebno, da bi bil sodnik o njihovem obstoju prepričan. ZPP ne opredeljuje tistih dejstev, ki jih je mogoče verjetno izkazati, da lahko pride določena norma v poštev.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V skladu z uveljavljenim razpravnim načelom, predlagajo izvedbo dokazov predvsem stranke.

Sodišče lahko izvede dokaze tudi po uradni dolžnosti (2. odstavek 7. člena ZPP), če meni, da imajo stranke namen nedovoljeno razpolagati z zahtevki (3. odstavek 3. člena ZPP).

Sodišče po uradni dolžnosti izvaja dokaze v starševskih sporih, kjer lahko odloča tudi mimo zahtevka in četudi ta ni postavljen, prav tako pa lahko izvaja dokaze, četudi jih nobena od strank ni predlagala in če tako terja zahteva po varovanju otrokovih koristi (408. člen ZPP).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

O tem, kateri dokazi naj se izvedejo za ugotovitev odločilnih dejstev, odloča sodišče (2. odstavek 213. člena ZPP in 287. člen ZPP). O tem sprejme dokazni sklep, s katerim sprejme ali zavrne predloge strank ter eventualno tudi po uradni dolžnosti odredi izvedbo določenega dokaza.

Če je z dokaznim sklepom dokaznemu predlogu stranke ugodeno, temu sledi nadaljnja izvedba dokaza z izvajanjem in dejansko izvedbo. Sodišče na dokazni sklep ni vezano. Tekom postopka ga lahko spremeni in izvede dokaze, glede katerih je poprejšnji predlog zavrnilo, odredi pa lahko tudi izvedbo novih dokazov (4. odstavek 287. člena ZPP).

Dokazi se praviloma izvajajo na glavni obravnavi pred sodnikom, ki bo izdal končno odločbo (1. odstavek 217. člena ZPP). Iz tehničnih razlogov je mogoče izvesti dokaze po zaprošenem sodniku (1. odstavek 217. člena ZPP). V izjemnih primerih je mogoče izvesti dokaze tudi po zaključku glavne obravnave, ko senat sklene, da se končana glavna obravnava začne znova. To stori, če je potrebno, da se dopolni postopek ali razjasni posamezna pomembnejša vprašanja (292. člen ZPP).

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

ZPP izrecno vsebuje določbo le glede možnosti zavrnitve izvedbe dokazov, ki niso pomembni za odločbo (287. člen ZPP). To so tisti dokazi, ki ne služijo ugotavljanju pravno relevantnih dejstev. Nima pa ZPP izrecnih določb, glede možnosti zavrnitve nedopustnih dokazov ter tudi dokazov, katerih izvedba bi bila neekonomična, neizvedljiva.

Stranka mora najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo navesti vsa dejstva, ki so potrebna za utemeljitev njenih predlogov, ponuditi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev njenih navedb, in se izjaviti o navedbah in ponujenih dokazih nasprotne stranke. Sodišče zato ne izvede tistih dokazov, katerih izvedbo stranka prepozno predlaga. S takšnim predlogom je stranka praviloma prekludirana (286. člen ZPP). Izjema velja le za primere, če stranka dokaže, da tega brez svoje krivde ni mogle navesti na prvem naroku ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla spora (3. odstavek 286. člen ZPP).

Glede nedopustnih dokazov in neizvedljivih dokazov pa je pomembno upoštevati določbo 3. odstavka 3. člena ZPP, ki pravi, da sodišče ne prizna razpolaganja strank, ki nasprotujejo prisilnim predpisom ali ki nasprotuje moralnim pravilom

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

ZPP pozna sledeča dokazna sredstva: ogled, listine, zaslišanje prič, zaslišanje izvedencev in zaslišanje strank.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče: Kdor je povabljen za pričo, mora priti na povabilo, in če ni z zakonom drugače določeno, mora tudi pričati (prvi odstavek 229.člena ZPP). Zaslišanje priče predlaga stranka, ki mora navesti, o čem naj priča izpove, ter njene podatke (236. člen ZPP). Priče se na narok povabijo s posebnim vabilom, v katerem jih je treba opozoriti na dolžnost pričanja in na posledice neopravičenega izostanka ter na pravico do povrnitve stroškov (237. člen ZPP). Priče se zaslišujejo na glavni obravnavi. Priče, ki se zaradi starosti, bolezni ali hudih telesnih hib ne morejo odzvati vabilu, pa se zaslišijo v njihovem stanovanju (2. odstavek 237. člena ZPP). Priče se zaslišijo vsaka zase in brez navzočnosti prič, ki bodo zaslišane kasneje (1. odstavek 238.člena ZPP). Pričo sodišče opozori na dolžnost govoriti resnico ter da ne sme ničesar zamolčati, opozori pa jo tudi na posledice krive izpovedbe. Priča najprej izpove, kar o zadevi ve, nato pa ji predsednik senata ter člani senata in stranke in njihovi zastopniki in pooblaščenici postavljajo vprašanja, da se njihove izpovedbe preizkusijo, dopolnijo ali razjasnijo. Če se izpovedbe prič ne ujemajo, je mogoče priče soočiti (3. odstavek 239. člena ZPP). ZPP ne pozna več prisege priče. ZPP ne loči postopka zaslišanja navadnih prič od t.i. izvedenih prič oziroma o tem nima posebnih procesnih določb. Postopek z zaslišanjem priče in izvedene priče se ne razlikuje.

Listine: Čeprav ZPP nima vrednostnega reda dokazov, so listine najzanesljivejše dokazno sredstvo. Delijo se na javne in zasebne. Javna listina je tista, ki jo izda v predpisani obliki državni organ v mejah svoje pristojnosti oziroma listina, ki jo izda v taki obliki samoupravna lokalna skupnost, družba ter druga organizacija ali posameznik pri izvrševanju javnega pooblastila, ki ji je poverjeno z zakonom (1.odstavek 224. člena ZPP). Zasebne listine so vse tiste, ki niso javne. Na zasebni listini lahko podpis overi pooblaščen državn organ oziroma pravna ali fizična oseba, ki izvršuje javna pooblastila (npr. notar). Ta overitvena klavzula na zasebni listini ima javni pomen. Ta del listine prav tako ocenjujemo kot javno listino. Dokazna moč javnih listin je v ZPP posebej opredeljena. Javna listina dokazuje resničnost tistega, kar se v njej potrjuje ali določa (1.odstavek 224. člena ZPP). ZPP uveljavlja domnevo o resničnosti vsebine javne listine. Vendar pa je dovoljeno dokazovati, da so v javni listini dejstva neresnično ugotovljena ali da je javna listina nepravilno sestavljena (4. odstavek 224. člena ZPP). To je tudi edino dokazno pravilo v našem civilnem pravnem postopku.

Tuje javne listine, ki so po predpisih overjene, imajo ob pogoju vzajemnosti enako dokazno moč kot domače listine, če ni z mednarodno pogodbo drugače določeno (225. člen ZPP).

Glede listin vsebuje ZPP tudi pravila o izročitvi listin oziroma o t.i. edicijski dolžnosti, ki so v odvisnosti od tega, ali je listina pri stranki, ki se nanjo sklicuje, pri nasprotni stranki, pri državnem organu oziroma pri organizaciji, ki opravlja javna pooblastila, ali pa pri tretji osebi (fizični ali pravni osebi).

Izvedenci: Sodišče izvede dokaz z izvedencem tedaj, ko je za ugotovitev ali razjasnitev kakšnega dejstva potrebno strokovno znanje, s katerim sodišče ne razpolaga (243. člen ZPP). Izvedenca določi pravdo sodišče s posebnim sklepom, pri čemer lahko sodišče pred postavitvijo da strankam možnost, da se o tem izjavijo. Izvedenca lahko postavi tudi predsednik senata ali zaproseni sodnik, če sta pooblaščenca za izvedbo tega dokaza (244. člena ZPP). Izvedenci se postavijo praviloma s posebne liste sodnih izvedencev. Možno je zaupati izvedensko delo tudi strokovnemu zavodu. Izvedenci so lahko le fizične osebe. Izvedenec je dolžan sprejeti dolžnost in podati izvid in mnenje (1.odstavek 246. člena ZPP). Sodišče lahko kaznuje z denarno kaznijo izvedenca, ki ne pride na narok, čeprav je bil v redu povabljen, in svojega izostanka ne opraviči, izvedenca, ki brez upravičenega razloga noče opraviti izvedenskega dela, izvedenca, ki sodišču nemudoma ne sporoči razlogov, zaradi katerih ne more (pravočasno) opraviti izvedenskega dela ter izvedenca, ki brez upravičenega razloga ne opravi izvedenskega dela v roku, ki ga je določilo sodišče (1.odstavek 248. člena ZPP). Sodišče oprosti izvedenca na njegovo zahtevo te dolžnosti le iz razlogov, iz katerih sme priča odreči pričanje ali odgovor na posamezno vprašanje. Poleg tega lahko oprosti sodišče izvedenca na njegovo zahtevo tudi iz drugih upravičenih razlogov (npr. zaradi preobremenjenosti). Tako oprostitev lahko zahteva tudi pooblaščen delavec organa ali organizacije, v kateri izvedenec dela (2. in 3. odstavek 246. člena ZPP). Izvedenec je lahko (enako kot sodnik) tudi izločen. Edina izjema pa je, da je lahko izvedenec nekdo, ki je bil že poprej zaslišan kot priča (1.odstavek 247. člena ZPP).

Izvedensko delo sestoji iz izvida in mnenja. Sodišče tudi odloči, ali naj izvedenec da svoj izvid in mnenje le ustno na obravnavi ali pa naj ju poda tudi pisno pred obravnavo. Sodišče tudi določi rok, v katerem mora izvedenec dati izvid in mnenje. Če je določenih več izvedencev, lahko dajo skupaj svoj izvid in mnenje, če se glede njiju strinjajo. Če se ne strinjajo, da vsak izvedenec izvid in mnenje posebej (254. člen ZPP). Če pride do bistvenih razlik med podatki izvedencev ali če je izvid enega ali več izvedencev nejasen, nepopoln ali sam s seboj ali z raziskanimi okoliščinami v nasprotju, te pomanjkljivosti pa se ne dajo odpraviti z novim zaslišanjem izvedencev, se dokazovanje ponovi z istimi ali z drugimi izvedenci (2. odstavek 254. člena ZPP). Če pa so nasprotja v mnenju enega ali več izvedencev oziroma če so v tem mnenju pomanjkljivosti ali če nastane utemeljen dvom o pravilnosti podanega mnenja, se zahteva mnenje drugih izvedencev (3. odstavek 254. člen ZPP). Izvedenci imajo pravico do povračila stroškov in pravico do nagrade za svoje delo (1.odstavek 249. člena ZPP).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Glede ocenjevanja dokazov velja načelo proste presoje dokazov. Katera dejstva se štejejo za dokazana, odloči sodišče po svojem prepričanju na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega dokaza posebej in vseh dokazov skupaj in na podlagi uspeha celotnega postopka (8.člen ZPP). Naš pravdni postopek torej ne pozna t.i. dokaznih pravil, ko zakonodajalec vnaprej abstraktno določi vrednost določenega dokaza. Izjema je le pravilo o vrednotenju javnih listin (glej točko 2.5).

V praksi pa vendarle velja, da so npr. listinska dokazila zanesljivejši (ne pa tudi močnejši) dokaz v razmerju do ostalih dokazov, kot npr. pričanje prič, strank.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

ZPP nima določb o tem, da bi bili določeni dokazi oziroma dokazna sredstva obvezna za izkaz obstoja določenih dejstev.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Da. Vsakdo, kdor je povabljen za pričo, mora priti na povabilo, in če ni z zakonom drugače določeno, mora tudi pričati (1.odstavek 229. člena ZPP)

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Kot priča ne sme biti zaslišan, kdor bi s svojo izpovedbo prekršil dolžnost varovanja uradne ali vojaške skrivnosti, dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti (230. člen ZPP).

Izjemoma pa lahko predsednik senata dopusti zaslišanje priče, ki bi razkrila uradno ali vojaško skrivnost, če obstajajo pogoji, pod katerimi je v sodnem postopku dovoljeno razkriti tajne podatke (odvisno od pomena navedb in vsebine listine za postopek ter od lastnosti in občutljivosti tajnega podatka, teže in pomena materialnih pravic, o katerih teče spor, in presoje, ali bi razkritje tajnega podatka ogrozilo delovanje organa ali nacionalno varnost).

Priča sme odreči pričanje (231.člen ZPP):

o tistem, kar ji je stranka zaupala kot svojemu pooblaščenču;

o tistem, česar se je stranka ali druga oseba spovedala njej kot verskemu spovedniku;

o dejstvih, za katera je izvedela kot odvetnik ali zdravnik ali pri opravljanju kakšnega drugega poklica ali kakšne druge dejavnosti, če velja dolžnost, da mora ohraniti kot skrivnost tisto, kar je izvedela pri opravljanju takega poklica ali take dejavnosti.

Priča lahko odreče odgovor na posamezno vprašanje, če ima za to tehtne razloge, zlasti še, če bi s svojim odgovorom spravila v hudo sramoto, precejšnje premoženjsko škodo ali pa v kazenski pregon sebe ali svoje krvne sorodnike v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti pa do tretjega kolena, oziroma če bi spravila v hudo sramoto, precejšnje premoženjsko škodo ali v kazenski pregon svojega zakonca ali sorodnike po svaštvu do vštete drugega kolena (četudi je zakonska zveza že prenehala) ali pa svojega skrbnika ali oskrbovanca, posvojitelja ali posvojenca (1. odstavek 233. člena ZPP).

Priča pa ne sme zaradi nevarnosti pred kakšno premoženjsko škodo odreči pričanja o pravnih poslih, pri katerih je bila navzoča kot povabljen priča, o dejanjih, ki jih je glede spornega razmerja opravila kot pravni prednik ali zastopnik katere od strank, o dejstvih, ki se tičejo premoženjskih razmerij, vezanih na rodbinsko ali zakonsko zvezo, o dejstvih, ki se tičejo rojstva, sklenitve, zakonske zveze ali smrti, kakor tudi tedaj, kadar mora na podlagi posebnih predpisov vložiti prijavo ali dati izjavo (234. člen ZPP). Priča tudi ne sme odreči pričanja iz razlogov varovanja poklicne skrivnosti, če je razkritje določenih dejstev potrebno zaradi javne koristi ali koristi koga drugega, če je ta korist večja kakor pa ohranitev skrivnosti (232. člen ZPP).

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Da. Če priča, ki je bila v redu povabljen, ne pride in svojega izostanka ne opraviči ali če se brez dovoljenja odstrani s kraja, kjer bi morala biti zaslišana, sme sodišče odrediti, da se privede s silo na njene stroške, sme pa jo tudi denarno kaznovati (višina denarne kazni je do 1.300,00 EUR). Tako kazen sme sodišče izreči priči tudi tedaj, če pride, pa potem, ko je bila opozorjena na posledice, noče pričati ali odgovoriti na posamezna vprašanja, sodišče pa presodi, da so njeni razlogi za to neupravičeni. V zadnjem primeru sme sodišče, če priča tudi potem noče pričati, pričo zapreti, zapor pa traja vse do takrat, dokler priča ni pri volji pričati ali dokler ne postane njeno zaslišanje nepotrebno, vendar največ mesec dni (1. in 2. odstavek 241. člena ZPP).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Priča je lahko vsaka oseba, ki je zmožna dati podatke o dejstvih, ki se dokazujejo (2. odstavek 229. člena ZPP). Sposobnost biti priča ni odvisna od poslovne sposobnosti. Priča je lahko tudi otrok, pa tudi oseba, ki ji je delno ali v celoti odvzeta poslovna sposobnost, če je seveda sposobna dati podatke o pravno relevantnih dejstvih. Vprašanje, ali je priča sposobna izpovedati, presoja sodišče v vsakem konkretnem primeru posebej.

Priča pa ne more biti stranka in ne njen zakoniti zastopnik, pač pa je priča lahko pooblaščenec oziroma stranski intervenient.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Glede zaslišanja priče glejte odgovore zgoraj.

Izvedbo videokonference ureja 114a. člen ZPP, ki pravi, da lahko sodišče s soglasjem strank strankam in njihovim pooblaščencom dovoli, da se v času naroka nahajajo na drugem mestu in tam opravljajo procesna dejanja, če je zagotovljen zvočni in slikovni prenos iz kraja, na katerem se opravlja narok, v kraj oziroma kraje, na katerem se nahaja oziroma se nahajajo stranke in pooblaščenca. Pod enaki mi pogoji se lahko izvede tudi dokaz z ogledom, listinami, z zaslišanjem strank in prič ter dokaz z izvedencem.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Tudi v civilnem pravnem postopku praviloma ni dopustno uporabiti dokazov, ki so bili pridobljeni nezakonito (npr. z nedovoljenim prisluškovanjem telefonskim pogovorom), sodna praksa pa izjemoma dopušča uporabo tako pridobljenih dokazov, če za to obstajajo utemeljene okoliščine oziroma bi izvedba dokaza imela poseben pomen za izvrševanje neke ustavno varovane pravice. Pri tem poleg dejstva, da je bil nek dokaz pridobljen nezakonito, odločilno vlogo igra dejstvo, ali bi z izvedbo dokaza v pravnem postopku ponovno prišlo do kršitve človekovih pravic.

Glede nedopustnih in neizvedljivih dokazov, pa 3. odstavek 3. člena ZPP pravi, da sodišče ne prizna razpolaganja strank, ki nasprotujejo prisilnim ali moralnim predpisom.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če je izjava vsebovana kot navedba v tožbi ali kakšni vlogi, se ne bo štela kot dokaz, temveč bo imela značaj dejanske trditve stranke, za katero bo stranka morala predložiti še ustrezen dokaz. V primeru, da gre za izjavo, ki je vsebovana v kakšni listini in je predložena v dokaz strankinih trditev, pa bo imela taka izjava značaj listine.

Izjava stranke, ki jo je slednja podala med svojim zaslišanjem, je prav tako dokaz, saj ZPP pozna tudi dokazno sredstvo zaslišanja strank (257. člen ZPP).

Sorodne povezave

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Zadnja posodobitev: 06/12/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Slovaška

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Pravilo, v skladu s katerim sodišče na obravnavah pridobiva dokaze, temelji na členu 48(2) ustave.

Kadar je ustrezno, se lahko drugo sodišče zaprosi za pridobivanje dokazov ali se dokazi pridobijo zunaj obravnave. Sodišče stranke v postopku običajno pet dni vnaprej obvesti o pridobivanju dokazov zunaj obravnave. Stranke v postopku imajo pravico do udeležbe na takem pridobivanju dokazov.

Stranke morajo navesti dokaze, da bi dokazale svoje trditve. Sodišče se odloči, katere navedene dokaze bo izvedlo.

Sodišče lahko izjemoma izvede dokaze, ki niso dokazi, ki so jih predlagale stranke, če je to potrebno za odločanje v zadevi.

Sodišče se lahko odloči, da se izvedeni dokazi pred njim dopolnijo ali ponovijo.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Izjema od pridobivanja dokazov med obravnavo je primer, ko so izpolnjeni pogoji za izdajo odločbe brez ustnega zaslišanja. To ne pomeni, da se v tem primeru dokazi ne pridobijo, ampak da se pridobijo zunaj obravnave namesto med obravnavo. Pridobivanje dokazov je kvalitativno podobno dokazovanju trditve.

Take izjeme vključujejo naslednje:

vsebinsko obravnavo zadeve, če gre za preprosto pravno presojo zadeve;

primere, v katerih se dejstva, ki jih zatrjujejo stranke, ne izpodbijajo in ko vrednost spora brez dodatnih stroškov ne presega 2 000 EUR;

na podlagi soglasja strank; če se izda plačilni nalog, zamudna sodba ali sodna odločba o priznanju in če se zahtevek opusti.

Poleg tega zaslišanj ni treba odrediti v postopkih za pregled *in abstracto* v potrošniških zadevah, če se izda zamudna sodba v korist potrošnika, v sporih v zvezi z nediskriminacijo, če se pridobi soglasje tožnika, v posameznih sporih iz delovnega razmerja in v primeru predloga za odreditev nujnega ukrepa.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Način ocenjevanja posameznega dokaza v smislu verodostojnosti, ki ga sodišče uporabi pri ocenjevanju dokazov, načeloma ni omejen z zakonodajo. Zato se uporablja načelo diskrecijskega ocenjevanja dokazov. Le redko zakon določa nekatere omejitve, ki jih mora sodišče upoštevati pri ocenjevanju dokazov; sodišče mora na primer vsako dejstvo, za katerega je z zakonodajo določena izpodbojna domneva, sprejeti kot dokazano, razen če se v postopku dokaže drugače – člen 133 civilnega zakonika.

Sodišče zavezujejo odločbe Sodišča Evropske unije. Zavezujejo ga tudi odločbe ustavnega sodišča o tem, ali je določen zakonodajni akt v nasprotju z ustavo, zakonom ali mednarodno pogodbo, ki zavezuje Slovaško. Sodišče zavezujejo tudi odločbe ustavnega sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s temeljnimi človekovimi pravicami in svoboščinami. Poleg tega sodišče zavezujejo odločbe pristojnih organov o tem, da je bilo storjeno kaznivo dejanje ali prekršek ali drug upravni prekršek, ki se kaznuje v skladu s posebnimi predpisi; vendar pa ga ne zavezujejo odločbe o kaznih, sprejete na kraju samem.

Sodišče lahko prouči tudi zadeve, ki so v pristojnosti odločanja drugega organa. Če je pristojni organ izdal odločbo o taki zadevi, jo sodišče upošteva in vključi v podlago za svojo odločbo (spoštovanje prejšnjih odločb).

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Stranke v postopku morajo navesti dokaze, da bi dokazale svoje trditve. Sodišče odloči, katere navedene dokaze bo izvedlo. Poleg tega lahko dokaze pridobi na lastno pobudo, če ti temeljijo na javnih registrih in seznamih ter če ti registri in sezname kažejo, da se dejstva, ki so jih navedle stranke, razlikujejo od resničnosti; sodišče drugih dokazov ne pridobi na lastno pobudo.

Sodišče lahko na lastno pobudo pridobi dokaze, da bi ugotovilo, ali so bili procesni pogoji izpolnjeni in ali bo predlagana odločba izvršljiva, ter da se seznanj z ustreznim tujim pravom.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče dokaze pridobi med zaslišanji, razen če so izpolnjeni pogoji za izdajo odločbe brez ustnega zaslišanja.

Stranke imajo pravico, da predložijo svoje pripombe o dokaznih predlogih in katerih koli izvedenih dokazih.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče dokaze oceni po lastni presoji, pri čemer izvede vsak dokaz posebej in vse dokaze glede na njihove medsebojne povezave, hkrati pa skrbno prouči vse zadeve, ki se razkrijejo v postopku. Zanesljivost vsakega posameznega dokaza se lahko izpodbija, razen če zakon določa drugače.

Določena omejitev diskrecijskega ocenjevanja dokazov velja za pritožbeno sodišče in sodišče, ki obravnava pritožbe glede pravnih elementov, kjer pritožbenega sodišča ne zavezujejo dejstva v zadevi, ki jih je ugotovilo sodišče prve stopnje. Tako lahko sprejme drugačen sklep o dejstvih. Vendar pa ne more odstopati od ocen posameznih dokazov, ki jih je izvedlo sodišče prve stopnje. Dokaze, ki jih je izvedlo sodišče prve stopnje, lahko drugače oceni le, če jih ponovi. Vendar lahko v nasprotju s sodiščem prve stopnje drugače oceni dokaze, ki jih je sodišče nižje stopnje izvedlo prek zaprosenega sodišča.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Vse, kar lahko prispeva k ustrezni razjasnitvi zadeve in je bilo z dokaznimi sredstvi zakonito pridobljeno, se lahko uporabi kot dokaz. Dokazna sredstva vključujejo zaslišanje strank in prič, listine, izvedenska poročila, izvedenske priče in ogleda. Če način pridobivanja dokazov ni predpisan, ga določi sodišče.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priča je oseba, ki je ločena od sodišča in strank v postopku ter priča o dejstvih, ki jih je zaznala s svojimi čuti. Priče so lahko samo fizične osebe.

V zadevah v okviru pristojnosti civilnih sodišč se pogosto zahtevajo izvedenska mnenja o dejstvih, ki se uporabljajo kot dejanska podlaga za vsebinske odločitve o zadevi. Kadar je vsebinsko odločanje o zadevi odvisno od presoje dejstev, za katero je potrebno strokovno znanje, sodišče imenuje izvedensko pričo. V tem primeru mora sodišče izvedensko pričo imenovati, tudi če ima sodnik strokovno znanje, ki mu omogoča strokovno presojo predmeta postopka. To znanje ne more nadomestiti objektivne ugotovitve dejstev s strani stranke zunaj organa, ki odloča o njih.

Osnovna naloga sodišča je pravilno oblikovati vprašanja za izvedensko pričo. Sodišče mora izvedenski priči postaviti samo vprašanja o dejstvih, pri čemer se mora izogibati vprašanjem v zvezi s pravno presojo predmeta izvedenskega mnenja.

Sodišče lahko zahteva, da izvedensko mnenje pregleda druga izvedenska priča ali znanstvena ali druga institucija. Predmet takega drugega mnenja je pregled predhodno predloženega mnenja. To se včasih imenuje mnenje za pregled. Sodišče izvedenska mnenja prouči kot vse druge dokaze.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče oceni zanesljivost in verodostojnost posameznih dokazov. Nobena zakonodaja sodišča ne omejuje glede tega, kako mora oceniti posamezne dokaze – to je načelo diskrecijskega ocenjevanja dokazov. Kljub temu premisleki sodišča v okviru ocenjevanja niso samovoljni, saj mora sodišče upoštevati vse, kar je bilo razkrito v postopku. Sodišče bi moralo ta dejstva upoštevati in mora pravilno ugotoviti, kako so povezana med sabo. Hkrati pa sodišča ne zavezuje noben drug prednostni vrstni red v smislu pomembnosti in dokazne moči posameznih dokazov.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

V zadevah, v katerih se lahko postopek začne brez predloga, in v postopkih za pridobitev dovoljenja za sklenitev zakonske zveze, postopkih za ugotovitev in zanikanje starševstva, postopkih v zvezi z možnostjo posvojitve in posvojitvijo ter v zadevah v zvezi s poslovnim registrom mora sodišče pridobiti dodatne dokaze, potrebne za ugotovitev dejstev, tudi če stranke takih dokazov niso predlagale.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Vsaka fizična oseba, ki prejme sodni poziv, mora nastopiti na sodišču in pričati kot priča – člen 196(2) zakonika o civilnem pravnem postopku. Vse priče morajo govoriti resnico in ne smejo ničesar prikriti. Sodišče mora pričo poučiti o kazenskopravnih posledicah krivega pričanja in njeni pravici, da zavrne pričanje.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Priče lahko pričanje zavrnejo le, če bi lahko s svojimi izpovedbami obremenile sebe ali osebe, ki so jim blizu. Sodišče odloči, ali je zavrnitev pričanja legitimna. Priče lahko pričanje zavrnejo tudi, če bi s pričanjem kršile spovedno molčečnost ali zaupnost informacij, posredovanih ustno ali pisno kot osebam, ki jim je zaupana svetovalna pomoč, pod pogojem zaupnosti.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče odloči o legitimnosti zavrnitve pričanja. Pritožbe zoper odločbo sodišča niso dopustne. Če priča kljub odločbi sodišča zavrne pričanje, ji lahko sodišče naloži procesno kazen.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Sodišča morajo zakonitega zastopnika organizacije, ki je stranka v civilnem postopku, vedno zaslišati kot stranko v takem postopku in ne kot pričo (člen 185 zakonika o civilnem pravnem postopku).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju prič? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče mora pred zaslišanjem prič ugotoviti njihovo identiteto in njihova razmerja s strankami. Poleg tega je treba priče obvestiti o pomenu pričanja, o njihovih pravicah in obveznostih, o kazenskopравnih posledicah krivega pričanja in o upravičenosti prič do povračila stroškov.

Sodišče priče pozove, naj dosledno opišejo vse, kar vedo o predmetu obravnave. Nato jim postavi vprašanja, potrebna za dopolnitev in pojasnitev njihove izpovedbe.

Pričam se ne smejo postavljati pristranska ali sugestivna vprašanja. Če se strankam v postopku ali izvedenskim pričam postavijo taka vprašanja ali vprašanja v zvezi s pravno presojo zadeve, predsedujoči sodnik šteje, da so ta vprašanja nedopustna. Predsedujoči sodnik o nedopustnosti vprašanj odloči v sklepu, ki se ne vroči in zoper katerega ni mogoče vložiti pritožbe. Ta sklep je le del zapisnika obravnave.

Sodišče lahko s soglasjem strank v postopku organizira ustno zaslišanje prek videokonference ali drugih komunikacijskih tehnologij.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Ponovno je treba poudariti, da nobena zakonodaja sodišča ne omejuje glede tega, kako mora oceniti posamezne dokaze – to je načelo diskrecijskega ocenjevanja dokazov iz člena 191 zakonika o civilnem pravdnem postopku.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Sodišče dejanja strank in njihovih svetovalcev ter drugih oseb, ki sodelujejo v postopku, oceni izključno v smislu njihove vsebine in ne na podlagi tega, kako so jih te osebe označile. Dejanja strank ureja načelo neformalnosti. Stranke imajo načeloma diskrecijsko pravico glede procesnih dejanj: ne glede na to, ali so njihove izpovedbe zagotovljene pisno ali kot ustne izjave, vpisane v zapisnik, imajo enake pravne učinke, vendar jih je treba navesti nedvoumno ali na način, ki preprečuje kakršne koli dvome o njihovi resnični nameri.

Zadnja posodobitev: 26/09/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Finska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Tožnik mora dokazati dejstva, ki so potrebna za utemeljitev zahtevka, medtem ko toženec nosi dokazno breme dokaza nasprotnih dejstev. Stranka, ki ne predloži dokazov, tvega, da se bodo dejstva, na katera opira svoj zahtevek, štela za nedokazana.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Priznanih dejstev ni treba dokazovati. Poleg tega ni treba dokazovati splošno znanih dejstev ali dejstev, ki so sodišču znana po uradni dolžnosti. Seveda je dovoljeno predložiti nasprotno dokaze.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

V zvezi s tem je v zakonu določeno zgolj, da mora sodišče po skrbni preučitvi vseh predstavljenih dejstev odločiti, kaj je treba v zadevi šteti za resnično. Na Finskem se uporablja načelo „proste presoje dokazov“, kar pomeni, da je treba sodišču predložiti ustrezne dokaze.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V praksi morajo zadevne stranke same pridobiti dokaze, na katere se želijo sklicevati. V skladu z zakonom lahko sodišče dokaze pridobi tudi na lastno pobudo. Vendar sodišče ne more na lastno pobudo in proti volji obeh zadevnih strank odrediti zaslišanja nove priče ali predložitve dokumenta, če bi lahko bila zadeva predmet zunajsodne poravnave.

V nekaterih primerih, kot so tožbe v zvezi z očetovstvom, je dolžnost sodišča zagotoviti, da so pridobljeni vsi potrebni dokazi.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Dokazi se izvedejo na glavni obravnavi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko tak predlog zavrne, če na primer dokazi niso upoštevni ali če je bila zadeva v zvezi s tem že dokazana. Predlog za pridobitev dokazov se lahko zavrne tudi, če je vložen prepozno.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Različna dokazna sredstva vključujejo zaslišanje zadevnih strank, prič in izvedencev, predložitve pisnih dokazov in izvedenskih izjav ter ogled.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Ocena ustne izpovedbe priče ali izvedenca se ne razlikuje od ocene pisne izjave izvedenca, vendar pa sodišča ne priznavajo pisnih izjav prič.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Ne. Sodišče dokaze ocenjuje po svoji prosti presoji.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ne.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Praviloma priča ne sme zavrniti pričanja.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Pričanje imajo pravico zavrniti zakonec, zaročenec(-ka) in neposredni potomci ali predniki zadevne stranke ter bratje in sestre zadevne stranke in njihovi zakonci ali posvojitelji ali posvojenci zadevne stranke. Poleg tega so v zakonu določeni še različni drugi primeri, v katerih ima priča pravico ali dolžnost zavrniti pričanje.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Pričo, ki brez utemeljenega razloga zavrne pričanje, je mogoče k pričanju obvezati z zagroženo denarno kaznijo, če ne izpolni svoje obveznosti. Če priča kljub temu zavrne pričanje, lahko sodišče odredi njen pripor, dokler ne privoli v pričanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Sodišče po svoji presoji odloči, ali se lahko kot priča zasliši (na primer) oseba, mlajša od 15 let, ali duševno motena oseba.

Nekatere skupine oseb, kot so zdravniki in odvetniki, ne morejo pričati v zadevah, povezanih z njihovo poklicno molčečnostjo.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju prič? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Praviloma pričo prva zasliši stranka, ki jo je povabila. Nasprotna stranka ima nato pravico do navzkrižnega zaslišanja prič. Po navzkrižnem zaslišanju lahko sodišče in zadevne stranke priči postavijo dodatna vprašanja.

Priča se lahko zasliši prek videokonference ali druge ustrezne komunikacijske tehnologije, ki zagotavlja avdiovizualno povezavo med udeleženci v postopku, če je to po mnenju sodišča primerno. Ta postopek se lahko uporabi, če na primer priča ne more osebno priti na sodišče ali če bi njena navzočnost povzročila nerazumne stroške ali če je priča mlajša od 15 let. V nekaterih primerih se lahko priča zasliši tudi po telefonu.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Zakon ne vsebuje posebnih navodil za takšne primere. Sodišče mora po svoji presoji odločiti, kakšen pomen bodo imeli takšni dokazi.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Da. Zadevne stranke se lahko prosto zaslišijo za pridobitev dokazov. V civilnih postopkih se lahko zaslišijo pod prisego o dejstvih, ki so posebno pomembna za odločitev o zadevi. Izjava zadevne stranke, predložena kot dokaz, se oceni na podlagi istih meril kot izjava prič.

Povezave

 [Pridobivanje dokazov](#) (Ministrstvo za pravosodje, Finska)

Brošura: [Pričanje na sodišču](#) (Ministrstvo za pravosodje, Finska)

Zadnja posodobitev: 26/09/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pridobivanje dokazov - Švedska

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Švedsko pravo temelji na načelih proste presoje in dopustnosti dokazov. Sodišče mora na podlagi podrobne analize vsega, kar se pojavi v zadevi, odločiti, kaj je bilo dokazano. Odloči tudi, kakšno vrednost imajo dokazi.

V sodni praksi so se uveljavila nekatera pravila o dopustnosti dokazov, vključno v zvezi s tem, kdo nosi dokazno breme. Zelo poenostavljeno glavno pravilo, v zvezi s katerim veljajo številne izjeme, je, da mora oseba, ki nekaj trdi, to tudi dokazati. Če ena izmed strank lažje zagotovi dokaz o nekem dejstvu, je dokazno breme pogosto na tej stranki. Če stranka težko dokaže zadevne okoliščine, je tudi to lahko pomembno za ugotovitev, kdo nosi dokazno breme. Če na primer nekdo zahteva plačilo dolga, mora dokazati, da ima terjatev do nasprotne stranke. Če nasprotna stranka trdi, da je bil dolg že plačan, mora to tudi dokazati. V zadevah v zvezi z odškodninsko odgovornostjo je dokazno breme praviloma na stranki, ki trdi, da je bila oškodovana. Lahko se tudi zgodi, da se breme dokazovanja nekega dejstva obrne.

Če predloženi dokazi niso dovolj trdni, sodišče zadevnih okoliščin ne more uporabiti kot podlage za presajo. Pri ocenitvi nastale škode velja izjema –škoda lahko na primeren znesek oceni sodišče, če ni mogoče ali je zelo težko predložiti dokaze o znesku škode.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Glej odgovor na vprašanje 1.1.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazni standardi so odvisni od vrste zadeve. V civilnih zadevah praviloma velja, da je treba zatrjevano dejstvo izkazati. V nekaterih civilnih zadevah veljajo nižji dokazni standardi. V zadevah zavarovanja potrošnikov na primer zadostuje, da je bolj verjetno, da se je zavarovani dogodek zgodil, kot da se ni zgodil.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Za zagotovitev dokazov so odgovorne same stranke. V zadevah, ki niso dispozitivne, tj. v zadevah, v katerih stranki ne moreta skleniti poravnave, lahko sodišče na svojo pobudo predloži dokaze, ne da bi stranki za to zaprosili. V zadevah, ki se nanašajo na pravice do varstva in vzgoje otrok ali stikov z otrokom, lahko sodišče odloči, da je treba predložiti dodatne dokaze. V civilnih postopkih, v katerih stranki lahko skleneta poravnavo (tako imenovanih dispozitivnih zadevah), sodišče novih dokazov v zadevi ne more izvesti na svojo pobudo.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Dokazi se izvajajo na glavni obravnavi.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče lahko zavrne dokaze, ki niso pomembni za zadevo. Enako velja za dokaze, ki se ne zahtevajo ali ne bi imeli učinka. Poleg tega velja, da je sklicevanje na pisno izpovedbo dovoljeno samo izjemoma.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Na Švedskem je načeloma pet vrst dokazov (dokaznih sredstev). To so:

- pisni dokazi;
- zaslišanje prič;
- zaslišanje stranke;
- zaslišanje izvedenca;
- preiskava.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priča se praviloma ustno zasliši pred sodiščem. Pisna pričanja niso dovoljena. Priča lahko z dovoljenjem sodišča uporabi zapiske, da si osveži spomin.

Zaslišanje začne stranka, ki je pričo povabila (tako imenovano neposredno zaslišanje), razen če sodišče odloči drugače. Nato lahko pričo zasliši nasprotna stranka (navzkrižno zaslišanje).

Nasprotno pa mora izvedenec predložiti pisno izjavo. Če tako zahteva katera izmed strank in če je to pomembno, se lahko izvedenca med postopkom tudi ustno zasliši. Izvedenec se lahko ustno zasliši tudi, če je ključno, da mnenje poda pred sodiščem.

Če se odločitev v zadevi sprejme po glavni obravnavi (na primer da se lahko zasliši pričo), je treba pisne dokaze in izvedenska mnenja načeloma prebrati na glas na obravnavi, da jih lahko sodišče upošteva pri odločitvi. Sodišče lahko tudi odloči, da se šteje, da so bili pisni dokazi slišani na glavni obravnavi, ne da bi jih bilo treba prebrati na glas na obravnavi.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Po švedskem pravu velja načelo dopustnosti dokazov. To med drugim pomeni, da pravo ne določa načel v zvezi s težo različnih vrst dokazov. Sodišče na podlagi neodvisne presoje vseh dogodkov med sojenjem odloči, kaj se v zadevi šteje za dokazano.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Načelo dopustnosti dokazov pomeni, da ni pravil, ki bi določala, da nekatere okoliščine zahtevajo določene načine dokazovanja. Sodišče v okviru odločanja, kaj je bilo v zadevi dokazano, izvede celovito presojo okoliščin.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

V švedskem pravu velja splošna obveznost pričanja. To pomeni, da je oseba, ki je bila povabljena kot priča, dolžna pričati.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Osebi ni treba pričati v zadevi, v kateri je stranka njen ožji sorodnik. Priča lahko zavrne pričanje o nekem dejstvu, če bi bila s tem prisiljena razkriti, da je storila kaznivo ali nečastno dejanje. V nekaterih okoliščinah lahko zavrne tudi razkritje poslovnih skrivnosti. Za nekatere vrste poklicev, na primer za zdravstveno osebje, veljajo posebne omejitve dolžnosti pričanja.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Oseba, ki jo je treba zaslišati kot pričo v zadevi, je pozvana, naj se udeleži sodnega postopka. Če ne nastopi pred sodiščem in ne predloži veljavnega opravičila, na primer zaradi bolezni, je denarno kaznovana. Če priča ne nastopi pred sodiščem, lahko sodišče odredi, da jo na sodišče prisilno privede policija. Sodišče lahko za pričo, ki noče pričati in nima upravičenega razloga, da ne odgovori na vprašanja, odredi tudi pripor.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Če je oseba, ki je povabljena kot priča, mlajša od 15 let ali duševno bolna, bo sodišče ob upoštevanju okoliščin proučilo, ali taka oseba lahko priča. Glej tudi točko 2.9.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Zaslihanje priče praviloma začne oseba, ki jo je povabila (neposredno zaslihanje). Nato lahko priči postavi vprašanja nasprotna stranka (navzkrižno zaslihanje). Po navzkrižnem zaslišanju lahko stranka, ki je pričo povabila, in sodišče postavita dodatna vprašanja. Sodišče mora zavrniti neustrezna, nejasna in kako drugače neprimerna vprašanja.

Strankam, pričam in drugim osebam, ki so povabljene na sodno obravnavo, je treba omogočiti udeležbo na daljavo s pomočjo avdiovizualne povezave, če je to primerno. Še vedno pa velja glavno pravilo, da se je treba obravnave udeležiti osebno.

Priča je lahko zaslišana tudi po telefonu, če je to ustrezno glede na stroške, ki bi nastali, če bi se udeležila sojenja v sodni dvorani, in glede na pomen tega, da se pričo zasliši osebno na obravnavi.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Načelo dopustnosti dokazov pomeni, da uporaba nekaterih vrst dokazov ni dopustna le v redkih izjemah. Dejstvo, da so bili dokazi pridobljeni nezakonito, tako načeloma ne preprečuje sklicevanja na ta dokaz med sojenjem. Pomembno pa je lahko, če se med tehtanjem dokazov dokazom pripiše omejena dokazna vrednost.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Stranka ne more pričati, lahko pa je zaslišana pod prisego, pri čemer je kazensko odgovorna za točnost podatkov, ki jih navede.

Zadnja posodobitev: 05/11/2015

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.